

Añanar aṅ Lilaya in

Akayëta Añanar and Bibël aṅo ro kē sēyalind mēne Kaxanu rik ngwën in do gē dek bebër ex polo bën. Mēṅ ri kēbi bela bën gër eñaw endexëm do gër amëndëra andexëm. Gër ÿanar, aniyān aṅ monēnga nēnga bax gayik enjekax fo bax. Barikan asoſan an do gē asoxari aṅanar an wëndëra kēni. Ata Kaxanu ÿana ko kēbi xitind bela bën xali yowëk apumbuluṽët aṅ. Nowe do gē bër ekun edexëm bën fo fex bax gayik bën fo bax bër bax liyand ang rek eyeyan ed Kaxanu bën. Ga xucak apumbuluṽët aṅ, bërändëwëra and Nowe bën ÿana kēni kēni šēnarënd. ÿana kēni gašëxe emēšen ed Kaxanu el. Barikan Kaxanu yata kēṅo Abëraxam do fel kēṅo exo dēfa gër ebar ed Kanahaṅ. Isak, asēniw ar Abëraxam, do gē Yakob bëteli kēni eter ed Kaxanu do gē Abëraxam el. Obaſ or Yakob ol rēwër kēni benēng epëxw gē beki, do hi kēni bulunda ir Isërayel in. Ata paß gē bulunda ijo bakawëk gër ebar enang ed enim Kaxanu el. Er ex gër akayëta in:

Mondake ÿanak ngwën in do gē aniyān and bela aṅ: 1.1-2.25.

Mondake ÿanak eñēṅēnax eṅ do mondake xēñëk gër ngwën: 3-6.

Endey end Nowe do gē end apumbuluṽët eṅ: 7-9.

End bërändëwëra and Nowe eṅ: 10-11.

Endey end Abëraxam do gë ekun edexëm eņ:
12-25.

Endey end Isak do gë ekun edexëm eņ: 26.1-
28.9.

Endey end Yakob do gë ekun edexëm eņ:
28.10-50.26.

End eñana eņ

¹ Gër ÿanar, Kaxanu nęcëtëguk* orën ol do gë ebar el. ² Ebar el er hi bax šode-šode, do wafërëluņ. Ecamëdan fo xëñ bax gër ambëxw atiŵax aņo, do onjën ond Kaxanu oņ bax xerëkerarand yaņ gër amen.

³ Kaxanu re ko: «Gil ex angoben aņ!» Ata hik angoben aņ. ⁴ Kaxanu wat ko mëne angoben aņ eyekax ex. Šapëreli ko angoben aņ do gë ecamëdan el. ⁵ Kaxanu ŵac ko angoben aņ «Goyat», do ecamëdan el «Gëmëd». Ata ga ŵëdëk do xeyëk, hik akey añanar aņ.

⁶ Kaxanu re ko: «Gil ex anguxar mërëxand ir amen do ex capëreli amen aņ ja mërëxand!»

⁷ Ata Kaxanu ri ko yaņ anguxar aņ. Šapëreli ko amen and hik dïla gër anguxar aņ gë amen and hik yaņ gër anguxar aņ. Ata hik mondako.

⁸ Kaxanu ŵac ko anguxar aņ «Orën». Ata ga ŵëdëk do xeyëk, hik akey akinëm aņ.

⁹ Kaxanu re ko: «Amen and hik dïla gër anguxar aņ ßarërëlex bebët ibat, do canayal ex eperëk el.» Ata hik mondako. ¹⁰ Kaxanu ŵac ko eperëk el «Ebar», do amara and amen aņ ŵac ko «Angwëngw». Ata Kaxanu wat ko mëne

* **1:1** 1.1 Kaxanu nęcëtëguk ßeÿ bën në ÿoweÿ gayik mbarj fanga ko.

aye yek. ¹¹ Kaxanu re ko: «Ebar el dēwēlex beβēlēg, ondēs ond gē enedfa, gē batēx bañamb yamb, band gē enēng gē enēng, do gē benedfa bendebēn ak.» Ata hik mondako. ¹² Ebar el rēwēk beβēlēg, ondēs ond gē benedfa, batēx bañamb yamb band gē enēng gē enēng, do gē benedfa bendebēn ak. Kaxanu wat ko mēne aye yek. ¹³ Ata ga wēdēk do xeyēk, hik akey atasēn aņ.

¹⁴ Kaxanu re ko: «Gil ex bangoben gēr anguxar and orēn, ex pitēndēraxēnēnd goyat in, do gē gēmēd in. Bangoben baņo kē hi bananganēme band opēna, gē bakey, do gē bēniy. ¹⁵ Elod yaņ gēr anguxar and orēn ŋobayindēlex ebar el!» Ata hik mondako. ¹⁶ Kaxanu ri ko bangoben batēm baki: atēmēnak aņ ex ŋobaxēnēnd goyat, do atil aņ do gē oŵal oņ ex ŋobaxēnēnd gēmēd. ¹⁷ Kaxanu xaw̄ ko bangoben baņo gēr anguxar and orēn ex ŋobaxēnēnd ebar el, ¹⁸ ex ŋobaxēnēnd, aņo goyat do baņo gēmēd, do ex pitēndēraxēnēnd angoben aņ do gē ecamēdan el. Kaxanu wat ko mēne aye yek. ¹⁹ Ata ga wēdēk do xeyēk, hik akey anaxēn aņ.

²⁰ Kaxanu re ko: «Bēmacar bēņ ñēmbērēlexēni gēr amen, do ošēl ol cēgērāyindēlexēni yaņ gēr ebar, gēr anguxar and orēn!» ²¹ Kaxanu nēcētēgu kēbi boñeȳ bond gēr angwēngw boņ, gē dēk beβēbēngw do kēni šangēnarand bēn. Nēcētēgu kēbi bēte beβēr yēmbēr bax gēr amen bēn, gē benēng bendebēn ak, do gē ošēl ol, gē benēng bendebēn ak. Ata Kaxanu wat ko mēne aye yek. ²² Kaxanu yēl kēbi obetak ol and re ko: «Cēnarin, ñēmbērin

do pëxwin gër amen, polo gër angwëngw. Do ošël ol ñëmbërëlexëni gër ebar!» ²³ Ata ga wëdëk do xeyëk, hik akey anjoxën aņ.

²⁴ Kaxanu re ko: «Ebar el dëwëlebi bebëbëngw, gë benëng bendebën ak: oyel ol, gë banjën baņ, gë oŵacar obapuỹ ol, er ex yo gë enëng endexëm ak!» Ata hik mondako.

²⁵ Kaxanu ri këbi oŵacar obapuỹ ol, gë benëng bendebën ak; oyel ol gë benëng bendebën ak; do gë đek banjën band gër ebar baņ, gë benëng bendebën ak. Ata Kaxanu wat ko mëne aye yek.

²⁶ Kaxanu re ko: «Dinëbëne tan bela bën gër eñaŵ endebi, eni mëndër gë biyi, enëbi bëñaxënënd oxan or gër angwëngw ol, ošël or kë šëgërand gër orën ol, gë oyel ol; eni bëñaxënënd ebar el đek, do gë đek banjën band kë šangënarand gër ebar baņ.» ²⁷ Kaxanu nëcëtëgu këbi bela bër ex eñaŵ endexëm bën. Nëcëtëgu këbi gër eñaŵ end Kaxanu: asošan do gë asoxari. ²⁸ Kaxanu yël këbi obetak ol and re ko: «Dëwërin mbaņ, ñëmbërin, đëgërayin në er ex yo, do bëñayin ebar el. Bëñayinëbi oxan or gër angwëngw ol, ošël or kë šëgërand gër orën ol, do gë đek oŵacar or kë šangënarand gër ebar ol.»

²⁹ Ata re ko Kaxanu: «Anëka yël këmun đek ondës ond gër ebar oņ, gë beneda bendebën ak, đek batëx bañamb yamb baņ, gë beneda bendebën ak, ex gi eyamb edewën el. ³⁰ Emacar end ex yo gër ebar, acël and kë šëgërand yo yaņ gër orën, er kë šangënarand gër ebar do hik gë onjën yo, đek ondës ocëkët oņ ex eyamb yamb edewën el.» Ata hik mondako. ³¹ Kaxanu wat ko

dek er ri ko in mēne mbaņ ye bax. Ata ga wēdfēk do xeyēk, hik akey anjongamatēn aņ.

2

¹ Mondako faỹ ko Kaxanu edi ed orēn, gē ebar el, do gē dek bebēr ex polo gēr ndefēn bēn. ² Yatir akey anjongakinēm, Kaxanu anēka faỹ baxo dek andiyen and ri baxo aņ. Gē akey anjongakinēm aņ faỹ baxo Kaxanu andiyen and ri ko aņ. Ata gē akey anjongakinēm aņ seyēta ko dek andiyen and ri ko aņ. ³ Kaxanu ri ko akey anjongakinēm aņ akey acēbax, akey and xwēn ko. Gayikwa yatijo seyēta ko dek andiyen and enēcētēgu ed beỹ aņ.

End andēda and Eden eņ

⁴ Mondako bax endey end orēn do gē ebar eņ and nēcētēgu ko Kaxanu aņ. Yatir ri ko Axwēn Kaxanu orēn ol do gē ebar el, ⁵ ado acēc aņ dēņ ax gi bana pere gēr ebar. Bēte endēs gematak ax dēg bana pere. Gayikwa Axwēn Kaxanu axo mēlaw bana pere tēb iņ gēr ebar, do ala ax gi bana ar kē yāndēra.

⁶ Barikan añēsa and men bax lejēnd gēr ebar, do bax xošand dek añangēyāng and ebar aņ.

⁷ Axwēn Kaxanu bay kēņo asošan gē obar ok. Fif kēņo gēr ocēn onjēn ond kē yēlēnd aniyan oņ. Ata hi ko ala abēngw. ⁸ Axwēn Kaxanu ri ko andēda gēr ebar ed Eden, gand apēn-eñan, do xwēt kēņo asošan ar bay baņo an. ⁹ Axwēn Kaxanu nēcētēgu ko gēr ebar dek batēx baņ, gē benēng bendebēn ak, batēx band ye bax owat, do nēnga bax eyamb. Ata šit gēr batēx

baņo, lëg bax mërëxand ir andëdã atëx and kë yëlënd aniyan aņ, gë atëx and kë yëlënd enang ed enjekax do gë eñëñënax aņ.

¹⁰ Yeb ebax na gër ebar ed Eden ir bax ýëmënd yabët obëña ok, do bax xoşand andëdã aņ. Ata na gër andëdã šapër bax yeb ijo bambana banax.

¹¹ Ambana añanar aņ bani wãcënd Pişoņ. Mëñ bëtak dek ebar ed Afla el, gër ed ex kaņe,

¹² kaņe iwënëk in. Na gër ebar elo fo ex bête angiri ir këni wãcënd bëdeliyom in do gë ekaý ekëbënaxik ed këni wãcënd onikës. ¹³ Ambana akinëm aņ bani wãcënd Gixoņ. Aņo bëtak ebar ed Kuş el. ¹⁴ Ambana atasën aņ bani wãcënd Tigër, aņo bax fesënd apën-eñan and gër ebar ed Asiri. Ambana anaxën aņ bani wãcënd Eferat.

¹⁵ Axwën Kaxanu wëd këņo asoşan an, do xwët këņo gër andëdã and Eden exo ñanënd do exo nëkonand. ¹⁶ Ata Axwën Kaxanu fel këņo asoşan an: «Axor këy xor ey yambënd dek batëx band gër andëdã baņ.

¹⁷ Bari atëx and kë nangëñënd enjekax do gë eñëñënax aņ, ax gi ex na moñamb. Gayikwa aşës këy şës yatir këy yamb.»

¹⁸ Ga xucak eņo, Axwën Kaxanu re ko: «Ax ye ex na wa asoşan an exo gi gabat. Dinëlemo arëcara ar këni ýana eni paberënd.» ¹⁹ Axwën Kaxanu bay këbi gë obar dek owaćar or gër apuý ol, do gë dek bacël band kë šëgërand gër orën baņ.

Şëñëta këbi end asoşan eņ exo wat ba mondake këbi wãcëra. Do er gë onjën yo, exo gi gë ować or këņo yël asoşan an. ²⁰ Asoşan an yëlëra këbi omac dek oyel ol, dek bacël baņ, do

gë dek oŵacar ol. Bari emacar gematak aŋo wat bana end kë hi arëcara ar këni ÿana eni pabërënd. ²¹ Axwën Kaxanu lapan këŋo asoŝan an akwëd atëm, asoŝan an raŝ këŋo lëb. Ŝosëta ko anjaŵ amat gër ambëb and asoŝan, do ŵaŝ ko oyas ok. ²² Gë anjaŵ and ŝosët ko gër asoŝan aŋ, Axwën Kaxanu ri këŋo asoxari, do wëla këŋo gër asoŝan. ²³ Ata asoŝan an ga wat këŋo, re ko: «Dodo nëkodoŋ ngwa ar ex ŝapar ir ŝapar iram an,

ar ex eman end eman endam an.

Asoxari këno ÿana eno macënd

gayikwa gër asoŝan ŝosëtagu këno.» ²⁴ Mëŋ ex, asoŝan an ŋaŵëtalebi nëm gë sëm eni baraxën gë asoxari arexëm an, do eni gi eman emat.

²⁵ Ata asoŝan an do gë asoxari arexëm an hi këni bën tak bëxi tëb gë beman beŋ, bari ababi ŝëfënanänder na.

3

End eñëŋëanax gër ngwën eŋ

¹ Andën aŋ ebax emacar end siti bax nëmëc gër dek oŵacar obapuŷ or bay këbi Axwën Kaxanu ol. Akey amat, ga sëka këŋo asoxari an, wëka këŋo: «Kaxanu dëŋ nde rek: “Wën këren yambënd na dek batëx band gër andëda baŋ?”»

² Asoxari an yaka këŋo andën aŋ: «Biyi axor xor këmi mi yambënd batëx band gër andëda baŋ.

³ Barikan atëx and hik mërëxand gër andëda aŋ, Kaxanu ga re ko: “Wën këren yambëd na, këren kwixwëtaď na. Ga yamb yamb kën, and kën ŝës ex dël!”» ⁴ Ata andën aŋ fel këŋo asoxari an:

«Adokiņ an cēs na! ⁵ Barikan Kaxanu ga nang ko mēne yatir kēn yamb, bangēs bandewēn baņ kē watēra. Ata en gi ang Kaxanu fo, en nang enjekax eņ do gē eñēņēnax eņ.»

⁶ Asoxari an wat ko mēne atēx aņ anēnga kē nēnga eyamb el ga yek ako owati ol. Ga ŷandi kēņo onangēran or kē yēlēnd ol, xwēca ko do yamb ko. Yēl kēņo icēn indexēm ind xetēna baņo iņ; mēņ bēte yamb ko. ⁷ Ata bangēs bandebēn baņ watērak ga fodēt kēbi, ata nang kēni mēne tēb gē beman beņ hi kēni. Ban kēni opat od andan do xura kēni.

⁸ Ata wēlēgu kēno Axwēn Kaxanu ga ko bētara andēda aņ gē ingoc ind genēka iņ. Asošan an do gē asoxari arexēm an ye kēni, ŷafēx kēni šit gēr batēx band gēr andēda, kēdi kēbi wat Axwēn Kaxanu. ⁹ Axwēn Kaxanu ga kēņo wāc asošan an, wēka kēņo: «Feye wa hi kēy?» ¹⁰ Mēņ yakaw ko: «Ga wēlēgu kēmi gēr andēda, ata yēdara kēme gayik tēb gē eman eņ hi kēme, awa mēņ ŷafaxēn kēme.» ¹¹ Axwēn Kaxanu re ko: «Noŷo wa nangēn ki mēne tēb gē eman eņ hi kēy? Ba yamb kēy nde atēx and šēban bami eyamb aņ?»

¹² Yakaw ko asošan an: «Asoxari ar wēlanēgu kēye an, yēl ke atēx aņ, do yamb kēme.»

¹³ Axwēn Kaxanu wēka kēņo asoxari an: «In-eŷa rixēn kēy eņo?» Yakaw ko asoxari an: «Andēn aņ yifa ke, do yamb kēme.» ¹⁴ Axwēn Kaxanu re kēņo andēn aņ:

«Awa wēj gayikako eņo ri kēy,
anēka wē ki gēr oyel đek,
do gēr oŷacar or gēr apuŷ đek.
Gē acēl andey aņ kēy ŷana ey ņexērand,

do ey belënd ebëkwërëbëkw el
ang kë nëka bakey bandey ak.

¹⁵ Wëno kë ri angoyëra and wëj do gë asoxari aņ,
angoyëra and andëwëra andey aņ,
do gë andëwëra andexëm aņ.

Ar andëwëra andexëm an ki sëkan bëlëbël gaf
in,

do wëj eyo ņat gër etak.»

¹⁶ Axwën Kaxanu re këņo bëte asoxari an:

«Abaș këme baș toro ind bacël bandey in,
gë ayambën këyëbi ÿana eyëbi dëwënd obaș ol.
Oñandi oday ok gër icën indey kë hi,
do mëņ ki wëña.»

¹⁷ Axwën Kaxanu re këņo bëte asoșan an:

«Gayikako asoxari arey an baxët këyo,
do yamb këy atëx and sëban bami eyamb aņ,
ebar el awe kë we në endey;
gë ayambën këy ÿana ey necëtënd eyamb yamb
irey in

dek bakey band aniyandey ban.

¹⁸ Odëmbën do gë ondës kë ÿana exi dëgënd,
do bebëlëg bër gër apuy këy ÿana ey
yambënd.

¹⁹ Gë asëwëtëwa ir dëxas irey in këy ÿana ey
cotënd eyamb yamb in,

xali ey baka gër ebar ed gër ed necëtëgu këmi;
gayikwa obar hi këy, do gër ebar këy baka.»

²⁰ Ga xucak eņo, asoșan an yël këņo asoxari
arexëm an owaç or «Xawa», mëne ngëņ
«Abëngw», gayikwa mëņ ex nëm ir dek bër kë
liyand bën. ²¹ Axwën Kaxanu rin këbi bacud
band banar, do asoșan an gë asoxari an sūdara
këni.

²² Axwën Kaxanu re ko: «Ala an anëka hi ko ang biyi ak gër enang ed enjekax do gë eññenax. Gërëgako, kërëxo kwëca na bëte atëx and kë yëlënd aniyän aŋ, exo yamb, do exo ðiya din ir din!» ²³ Axwën Kaxanu wãÿ këbi asoŝan an do gë asoxari an eni can andëða and Eden aŋ, do asoŝan an exo ñanënd ebar ed gër ed necëtëgu këŋo el. ²⁴ And wãÿ këbi bëla aŋ, Axwën Kaxanu xwët këbi gand apën-eñan and andëða and Eden Ocerubeŋ do gë duxuma ir gë okodux ir kë ŝenarand. Mondako ŝëng ko fëña ir gër atëx and kë yëlënd aniyän in.

4

Endey end Kaÿe do gë Abel eŋ

¹ Ga xucak eŋo, Adam, asoŝan an, nangër këni gë alindaŵ Xawa. Alindaŵ hi ko gë acël, rëŵ këŋo itoŝan, do wãc këno Kaÿe. Gayikwa are re baxo: «Ala rëŵ këmo, gë edëca ed Axwën Kaxanu el.» ² Rëŵ këŋo bëte itoŝan, abinëm ar Kaÿe, do wãc këŋo Abel. Abel hi ko axwël ar obeci do gë opeÿ, do Kaÿe hi ko aÿan.

³ Ga niyitarak, Kaÿe wëlan këŋo Axwën Kaxanu ŝadaxa ir er xana baxo gër ebar in. ⁴ Abel mëŋ bëte, wëlan këŋo ŝadaxa ir bëñanar bënd oyel orexëm, gë onil ondebën ak. Axwën Kaxanu nëngan këŋo end Abel eŋ, do xana ko ŝadaxa irexëm in. ⁵ Bari aŋo nëngan bana end Kaÿe eŋ, do axo kana bana ŝadaxa irexëm in. Ata Kaÿe xoÿ ko mbaŋ, ÿëŋënin ko dëxas irexëm in. ⁶ Axwën Kaxanu wëka këŋo Kaÿe: «Ineŵa xoÿaxën këy? Ineŵa ÿëŋëninaxën këy

dēxas irey in? ⁷ Kido ŝenene ri bay, arēnēta rēnēta doy. Bari gayikako ay di ex na ŝenene, eñēñēnax eņ mokaś xaś ki gēr ebēt edey ga ŷandi kēņo exi bēña. Barikan wēj wa ŷapēk eyo bēña!»

⁸ Kaŷe yeyaneli kēņo Abel abinēm, ga hi bani gēr apuŷ, Kaŷe wēlēn kēņo Abel abinēm, do laŵ kēņo. ⁹ Ata Axwēn Kaxanu wēka kēņo Kaŷe: «Feye exo abinēx Abel?» Kaŷe yaka ko: «Ame nang ex na. Ba wēno nde ex anēkona ar abaŷe an?» ¹⁰ Re ko bēte Axwēn Kaxanu: «Ine ri kēy? Nē ewēleme ośat or abinēx oņ ga kē xeŷēgund elod gēr ebar xali gēr ndam ro. ¹¹ Gērēgako wēj anēka wē ki, caw kēy űawēta ebar ed hēlēk ośat or abinēx el. ¹² And kēy ŷan ebar aņ, ŷoweŷ ay űana na ey kanand. Ar edēg kēm kēy hi, asēk ayexērand fo kēy ŷana ey yexērand gēr ebar.» ¹³ Ata Kaŷe yaka kēņo Axwēn Kaxanu: «Amena andam aņ mbaņ sibēk, ame kor na me buņa. ¹⁴ Anēka kēye wāŷēnd doro, me űawēta ebar ed bame ŷanēnd el. Aŷafēra kēmi ŷana mi űafērand, do din ame wat na dēxas irey in. Ar edēg kēm kēme hi, asēk ayexēra fo kēme ŷana me yexērand gēr ebar. Do angēmēne mi ped gē ala, exe dawŵ.» ¹⁵ Axwēn Kaxanu yaka kēņo: «Angēmēne ala eņo dawŵ Kaŷe, űakēlēbēd banjongēbaki kēno wāśan.»

Axwēn Kaxanu laram ko nanganēme gēr Kaŷe eni watēnd bēr kēni fedēnd bēn, kēdi kēno laŵ. ¹⁶ Ata Kaŷe ga xani ko eņo űawēta Axwēn Kaxanu, ye ko lēgēx ko gēr ebar ed Nod, gand apēn-eñan ed andēdā and Eden.

End bĕrandĕwĕra bĕr Kaĕe eņ

¹⁷ Kaĕe nangĕr kĕni gĕ alindaŵ. Ata alindaŵ hi ko gĕ acĕl, rĕw kĕņo Enok. Kaĕe bay ko angol, do ŵacan kĕņo asĕņiŵ Enok. ¹⁸ Enok hi ko sĕm ir Irad, do Irad, sĕm ir Mexuyahel. Mexuyahel hi ko sĕm ir Metuŕahel, do Metuŕahel, sĕm ir Lemek.

¹⁹ Lemek ŷĕr kĕbi bĕsoxari bĕxi: aņanar an Ada, do axinĕm an, Tĕsila. ²⁰ Ada, asoxari aņanar an, rĕw kĕbi bĕtoŕan bĕki: Yabal do gĕ Yubal. Yabal hi ko axarĕk ar bĕxwĕl bĕr oyel do kĕni rĕfarand laņ. ²¹ Do Yubal mĕņ, hi ko axarĕk ar bĕsĕmb bĕr bĕmangi do gĕ bĕfarix bĕr bacĕroti an. ²² Tĕsila, asoxari axinĕm aņ, rĕw kĕbi bĕte bĕtox bĕki: itoŕan iņ Tubal-Kaĕe, do itoxari iņ, Nahama. Tubal-Kaĕe hi ko asap ar dek bebĕr ex yawale do gĕ dun.

²³ Akey amat, Lemek fel kĕbi bĕsoxari bĕrexĕm bĕn:

«Ada do gĕ Tĕsila, baxĕtin oniŵ oram ol!

Wĕn bĕsoxari bĕr Lemek bĕn,

banĕf bandewĕn baņ wĕlĕlex eyeyan edam el!

Asoŕan kĕmo laŵ angĕmĕne ala exe kĕm,

Itox kĕmo laŵ angĕmĕne ala exe tembaŷĕn.

²⁴ Bakĕlĕbĕd banjongĕbaki kĕno ŵaŕan Kaĕe, barikan wĕno Lemek, bakĕlĕbĕd ofĕxw ocongoxi gĕ banjongĕbaki kĕne ŵaŕan!»

²⁵ Adam, asoŕan an, nangĕr kĕni gĕ alindaŵ Xawa. Ata Xawa rĕw kĕņo itoŕan, do ŵac kĕņo Set. Gayikwa are re baxo: «Kaxanu yĕl ke itoŕan, exo bĕt gĕr ed ebaxo Abel, ir laŵ kĕņo Kaĕe.»

²⁶ Set rĕw kĕņo itoŕan do ŵac kĕņo Enoŕ. Ata

bela bën amëd aŋo ŷana këni ecale do gë emac ed Kaxanu Axwën el.

5

End bëxarëk eŋ: elod Adam xali gër Nowe

¹ Mondako ex akayëta and andëwëra and Adam aŋ. Kaxanu, yatir nęcëtëgu këbi bela, ari ri këbi do wëndër këni gë mëŋ. ² Kaxanu nęcëtëgu këbi asoşan an do gë asoxari an. Yël këbi obetak ol, yatir nęcëtëgu këbi dëŋ re ko enëbi macënd bela.

³ Adam ga sëk këŋo bëniy këme gë ofëxw osas, rëw këŋo itoşan ind wëndër këni gë mëŋ, gër eñaw endexëm, do wac këŋo Set. ⁴ Adam liya ko bëniy okeme ocongotas and rëw këŋo Set aŋ. Rëw këbi bëte bëtoşan do gë bëtoxari. ⁵ Ata ga sëk këŋo bëniy okeme ocongonaŋ gë ofëxw osas, Adam şës ko.

⁶ Set ga sëk këno bëniy keme gë bënjo, rëw këŋo Enoş. ⁷ Set liya ko bëniy okeme ocongotas gë bënjongëbëki and rëw këno Enoş aŋ. Rëw këbi bëte bëtoşan do gë bëtoxari. ⁸ Ata ga sëk këŋo bëniy okeme ocongonaŋ gë epëxw gë bëki, Set şës ko.

⁹ Enoş ga sëk këŋo bëniy ofëxw ocongonaŋ, rëw këŋo Kenan. ¹⁰ Enoş liya ko bëniy okeme ocongotas gë epëxw gë bënjo and rëw këŋo Kenan aŋ. Rëw këbi bëte bëtoşan do gë bëtoxari. ¹¹ Ata ga sëk këŋo bëniy okeme ocongonaŋ gë bënjo, Enoş şës ko.

¹² Kenan ga sëk këŋo bëniy ofëxw ocongoxi, rëw këŋo Maxalalel. ¹³ Kenan liya ko bëniy okeme ocongotas gë ofëxw onax, and rëw këŋo

Maxalalel aņ. Rëw këbi bëte bëtošan do gë bëtoxari. ¹⁴ Ata ga sëk këņo bëniy okeme ocongonax gë epëxw, Kenañ šës ko.

¹⁵ Maxalalel ga sëk këņo bëniy ofëxw ocongebat gë bënjo, rëw këņo Yered.

¹⁶ Maxalalel liya ko bëniy okeme ocongotas gë ofëxw osas and rëw këņo Yered aņ. Rëw këbi bëte bëtošan do gë bëtoxari. ¹⁷ Ata ga sëk këņo bëniy okeme ocongotas gë ofëxw ocongonax gë bënjo, Maxalalel šës ko.

¹⁸ Yered ga sëk këņo bëniy këme gë ofëxw ocongebat gë bëki, rëw këņo Enok. ¹⁹ Yered liya ko bëniy okeme ocongotas and rëw këņo Enok aņ. Rëw këbi bëte bëtošan do gë bëtoxari. ²⁰ Ata ga sëk këņo bëniy okeme ocongonax gë ofëxw ocongebat gë bëki, Yered šës ko.

²¹ Enok ga sëk këņo bëniy ofëxw ocongebat gë bënjo, rëw këņo Matusalem. ²² Enok liya ko ang këņo nënganënd Kaxanu ak, bëniy okeme otas, and rëw këņo Matusalem aņ. Rëw këbi bëte bëtošan do gë bëtoxari. ²³ Ata Enok sëk këņo bëniy okeme otas gë ofëxw ocongebat gë bënjo.

²⁴ Enok liya ko ang këņo nënganënd Kaxanu ak, ata bela bën nema këno anema fo ga xana këņo Kaxanu.

²⁵ Matusalem ga sëk këņo bëniy këme gë ofëxw ocongosas gë bënjongëbëki, rëw këņo Lemek.

²⁶ Matusalem liya ko bëniy okeme ocongoki gë ofëxw ocongosas gë bëki, and rëw këņo Lemek aņ. Rëw këbi bëte bëtošan do gë bëtoxari. ²⁷ Ata ga sëk këņo bëniy okeme ocongonax gë ofëxw ocongebat gë bënjongëbënax, Matusalem šës ko.

28 Lemek ga sək kəṅo bəniy keme gə ofəxw ocongosas gə bēki, rēw̃ kəṅo itošan. 29 W̃ac kəṅo Nowe, ga baxo rend cəṅ: «Ajo kəbo racèt gər andiyen añəkaxik and kəne rinde ene dīyaxəne gər ebar ed xare ko Axwən Kaxanu aṅ.» 30 Lemek liya ko bəniy okeme oco gə ofəxw ocongonax gə bənjo, and rēw̃ kəno Nowe aṅ. Rēw̃ kēbi bēte bətošan do gə bətoxari. 31 Ga sək kəṅo bəniy okeme ocongoki gə ofəxw ocongoxi gə bənjongēbēki, Lemek sēs ko. 32 Nowe liya ko bəniy okeme oco, and rēw̃ kēbi Ŝem, gə Xam, do gə Yafet aṅ.

6

End bela bēsəmbak eṅ

1 And yāna kēni bela eñəmbər ed gər ebar aṅ, rēw̃era kənēbi odənaŵ. 2 Bela bər ekun ed Kaxanu bən wat kēni mēne odənaŵ od bela bər gər ebar ok mbaṅ ye kēni. Sana kənēbi do yērera kənēbi dek. 3 Ata Axwən Kaxanu re ko: «Ala an oñas fo hi ko. Wəno ame teb na din ir din onjən ondām oṅ gər ndexəm. Bəniy kəme gə alapem fo ko yāna exo dīyand.» 4 Aməd aṅo hi bani bela bēsəkax bən gər ebar. Bēte aməd aṅo fo bar bani bela bər ekun ed Kaxanu bən gə odənaŵ od bela bər gər ebar ok. Bəsoxari bəjo rēw̃era kənēbi obaš or hi bax bela bēsəm, bangwəlik band akarək baṅ.

5 Axwən Kaxanu wat ko mēne eñəṅənax end bani rind bela gər ebar eṅ axuri xurik. Er xēñ bax gər owēkw orebən wayət banjəlan bañəṅənax fo. 6 Axwən Kaxanu Ŝena kəṅo er

bayaxën babi bela in gër ebar. Gër emëkw edexëm şena baŋo endebën eŋ. ⁷ Ata re ko Axwën Kaxanu: «Ebar el këme fat eni dëxëtaxën bela bër bay këmeni bën. Afat këme fat gë bela ak, gë oyel ak, gë banjën ak, do gë oşel ak. Gayikwa dek şena ke er bayaxën bamëni in.» ⁸ Barikan Nowe şot ko oyekax or Axwën Kaxanu ol.

End apexa and Nowe eŋ

⁹ Mondako ex andëwëra and Nowe aŋ. Nowe mëŋ cëŋ, ala ar şenene do ar däl ebaxo. Ang këŋo nënganënd Kaxanu ak baxo liyand, mërëxand ir bandëwëra band bela bër angwën aŋo bën. ¹⁰ Nowe mëŋ, ocambenjar otas rëw babi: Şem, gë Xam do gë Yafet.

¹¹ Ebar el anëka sëm̄ba bax gër owat or Kaxanu. Bela bën mbaŋ wër bani. ¹² Ebar etëmbak fo baxo watënd Kaxanu, gayikwa bela bën edi ed betëmbak fo wata bani gër ebar. ¹³ Ata Kaxanu fel këŋo Nowe: «Ekwët ed beÿ dek el hătëguk, ang faÿ këme gër emëkw edam ak. Gayikwa owër fo ex gër ebar në end bela bësëmbak eŋ. Anemin këmeni nemin dek gë ebar ak. ¹⁴ Barikan wëj Nowe, pikanayal akuluŋ and otëx od ax bërënd na. Cetëndërid akuluŋ aŋo baciw̄ baciw̄ do notayid gë otesesan amëlëf do gë amëfac. ¹⁵ Mondako këy fika akuluŋ aŋo: acakëşak in, ometër keme gë ofëxw oco, aňangëÿang in, ometër alapem gë oco, do yaŋ-yaŋ in, ometër epëxw gë oco. ¹⁶ Pikayid yaŋ ang aciw̄ şëxw këy fo. Do tebayid amëd and gwër në enëxar fo, në bebët ibat. Tebayid bête

ebët nē bebët ifat. Tëndëndërid gër kulun isēm ijo baciw̃ batas. ¹⁷ Wëno cëṅ, ata këme w̃lawa ampumbuluṽët or këbi nemin dek bebër ex gë onjën bën. Dek er ex gë onjën yo gër ebar kë nemi. ¹⁸ Barikan eter këmi yata. Do d̃ilidën gër akulun aṅo wěj, gë bosëñix, gë alindax, do gë bolindaṽ bor bosëñix. ¹⁹ Dënidëbi gër akulun aṅo dek oṽacar obëngw ol, enëm gë ecan, eni bayixën bëbëngw ang wěj ak. ²⁰ Enëng end ošël end ex yo, gë enëng end oṽacar or gë osapar onax end ex yo, gë enëng end oṽacar or xada-xada end ex yo, do gë banjën baṅ, ayow këni yow gër akulun andey, enëm gë ecan, eni bayixën bëbëngw. ²¹ Barid dek bebër këni ṽana en yambënd bën, gë bebër këni ṽana eni yambënd bën. Do mëxwëtayid, en yambëraxënënd wěj gë ekun edey el, do gë oṽacar ol.» ²² Ata Nowe ri ko dek er fel baṅo Kaxanu in, ang fel baṅo ak dëṅ.

7

End Nowe polo gër akulun eṅ

¹ Axwën Kaxanu fel këṅo Nowe: «Dilin gër akulun wěj do gë ekun edey el dek. Gayikwa mërëxand ir bandëwëra band bela bër gë okey oko baṅo, wěj gabat wat këmi ar šenene an. ² Medëlëbi oṽacar ocongoxi, enëm gë ecan, gër enëng kala end oṽacar oṽënëk, bête gër dek oṽacar obuyaraxik, enëm gë ecan. ³ Medëlëbi bête bacël banjongëbaki, anëm gë acan, ex bayixën benëng bendebën beṅ dek ebar el. ⁴ Gayikwa ro gë bakey banjongëbaki, tëb in këme

w̃elaw do ex tēb gēmēd gē goyat, bakey ofēxw onax. Mondako kēmēni fat gēr añangēyang ir ebar, đek beber gē onjēn do bay kēmēni bēn.»
⁵ Ata Nowe ri ko đek er fel baņo Axwēn Kaxanu in.

End ampumbuluỹēt eņ

⁶ Amēd aņo, Nowe anēka sēk baņo bēniy okeme ocongibat ga yowēk ampumbuluỹēt aņ gēr ebar. ⁷ Ata Nowe, gē bosēniw̃, gē alindaw̃, do gē bolindaw̃ bor bosēniw̃ lil kēni gēr akuluņ kēdi kēbi law̃ ampumbuluỹēt aņ. ⁸ Đek oŵacar ol, hik oŵēnek ol, hik obuyaraxik ol, gē ošēl ol, do gē đek beber kē yexērand xada-xada gēr ebar bēn, ⁹ yow kēni gēr akuluņ and Nowe, beki beki, gē enēm gē ecan, eni dīlaxēn gēr akuluņ, ang fel baņo Kaxanu Nowe ak. ¹⁰ Ga xucak bakey banjongēbaki, amen aņ yēpētak xali xwēcarak ebar el.

¹¹ Ata yatir sēk kēņo Nowe bēniy okeme ocongibat, gē opacaw̃ oki, gē bakey epēxw gē banjongēbaki, fēti bax đek bañesa band men band ex gēr ebar baņ. Men ond yaņ oņ ŷanak kē yēpētand ga fērētayak bamēd band gēr orēn baņ. ¹² Tēb in kē yēpētand gēr ebar, gēmēd gē goyat, xali bakey ofēxw onax. ¹³ Kwēl yatijo fo lil bani gēr akuluņ Nowe, gē bosēniw̃, Ŗem, gē Xam, gē Yafet, gē alindaw̃ arexēm, do gē bēsoxari bēsas bēr bosēniw̃ bēn. ¹⁴ Alil lil bani bēte đek benēng bend oŵacar or gēr apuỹ beņ, gē bend oyel beņ, gē bend banjēn band kē šangēnarand gēr ebar beņ; gē benēng bend ošēl beņ, do gē đek bend banjēn band kē šēgērand beņ. ¹⁵ Đek

bebër gë onjën bën, yow këni gër Nowe, enëm gë ecan, eni dïlaxën gër akuluņ. ¹⁶ Dek bebijo yow këni, enëm gë ecan, enëng end ex yo, ang re baxo Kaxanu ak. Ata Axwën Kaxanu fëra ko ebët ed akuluņ el, gër epoy ed Nowe.

¹⁷ Ebar el dek yëmëk xali nëkak bakey ofëxw onax. Key yo key bax yëmbërënd amen aņ xali lëbinak akuluņ aņ. Ata kuluņ aņ xangëk yaņ gër amen and hi bax gër ebar. ¹⁸ Amen aņ ga bašërëk yaņ gër ebar do ampumbuluŷët aņ kë wëlarand akuluņ aņ. ¹⁹ Bëte kwël dëņ bax bašërënd amen aņ, ata šiliparak kwëc dek osënd ošakax or ex gër ebar oņ. ²⁰ Osënd oņ šiliparak polo gër amen në ometër ocongoki ba ocongotas. ²¹ Dek bebër bay baŷi Kaxanu do bani šangënarand gër ebar bën, nemira këni: ošël ol, gë oyel ol, gë oŵacar obapuŷ ol, gë dek banjën band bax yexërand gër ebar baņ, do gë dek bela bën. ²² Dek bebër ebax gë onjën gër ebar bën šësëra këni. ²³ Mondako fat këbi Kaxanu dek bebër gë onjën bër bax liyand gër ebar bën. Ga yana këbi bela bën, felata këbi oŵacar osëm ol, gë osil ol, gë ošël ol, do gë banjën baņ. Fat këbi dek ebar el. Ata baŷi këni Nowe, do gë bër hi bax gë mëņ gër akuluņ bën. ²⁴ Amen and oŷëm aņ xwëndak gër ebar xali sëkëk opacaŵ oco.

8

End ocane ond gër akuluņ eņ

¹ Barikan Kaxanu xwita këņo Nowe gë dek oŵacar obapuŷ ol, do gë oyel or hi bani gë mëņ polo gër akuluņ ol. Kaxanu wëlaw ko ekoc gër

ebar, ata amen aņ ýanak ebëxw el. ² Bañësa band men band gër ebar baņ lëmayak, do men ond yaņ oņ sebëk eyëpëtan el ga fërëtayak bamëd band gër orën baņ. Tëb in xanik. ³ Ata amen aņ kë wëxënd tøkër tøkër gër ebar. Ga xucak opacañ oco, amen aņ ýanak kë bašëtand. ⁴ Yatir sëkëk bakey epëxw gë banjongëbaki, gë facañ icongixinëm in, akuluņ aņ rëdayak gër atënd and Ararat. ⁵ Amen aņ kwël dëņ bax wëxënd. Ata gë akey añanar and facañ ir epëxwën aņ, oyur or osënd oņ šanayak. ⁶ Ga xucak bakey ofëxw onax, Nowe fërët ko fonetër ir seba baxo gër akuluņ in.

⁷ Sebët këņo aņërak aņ. And ko šëgëraraw aņ abakaw baxo bakawënd bakëlëbëd bandanjëm, xali nand wëxëk amen gër ebar na. ⁸ Sebët këņo edëxwëte epešax el exo nëkonëragu angëmëne amen aņ abašëta bašëtak gër ebar. ⁹ Bari edëxwëte epešax el axo cot bana në er ko lapax. Ata kwël bakaw ko gër Nowe, polo gër akuluņ, gayikwa amen aņ kwël bayi bax gër ebar. Ga yën ko ataxan aņ, Nowe sërav këņo edëxwëte epešax el, do lën këņo gër ed hi baxo, lëf gër akuluņ. ¹⁰ Šëni ko bëte bakey banjongëbaki bacëxe, do sebët këņo gašëxe edëxwëte epešax el exo can akuluņ. ¹¹ Edëxwëte epešax el wäyigu ko genëka ga yapëgu ko apat acëkët and añarëka! Mondako nang baxo Nowe mëne amen aņ abašëta bašëta bax gër ebar. ¹² Šëni ko bëte bakey banjongëbaki bacëxe, do sebët këņo edëxwëte epešax el. Barikan aņo, axo bakaw ex na gër ndexëm.

¹³ Yatir sək kəŋo Nowe bəniy okeme ocongibat gē imat, gē akey añanar and facaw̃ iyanar aŋ, men oŋ wəxək do ebar el ferək. Nowe labət ko ejur ed akuluŋ el, wat ko mēne ebar el anēka ferək bax. ¹⁴ Ebar el đek fer bax yatir səkək facaw̃ ixinēm in, bakey alapem gē banjongəbaki.

¹⁵ Ata Kaxanu fel kəŋo Nowe: ¹⁶ «Canin gər akuluŋ, wəj, gē asoxari arey an, gē bosəñix, do gē bəsoxari bərebən bən. ¹⁷ Nəcətələbi bəte đek oŋacar ol, gē ošəl ol, gē oyel ol, gē banjən band kē šangənarand gər ebar baŋ. Canəlexəni eni beñəta ebar el đek, do eni cənarəx!» ¹⁸ Nowe, gē bosəñiŋ, gē asoxari arexəm an, do gē bəsoxari bər bosəñiŋ bən, šan kəni gər akuluŋ. ¹⁹ Đek oŋacar ol, gē banjən band kē šangənarand gər ebar baŋ, do gē ošəl ol šan kəni bəte, gē enəng gē enəng.

²⁰ Ata Nowe ri ko angəb and eŋo caləxənənd Axwən Kaxanu. Wəđ kəŋo emacar emat gər benəng bend oŋacar oŋənək, do acəl amat gər benəng bend ošəl oŋənək, do rin kəŋo Axwən Kaxanu šadaxa ir momələn, yaŋ gər angəb.

²¹ Axwən Kaxanu ga wəran kəŋo otəñer onəngax oŋ, re ko: «Ang nemin kəme ebar nē end bela ak, din ame nemin na. Gayikwa oŋəkw or bela oŋ eñəŋənax fo nangək elod aməd and ošambenjar aŋ. Ang nemin kəme er ex gē onjən yo, bəte din ame nemin na.

²² Ang kē nēka yo ebar el,
onedəran ok do gē ekanaran el,
ayem in do gē ayəka in
ecaša el do gē ekol el,
goyat in do gēməd in

din ir din kē bayi.»

9

End eter ed Kaxanu gē Nowe eņ

¹ Kaxanu ga kēbi yēl obetak ol Nowe do gē bosēñiŵ, re ko: «Dēwērin mbaņ, ñēmbērin, dēgērayin nē er ex yo gēr ebar. ² Emacar end ex yo gēr ebar, gē acēl and kē šēgērand yo gēr orēn, gē er kē šangēnarand yo gēr ebar, do gē ekan ed ex yo gēr angwēngw, ayēda kēnun ŷana enun yēdand, do ahēr kēnun ŷana enun gērēnd: wēn xwēn kēbi. ³ Er kē šangēnarand do hik gē onjēn yo, do gē đek bebelēg bēn ex eyamb ed yēl kēmun el. ⁴ Barikan, kēren yambēnd na ŷas er emacar eņ gē enjēw endexēm ak, mēne ngēņ gē ošat orexēm ak. ⁵ Ošat orewēn oņ, anıyan andewēn aņ ex. Mēņ ex emacar end kēņo laŵ yo ala, aŵēka kēmo ŵēkad. Bēte ala ar kēņo laŵ yo ala ašandaŵ, aŵēka kēmo ŵēkad. Ala kala aŵēka kēmo ŵēkad end anıyan and ašandaŵ eņ.

⁶ Ar kēņo laŵ ala an, ala fo kēņo laŵ mēņ bēte.

Gayikwa Kaxanu ri kēņo ala an gēr eñaŵ endexēm.

⁷ Do wēn, dēwērin mbaņ do ñēmbērin, dēgērayin nē er ex yo, do ñēmbērin gēr ebar.»

⁸ Kaxanu fel kēbi bēte Nowe do gē bosēñiŵ:

⁹ «Wēno cēņ, eter sana kēmun wēn, do gē bērandēwēra andewēn bēn, ang kēni bētēraw gēr ebar ak. ¹⁰ Eter edam elo ahi hik bēte ed gē đek beber gē onjēn, gē đek ošēl, gē đek oyel, do

gë đek oŵacar obapuỹ el. Wën đek bër ŝanëguk gër kuluņ isëm bën sana këmum gë eter elo, gë oŵacar obapuỹ ak. ¹¹ Pađ gë eter elo këme rend: “Bëte din amëni nemin na gë ampumbuluỹët đek beđer gë onjën bën, do din ampumbuluỹët ax pat na ebar el.” ¹² Re ko bëte Kaxanu: «Watin nanganëme ir eter ed sana këmum wën do gë đek beđer gë onjën bër hik gë wën el, ang këni bëtëraw bandëwëra bandëwëra, din ir din ak. ¹³ Aŵasin këmum ýana mun masinënd ŝandiŵ in, ang atumb fo gër baņar. Ata ŝandiŵ in ex nanganëme ir eter ed wëno do gë ebar el. ¹⁴ And këme bar baņar do ex bedi orën aņ, ŝandiŵ in așanaya kë ýana ex canayand yaņ. ¹⁵ Ata mondako këme ýana me pëbënd eter ed wëno gë wën do gë đek beđer gë onjën el. Men oņ ax ñana na ex ñëmbërend xali ex gi ampumbuluỹët and këbi fat đek beđer gë onjën bën. ¹⁶ Ŝandiŵ in așanaya kë ýana ex canayand and kë bedi orën aņ. Do awat këme ýana me watënd me pëbaxënënd eter ed din ir din ed wëno Kaxanu do gë đek beđer gë onjën gër ebar el.» ¹⁷ Ata Kaxanu fel këņo Nowe: «Ŝandiŵ in ex nanganëme ir eter ed ri këme wëno gë đek bër ex gër ebar in.»

End bosëñiŵ bor Nowe eņ

¹⁸ Bosëñiŵ bor Nowe, Ŝem, gë Xam do gë Yafet, ŝanëgu bax gër kuluņ isëm. Xam hi ko sëm ir Kanahaņ. ¹⁹ Ata ocambenjar otas od Nowe oko rëwërëk đek ebar el.

²⁰ Nowe hi ko ayan. Ata ri ko andëda and reseņ. ²¹ Akey amat, ga ŝeđ ko ngoy in, ýaw

këņo. Laki ko tēb gē eman eņ lēf gēr aner andexēm. ²² Xam, sēm ir Kanahaņ, sēk këņo Nowe tēb gē eman eņ. And šan ko an, ko re yaxënd fac gēr bobinēm Šem do gē Yafet. ²³ Šem do gē Yafet ga wël këni ang ri baxo sēm irebēn ak, lapara këni acud atēm, sēka këno gē epoy el, do laß këno. Ga wāšan bano epoy el, ano wat ex na tēb gē eman eņ. ²⁴ And xoc këņo Nowe ngoy ind ŷaw baņo aņ, nang ko er ri këņo šambenjar ibeja irexēm in. ²⁵ Ata re ko:

«Aŷe këņo ŷe Kanahaņ!

Xadēp ir okadēp od bobinēm ko hi!»

²⁶ Re ko bēte:

«Cēkwayino Axwën Kaxanu, mēņ ar xwën këņo

Šem an,

barikan Kanahaņ hik xadēp irexēm in!

²⁷ Wëno Kaxanu kë ŷangēn ebar ed xwën ko Yafet el!

Alēg ko lēg nēš gēr baner band Šem, do Kanahaņ kë hi xadēp irexēm in!»

²⁸ Ga xucak ampumbuluŷēt aņ, Nowe baša ko bēte bēniy okeme otas gē ofēxw oco. ²⁹ Ata and sēk këņo bēniy okeme ocongona x gē ofēxw oco aņ, Nowe šēs ko.

10

End bandēwëra band bosēniŷ bor Nowe eņ

¹ Mondako bax bandēwëra band ocambenjar od Nowe Šem, gē Xam do gē Yafet baņ. Bëtošan rēwëra banēbi and xucak ampumbuluŷēt aņ.

² Bosēniŷ bor Yafet ebani: Gomer, gē Magog, gē Medi, gē Yafan, gē Tubal, gē Mešek do gē Tiras.

³ Bosëñiŵ bor Gomer ebani: Ašêkenas, gë Rifat do gë Togarëma. ⁴ Bosëñiŵ bor Yafan ebani: Eliša do gë Tarësis, gë Šipër do gë Rod. ⁵ Obaš orebën ol rëwërëk gër ošir or benëng bend owar orebën, do ed bamëņa band bangwëngw el. Ala kala gë eyeyan edexëm el, do gë ebaca edexëm el, lëgëra këni gër ebar.

⁶ Bosëñiŵ bor Xam ebani: Kuš, gë Mitësërayim, gë Put, do gë Kanahaņ. ⁷ Bosëñiŵ bor Kuš ebani: Seba, gë Afla, gë Sabëta, gë Rama do gë Sabëteka. Bosëñiŵ bor Rama ebani: Saba do gë Dedan. ⁸ Ata Kuš hi ko sëm ir Nimërod. Nimërod ijo ebax angwëlik añanar aņ gër ebar. ⁹ Kamara isëm hi baxo ogës od Kaxanu. Mëņ bani rexënënd bela bën: «Kamara isëm, ogës od Axwën Kaxanu, ang Nimërod fo.» ¹⁰ Ata Nimërod wun ko gër bangol band ebar ed Šinehar baņo: Babilon, gë Erek, gë Akad, do gë Kalëne. ¹¹ Akey amat, Nimërod ga xani ko gër ebar elo, ye ko gër ed Asiri. Bayëx ko bangol band Ninif, gë Rexobot, do gë Kalax baņ, ¹² do gë angol and Resen aņ, and ebax fëco Ninif, fëco Kalax, angol atëm aņ.

¹³ Bosëñiŵ bor Mitësërayim ebani: bandëwëra band Lud, gë bandëwëra band Anem, gë bandëwëra band Lehab, gë bandëwëra band Nafëtu; ¹⁴ gë bandëwëra band Patëros, gë bandëwëra band Kasëlu, do gë bandëwëra band Kafëtor baņ. Ofilisëteņ ok bërändëwëra and Kasëlu exëni bën bëte.

¹⁵ Kanahaņ hi ko sëm ir Sidon, itošan iñanar indexëm in, do sëm ir Het. ¹⁶ Mëņ fo bax axarëk

ar bandëwëra band Yebus, gë band Amor, do gë band Girëgaş an. ¹⁷ Mëŋ fo bax bëte, axarëk ar bërandëwëra and Het, gë band Arëki, gë band Sini, ¹⁸ gë bërandëwëra and Arëfad, gë band Tësëmar, do gë band Amat an. Ata obaş or Kanahaŋ ol, mondako şapërëra këni bandëwëra baŋ. ¹⁹ Ebar ed obaş or Kanahaŋ el ŷanak elod gër ebar ed Sidon, gand bebët ir Gerar, yek xali gër Gasa. Do gand bebët ir Sodom, yek bëte xali gër Gomor, gër Adëma, gër Tësoboyim, do xali gër Leşa. ²⁰ Mondako hi bani bosëñiŵ bor Xam gër owar orebën, ebaca gë ebaca, eyeyan gë eyeyan, nëng gë nëng.

²¹ Şem bëte gë obaş ebaxo. Mëŋ ebax itoşan ikarënak ind Nowe iŋ, do abinëm ar Yafet, sëm ir Eber do gë bosëñiŵ. ²² Bosëñiŵ bor Şem ebani: Elam, gë Asiri, gë Arëpakëşad, gë Lud do gë Aram. ²³ Bosëñiŵ bor Aram ebani: Utës, gë Hul, gë Geter, do gë Maş. ²⁴ Arëpakëşad rëw këŋo Şela, do Şela rëw këŋo Eber ²⁵ Eber rëw këbi bëtoşan bëki: oŵac or iñanar ol ebax Peleg, gayik gë bakey band rëw këno baŋ şetërëk ebar el. Do oŵac or abinëm ol ebax Yokëtaŋ. ²⁶ Yokëtaŋ rëw këbi Alëmodad, gë Şelef, gë Atësarëmafet, gë Yerax, ²⁷ gë Adoram, gë Usal, gë Dikëla, ²⁸ gë Obal, gë Abimayel, gë Saba, ²⁹ gë Ofir, gë Afila, do gë Yobab. Bëjo đek ebax bosëñiŵ bor Yokëtaŋ. ³⁰ Bën lëg bax elod gër ebar ed Meşa, bebët ir Sefar, xali gër osënd or apën-eñan. ³¹ Bën ebax bosëñiŵ bor Şem, ebaca gë ebaca, eyeyan gë eyeyan, nëng gë nëng, gër owar orebën. ³² Ata mondako rëwër

bani bosëñiŵ bor Nowe, ang sëfërerä këni gër bandëwëra bandebën ak, gë benëng bendebën beņ. Bandëwëra bandebën baņ šapërek enëng gë enëng, do beñëta këni ebar el and xucak ampumbuluŷët aņ.

11

End acapëra and bela benëng benëng eņ

¹ Amëd aņo, eyeyan ebat fo ebax ngwën iņ đek, do elo fo bani yeyanënd bela bën. ² Ga xaniw këni apën-eñan, sëk këni angëni aňangax gër ebar ed Ŝinehar. Ata lëgëra këni na. ³ Ata ŷana këni këni rend: «Bayëne tan osingiri do ene bëkaye mo mbëka ex kemaxën!» Gër ed ebax eni bay gë oxaŷ, nëmb këni osingiri. Ata këni bayënd gë edaka ed petërol el, gër ed ebax eni bay gë simaņ. ⁴ Akey amat, re këni: «Angol and këne xwëne këne baye, do gë aciŵ atëndëndër and gë ejur ed kë ħat ñëš gër orën. Mondako këne hiye bangwëlik, do ane capëreraye ex na đek ebar el!»

⁵ Axwën Kaxanu feda ko exo nëkon angol aņ, do gë aciŵ atëndëndër and bani bayënd bela bëjo aņ. ⁶ Re ko Axwën Kaxanu: «Watinëbi bela bëjo ga hi këni bulunda ifat, do këni yeyanënd eyeyan ebat. Angëmëne mondako ŷana këni, er këni wëlër eni di yo, axor këni xor!» ⁷ Awa pedane tan ene bële eyeyan edebën elo, eni tëkwanaxën ewëlër ed andebën rebën el!» ⁸ Ata Axwën Kaxanu, mondako šapëreli babi bela bëjo, ebar el đek, do kwël seb këni ebay ed angol el. ⁹ Mëņ ŵacaxën këni angol aņo «Babel», mëne ngëņ

«Ambële». Gayikwa Axwën Kaxanu na wël ko eyeyan ebat ed ebax ðek ebar el. Yatijo šapëreli këbi bêla bën do yëcar këni ebar el ðek.

End bërändëwëra and Šem eņ

¹⁰ Mondako bax bandëwëra band Šem baņ. Šem ga sëk këņo bëniy këme, rëw këņo Arëpakëšad ga xucak bëniy bëki elod ga hi bax ampumbuluÿët aņ. ¹¹ And rëw këņo Arëpakëšad aņ, Šem liya ko bëniy okeme oco. Rëw këbi bëte bëtošan do gë bëtoxari.

¹² Arëpakëšad ga sëk këņo bëniy ofëxw osas gë bënjo, rëw këņo Šela. ¹³ And rëw këņo Šela aņ, Arëpakëšad liya ko bëniy okeme onax gë bëtas. Rëw këbi bëte bëtošan do gë bëtoxari.

¹⁴ Šela ga sëk këņo bëniy ofëxw osas, rëw këņo Eber. ¹⁵ And rëw këņo Eber aņ, Šela liya ko bëniy okeme onax gë bëtas. Rëw këbi bëte bëtošan do gë bëtoxari.

¹⁶ Eber ga sëk këņo bëniy ofëxw osas gë bënax, rëw këņo Peleg. ¹⁷ And rëw këņo Peleg aņ, Eber liya ko bëniy okeme onax gë ofëxw osas. Rëw këbi bëte bëtošan do gë bëtoxari.

¹⁸ Peleg ga sëk këņo bëniy ofëxw osas, rëw këņo Rehu. ¹⁹ And rëw këņo Rehu aņ, Peleg liya ko bëte bëniy okeme oki gë bënjongëbënax. Rëw këbi bëte bëtošan do gë bëtoxari.

²⁰ Rehu ga sëk këņo bëniy ofëxw osas gë bëki, rëw këņo Serug. ²¹ And rëw këņo Serug aņ, Rehu liya ko bëniy okeme oki gë bënjongëbëki. Rëw këbi bëte bëtošan do gë bëtoxari.

²² Serug ga sĕk kĕŋo bĕniy ofĕxw osas, rĕw kĕŋo Naxor. ²³ And rĕw kĕŋo Naxor aŋ, Serug liya ko bĕniy okeme oki. Rĕw kĕbi bĕte bĕtoŝan do gĕ bĕtoxari.

²⁴ Naxor ga sĕk kĕŋo bĕniy alapem gĕ bĕnjongĕbĕnax, rĕw kĕŋo Terax. ²⁵ And rĕw kĕŋo Terax aŋ, Naxor liya ko bĕniy kĕme gĕ epĕxw gĕ bĕnjongĕbĕnax. Rĕw kĕbi bĕte bĕtoŝan do gĕ bĕtoxari.

²⁶ Terax ga sĕk kĕŋo bĕniy ofĕxw ocongoxi, rĕw kĕbi bĕtoŝan bĕtas: Abĕram, gĕ Naxor, do gĕ Xaraŋ.

²⁷ Mondako bax bandĕwĕra band Terax baŋ. Terax, rĕw kĕbi bĕtoŝan bĕtas: Abĕram, gĕ Naxor do gĕ Xaraŋ, ar rĕw kĕŋo Lot an. ²⁸ Ata Xaraŋ ŝĕsĕt ko gĕ sĕm Terax, fĕn gĕr Ur, gĕr ebar ed Bĕkalĕde, gĕr ed rĕw kĕno. ²⁹ Abĕram do gĕ Naxor ŷĕr kĕni. Asoxari ar Abĕram an kĕno wĕcĕnd Sarayi, do ar Naxor an, Milĕka, abiw ar Xaraŋ, sĕm ir Milĕka do gĕ Yisĕka.

³⁰ Sarayi axo gi bana gĕ oĕaŝ. Asoxari aboroxok ebaxo. ³¹ Akey amat, Terax faŷ ko gĕr emĕkw edexĕm exo dĕfa. Wĕlali kĕbi: asĕniw Abĕram, gĕ Lot, asĕniw ar Xaraŋ an, do gĕ abiw ar eñĕr Sarayi, alindaŵ ar Abĕram an. Bĕn dek xani bax na gĕr ebar ed Ur ir Bĕkalĕde, do ye kĕni ond gĕr ebar ed Kanahaŋ oŋ. Ata ga ħat kĕni gĕr Xaraŋ, lĕg kĕni na. ³² Terax ga sĕk kĕŋo bĕniy okeme oki gĕ bĕnjo gĕr angol and Xaraŋ, ŝĕs ko.

12

End Abëram eṅ

¹ Akey amat, Axwën Kaxanu fel këṅo Abëram: «Canël ebar edey el, ebar ed gër ed rëw̃ këni el. Tebëlëbi bër ekun ed sorix bën, do yel gër ebar ed këmi w̃asin. ² Wëno ki ri ar gë obaš or kë rëw̃er bulunda isëm. Wëno ki yël obetak ol, wëno ki ri ey gi angwëlik. Do paḅ gë wëj këni beta bëranjëm. ³ Ayël këmëni ỹana mëni yëlënd obetak ol, bër ki yël obetak bën. Do axare këmëni ỹana mëni karend bër ki xare bën. Oxun or gër ebar oṅ ðek kë beta paḅ gë wëj.»

⁴ Mondako rëfa baxo Abëram, ang fel baṅo Axwën Kaxanu ak, do Lot sëfa këṅo. Amëd aṅo, Abëram anëka sëk baṅo bëniy ofëxw ocongoxi gë bënjo, and šan ko angol and Xaraṅ aṅ. ⁵ Abëram w̃ëlali këbi alindaw̃ Sarayi, gë Lot, asëñiŵ ar abinëm, gë bela bër ekun edexëm bër yëc bafi na gër Xaraṅ bën, do gë ðek bebër šotëra baxo na bën. Ata ñat këni gër ebar ed Kanahaṅ. ⁶ And ñat këni gër ebar ed Kanahaṅ, Abëram ye ko cangët ebar elo, xali gër Sišem, gër Ńananga Ńand More. Amëd aṅo, bërändëwëra and Kanahaṅ bën lëgëra bax gër ebar elo.

⁷ Axwën Kaxanu ga šanayaxën këṅo Abëram, re ko: «Awël nde, ebar elo ro këmëni yël bërändëwëra andey bën.» Ata Abëram ri ko angëb and eṅo calexënënd Axwën Kaxanu, na gër ed šanayaxën baṅo. ⁸ Ga xucak eṅo, Abëram ga xani ko na, rëfa ko gër etënd ed apën-eñan ed

angol and Bet-El*. Ata rix ko baner bandexëm baŋ mërëxand: angol and Bet-el aŋ, acëla-eñan, do gë and Ayi aŋ, apën-eñan. Ga ri ko bête na angëb and eŋo calexënënd Axwën Kaxanu aŋ, şalera këŋo. ⁹ Ga nëkanak, Abëram fakët ko oñe oŋ, akwëndaya gë akwëndaya, gand ladawe ir Negeb.

End Abëram gër ebar ed Misëra eŋ

¹⁰ Ata ñatëguk enjo na gër ebar ed Kanahaŋ. Abëram rëfa ko gëd gër ebar ed Misëra, exo ñëpax ang aliyer fo, gayik enjo eŋ mokuma xuma bax gër ebar ed Kanahaŋ. ¹¹ Dam eni ŋat gër ebar ed Misëra, Abëram fel këŋo alindaŵ Sarayi: «Wëj asoxari ayekax hi këy. ¹² And këni wat Bëmisëra aŋ, ata këni nang mëne asoxari aram hi këy. Ata ene daw, do wëj eni teb. ¹³ Këla deyid mëne abaŷe fo hi këy, ene mëlayaxën şenene, do me pexaxën në endey.»

¹⁴ And ñat këni gër Misëra aŋ, Bëmisëra bën wat këni mëne asoxari an mbaŋ dëŋ ye ko. ¹⁵ Bëlëngw bër ex ler gër Farawoŋ† bën ga wat këno bën bête asoxari an, këno şëkwëxënd gër Farawoŋ. Ata wëla këno asoxari an gër Farawoŋ. ¹⁶ Emun end Misëra eŋ likinaxën këŋo mbaŋ Abëram në end asoxari eŋ. Yëlëra këŋo: opeŷ, gë obeci, gë oxey, gë opali onëm do gë ocan, gë ogelemba, gë okadëp otoşan do gë okadëp otoxari.

* **12:8** 12.8 Oŵac olo ŵacayak «Aciŵ and Kaxanu» gë eyeyan ed Bëşëwif el † **12:15** 12.15 Oŵac olo, or emun end gër ebar ed Misëra ol ebax.

17 Barikan Axwën Kaxanu lapan këbi ošëxwëra osëm Farawoŋ do gë bër ekun edexëm bën në end Sarayi, asoxari ar Abëram an. 18 Ata Farawoŋ ga w̃ac këŋo Abëram, re ko: «Ineŵa rixën këye endey eŋo? Ineŵa bayik aye pel ex na mëne asoxari arey exo? 19 Ineŵa felaxën këye: “Abaŷe ex!” Nëkođ gako ga ŷandi baxe mo ñër! Awa gërëgako, nëkođo asoxari arey an, kanalo en ye!»

20 Farawoŋ ga felëra këbi bela bërëxëm bën, laŋëta kënëbi Abëram, gë asoxari arexëm an, do gë đek bebër yëlëra baŋo bën.

13

1 Ga xucak eŋo, Abëram gë alindaŵ xani këni gëđ gër ebar ed Misëra, bën do gë đek bebër xwën bani bën, baka këni gër ladawe ir Negeb. Lot babi sëfërand.

End acapëra and Abëraxam gë Lot eŋ

2 Abëram, ar gë napul hi baxo. Mbaŋ šotëra baxo: oyel oranjëm, gë kodi, do gë kaŋe.

3 Ata Abëram ko bakanđ ed hi bax baxwëndaya bāndexëm el, elod gër ladawe ir Negeb, xali gër Bet-El, gër ed ri baxo baner, fëco Bet-El, fëco Ayi.

4 Ga sëkëx ko angëb and ri baxo aŋ, Abëram šale këŋo Axwën Kaxanu.

5 Lot, mën ar baŋo sëfarand Abëram an, ašotëra šotëra baxo bëte: opeŷ, gë obeci, do gë oxey. Gë baner bāndexëm pit ebaxo. 6 Na gër ed lëg bani Abëram gë Lot, mërey ebax gayik mbaŋ ŷëmb bani oyel orebën ol. Ax mënd bana eni bayi në erebat. 7 Bëte bërāndëŵëra and

Kanahaņ do gë and Perisi bën ebax bëraketa andebën bën. Ata akey amat, bëxadac bër oyel or Abëram bën sakër këbi gë bër oyel or Lot bën. ⁸ Ata Abëram fel këņo Lot: «Axara xara këmi, wëno gë wëj, kërebo takër na. Bëte bëxadac bër oyel oram bën, gë bër oyel orey bën, kërebi takër na! Gayik biyi bër ekun ebat hi ke! ⁹ Nëkod ebar el, calal gand ed këy ye, këla capëre. Angëmëne gand šame ye këy, wëno me ye gand liw̄. Angëmëne gand liw̄ ye këy, wëno me ye gand šame.»

¹⁰ Lot ga nëkonara ko, wat ko đek ebar ed ler gër yeβ ir Yurëdeņ el, ang ed këni xošand fo. Mondako bax ebar elo, xali yatir bëlën ko Axwën Kaxanu bangol band Sodom do gë Gomor baņ. Ang andëda and Axwën Kaxanu fo, ang ebar ed Misëra fo bax, xali gër ingol ind Tësowar. ¹¹ Ata Lot sana ko đek ebar ed ler gër yeβ ir Yurëdeņ el, rëfa ko kwël apën-eñan. Mondako šapër bani Abëram gë Lot. ¹² Abëram bayi ko gër ed hi bani, na gër ebar ed Kanahaņ. Lot lëgëx ko gër bangol band ler gër yeβ ir Yurëdeņ. Rix ko baner bandexëm baņ ñëš gër Sodom. ¹³ Xarak, Bësodom bën, mbaņ sëm̄ba bani, do mbaņ bano wënanënd Axwën Kaxanu.

¹⁴ Akey amat, Axwën Kaxanu fel këņo Abëram, and šapër këni gë Lot aņ: «Këla, nëkonaral elod na gër ed hi këy, gand ambëng, gand ambëtëb, gand apën-eñan do gand acëla-eñan. ¹⁵ Dek ebar ed këy watënd elo, wëno yël këņun en kwën din ir din, wëj do gë obaš orey ol. ¹⁶ Ašënan këmëni šënanëđ obaš orey ol xali eni ñëmb ang ošëni fo. Angëmëne afën këni fënënd ošëni oņ,

afën kënëbi ŷana enëbi pënënd bëte obaŝ orey ol. ¹⁷ Bëtarayind ebar elo ang ŝakëk ak, do ang ŷangëk ak, ayël këmi yël.» ¹⁸ Abëram ga rëfali ko baner bandexëm baŋ, ye ko lëgëx ko gër bananga band Mamëre, ler gër Ebëroŋ. Ata rix ko angëb eno calexënënd Axwën Kaxanu.

14

End Abëram do gë Melëkisedek eŋ

¹ Baniy baŋo, wun bani: Amërafel gër Ŝinehar, Arëyok gër Elasar, Këdorëlawomer gër Elam, do Tidal gër Goyim. ² Bemun beŋo bar bax enëbi mereli Bera, emun end gër Sodom eŋ, gë Birëŝa, emun end gër Gomor eŋ, gë Ŝinehab, emun end gër Adëma eŋ, gë Ŝemeber, emun end gër Tësoboyim eŋ, do gë emun end gër Bela, ir bani wacënd bëte, Tësowar eŋ. ³ Bemun beŋo dek bar babi ocorofa odebën ok gër eden ed Sidim, gër ed bëtëk doru anjer and gë ongal aŋ. ⁴ Këdorëlawomer wëna babi bemun beŋo elod bëniy epëxw gë bëki. Barikan gë iniy epëxw gë itasën in, hëp këni mbëna ino. ⁵ Ata gë iniy epëxw gë inaxën in, Këdorëlawomer do gë bemun bend bar babi eno danëta gër emer beŋ, xor kënëbi bërandëwëra and Rafa bën gër Aŝëtarot-Karënayim, gë bërandëwëra and Susi bër gër Xam bën, gë bërandëwëra and Emi bën, do gë bër gër angëni and gër Kiriyaŧayim bën. ⁶ Xor kënëbi bëte bërandëwëra and Hor bën, gër etënd edebën, gër Seyir. Sëf kënëbi xali gër etënd ed gër Paraŋ, ler gër ladawe. ⁷ Ata këni bakand ond gër Eyin-Miŝëpat oŋ, gër ed

këni wăcënd bête Kadeš. Fën xorëx banëbi bërändëwëra and Amalek bën, dek ebar edebën el, do gë bërändëwëra and Amor bër lëg bax gër Xatësatesoņ-Tamar bën. ⁸ Ata bemun bend gër Sodom, gër Gomor, gër Adëma, gër Tësoboyim beņ, do gë emun end gër Bela eņ, mène ngëņ Tësowar, barër këni eni meraxën gë bën gër eden ed Sidim. ⁹ Gë Këdorëlawomer, emun end Elam eņ, gë Tidal, emun end Goyim eņ, gë Amërafel, emun end Šinehar eņ, do gë Ariyok, emun end Elasar eņ bani wërënd. Bemun benjo bax wërënd gë bemun benax. ¹⁰ Na gër eden ed Sidim elo, mbaņ yëmb bax bambëxw band gë edaka ed petërol baņ. And bani hërënd aņ, emun end Sodom, do gë end Gomor eņ węc këni polo. Ata bemun becëxe beņ hër këni end etënd eņ. ¹¹ Bër xor babi bën wëd këni dek napul ir hi bax gër Sodom do gër Gomor in. Ga lëbinara këni gë dek šëlafana irebën ak, kwël ye këni. ¹² Asërali sërali bano bête Lot, asëñiw ar abinëm ar Abëram an, ga lëg baxo cëņ gër Sodom. Ga boki këno gë bacota bandexëm ak, kwël ye këni.

¹³ Ata ala abat ga šana këbi, hër ko felëx këņo Abëram, ar enëņg end Eber an. Amëd aņo lëg baxo Abëram ler gër bananga band Mamëre, arandëwëra and Amor an. Bobinëm borexëm ebani Ešëkol do gë Aner, odawo od Abëram ok. ¹⁴ Abëram sam ga wël ko mène Lot, asëñiw ar abinëm arexëm an, asëra sëra këno, sana këbi gër okadëp odexëm ocambenjar okeme otas gë epëxw gë ocongotas, od rëw kënëbi gër ekun edexëm. Ga yëlëra këbi oÿënga or emer oņ, sëf kënëbi bemun bend wëlali baņo Lot beņ, xali gër

ebar ed Dan. ¹⁵ Ata Abëram šetëndër këbi bër laņëta baņo gër emer bën, benga benga, enëbi ŋwëlënaxën gëmëd bemun bend banëbi sëfënd beņ. Ata ga xor kënëbi bemun beņo, wãyëra kënëbi xali gër Xoba, angol and ex ambëng and Damas aņ. ¹⁶ Ata Abëram bakaliw ko đek napul ir xanaw baxo in. Bakaliw këņo bête Lot, asëñiŋ ar abinëm arexëm an, gë bacota bandexëm ak, gë bësoxari bën do gë bela bësêxe bër sërara banëbi bën.

¹⁷ Ata emun end Sodom eņ xaca këņo Abëram, and baxo bakawënd ga xorëgu këbi Këdorëlawomer do gë bemun bend bar babi gër emer, gër eden ed Šafe beņ. Eden elo bani wãcënd bête, eden ed emun. ¹⁸ Melëkisedek, emun end Salem eņ, xacali këņo Abëram, bamburu do gë ngoy. Melëkisedek ijo, ašadaxan ar Kaxanu, mëņ Ar ex Yaņ an, hi baxo. ¹⁹ Ata Melëkisedek ga këņo šalen Abëram ko rend:

«Kaxanu, mëņ ar ex yaņ an,
mëņ ar rik orën do gë ebar an,
yëlëleņo Abëram obetak ol.

²⁰ Aye ri ko Kaxanu, mëņ ar ex Yaņ an,
mëņ ar xorën ki bërangoŋëra andey an!»

Ata Abëram yëlëra këņo Melëkisedek, epëxw kala ed đek er xanagu baxo el.

²¹ Emun end Sodom eņ fel këņo Abëram: «Mašëguye bela bën, do bayilexi bebër xanaragu këy bën.» ²² Abëram yaka këņo emun end Sodom eņ: «Ataxan andam aņ yën këme exo wat Axwën Kaxanu, mëņ ar ex yaņ an, mëņ ar rik orën do gë ebar an. ²³ Wëno ŋoweŋ axe bayi na đe. Ado ingux ind aped đëņ axe bayi na këdi

këy ãana ey dend: “Wëno yëlëra këņo Abëram hixën ko ar gë napul!” ²⁴ Wëno ãoweỹ axe ßayi na. Er ke ßayi wayët er këni yamb ocambenjar odam in, do gë er këbi ßayi odawo odam in: Aner, gë Ešëkol do gë Mamëre. Bën cëņ ßayilebi ma indebën in.»

15

End eter ed Kaxanu do gë Abëram eņ

¹ Ga xucak eņo, Axwën Kaxanu ga këņo felëra Abëram në lakeli re ko: «Kërey yëdara na Abëram! Wëno ex angwak andey aņ, epupa ed këmi fupa el mbaņ rafëk.» ² Yaka këņo Abëram: «Axwën Kaxanu, ine ngwa këye yël? Itox amo dëw ex na gër aniyan andam. Do Eliyeser ib Damas kë bëteli ekun edam el.» ³ Re ko bëte Abëram: «Andëwëra aye yël ex na. Ar rëw këno bësëxe gër iciw indam fo kë bëteli ekun edam el.» ⁴ Ata re ko gašëxe Axwën Kaxanu: «Ax gi ex na mëņ kë bëteli ekun edey el. Barikan ar ex ošat orey dëņ kë bëteli.» ⁵ Ata Axwën Kaxanu ga wëla këņo Abëram fac, re ko: «Këla, keņal orën ol ey pëanaxën ował oņ, angëmëne axor xor këy.» Re ko bëte: «Mondako këni ãëmb bërändëwëra andey bën.» ⁶ Abëram xwëta ko eyeyan ed Axwën Kaxanu el. Ata Axwën Kaxanu xwët këņo Abëram ar šenene.

⁷ Re ko bëte: «Wëno ex Axwën Kaxanu, ar nęcëtëgu ki gër Ur, ebar ed Bëkalëde an, mi yëlaخنati oxwën or ebar elo ro ol.» ⁸ Ata wëka ko Abëram: «Axwën Kaxanu, gë ine këme nangaxën mëne axwën këme xwën ebar elo?»

⁹ Yaka kęjo: «Ŋaşēnēle šadaxa šambana ir ixey ir bēniy bētas, gē emeci end bēniy bētas, gē xondo ir bēniy bētas, do gē olēxwēte oxi: ebat ebapuŷ, elo ekwēlēxwēl.» ¹⁰ Ata Abēram ĩaş kēbi dek oŵacar olo. Šaxēra kēbi end ex kala mērexand, do xwēt ko obebēt oki ok ler ler. Barikan abi cax bana olēxwēte ol. ¹¹ Ata oyafe ol kēnēbi lapaxēnēnd oŵacar or ĩas babi ol. Barikan Abēram kēbi ŵaŷērand.

¹² Ga kē šēla eñan eņ, Abēram raš kęjo lēb. Anjiŷ atēm do gē acamēdan xul kęjo. ¹³ Axwēn Kaxanu, fel kęjo Abēram: «Nangēl mēne bērandēwēra andey bēn aye kēni ye eni ñēpax ang bēliyer fo nē ebar ed kēnēbi wēñax. Bēr lēgēk gēr ebar elo bēn enēbi di okađēp odebēn do enēbi torolira xali ex nēka bēniy okeme onax. ¹⁴ Barikan anēp kēmēni nēpēd enēng end bēr kēbi wēñad eņ, and kēmēni nēcēt aņ, do bēn eni mēlali napul isēm. ¹⁵ Do wēj anēka kēy šēs ecēs ejekax do eni mēxwēta, xarak gē onēnga fo xar kēy. ¹⁶ Awa ejiŵ ekēnukēnu bēn kē bakawēd ro gēr ebar elo. Gayikwa amēd aņo, bērandēwēra and Amor bēn anēka kēbi bēro edi ed betēmbak el.»

¹⁷ And šēlak eñan aņ, wur in šamēdanēk xali xurik. Hatēguk angodux and gē okwēcēn, do ang enjeb fo, xucak mērexand ir oŵacar or šaxēra babi Abēram ol. ¹⁸ Ata Axwēn Kaxanu, yatijo yata baņo eter el Abēram. Fel kęjo: «Ebar elo ro, wēno yēl kēbi bērandēwēra andey bēn. Añangēyang irexēm in ŷanak elod gēr yeβ ir gēr ebar ed Misēra, do yek xali gēr yeβ isēm ir kēni ŵacēnd Ēfērat in. ¹⁹ Aye yek bēte xali

gër ebar ed bërändëwëra and Kayëni, xali gër ed bërändëwëra band Keni, do gë Kadëmoni. ²⁰ Aye yek bëte xali gër ebar ed bërändëwëra and Het, xali gër ed bërändëwëra and Perisi, xali gër ed bërändëwëra and Rafa. ²¹ Aye yek bëte xali gër ebar ed bërändëwëra and Amor, xali gër ed bërändëwëra and Kanahaŋ, xali gër ed bërändëwëra band Girëgaş do gë Yëbus.»

16

End andëwã and Isëmayël eŋ

¹ Sarayi, alindaŋ ar Abëram an, itox aŋo dëwën bana. Barikan xadëp isoxari ib Misëra şot baŋo na, do bano wãcënd Agar. ² Ata Sarayi fel këŋo icën indexëm in. Abëram: «Gayikako Axwën Kaxanu ri ke ar gë bëtox këm, nëkodo xadëp isoxari iram in. Axara xara këmi barindën angaw̃ amat gë xadëp isoxari iram in. Bamat paş gë mëŋ këmo şot itoşan.» Ata Abëram wã ko end fel baŋo Sarayi eŋ. ³ Abëram anëka lëg baxo bëniy epëxw na gër ebar ed Kanahaŋ and wëf këŋo Sarayi Agar, xadëp isoxari ib Misëra irexëm in, do yërendër këbi gë Abëram, icën indexëm in. ⁴ Ata Abëram bar këni angaw̃ amat gë Agar. Agar hi ko gë acël. And wat ko mëne gë acël hi ko aŋ, këŋo yafënd Sarayi, axwën arexëm an. ⁵ Ata Sarayi fel këŋo Abëram: «Eŋo amena andey ex! Wëno dëŋ yërendër këŋun wëj gë xadëp isoxari iram in. Barikan anëka ke yafënd elod ga nang ko mëne gë acël hi ko. Awa Axwën Kaxanu këbo xiti wëno gë wëj!» ⁶ Abëram yaka këŋo Sarayi: «Xadëp

isoxari irey ga hi ko wa, gër otaxan odehy exo. Dilo ang ki ŷandi ak.» Ata Sarayi ŷana ko kęņo rixërand xali Agar hër ko eņo canaxën.

⁷ Meleka ir Axwën Kaxanu in sëk kęņo Agar gër ladawe, ler gër andu and hik gër fëña ir Ŗur.

⁸ Wëka kęņo: «Agar, xadëp isoxari ir Sarayi in, feye wa xaniw këy, do feye wa këy yend?» Yaka ko Agar: «Ahërëgu hërëgu këmo mo canaxën Sarayi, axwën aram an.»

⁹ Meleka ir Axwën Kaxanu in re ko: «Bakal gër axwën isoxari arey, do buņal ang ki rixëra yo.»

¹⁰ Meleka ir Axwën Kaxanu in re ko bëte: «Bërandëwëra andey bën mbaņ këmëni šënan. Ala ax ñana na exo korënd ebi pën, gayik mocëna këni šëna.»

¹¹ Baš ko bëte meleka ir Axwën Kaxanu in:
«Nëkod ga šot këy acël aņ,
itošan këyo rëw do yëlidö oŵac or Isëmayel,
(Kaxanu awël ko wëlënd).

Gayikwa Axwën Kaxanu awël wël ko oniŵ orey ol gër ocëmu odehy.

¹² Ar këyo rëw ajo er ko hi ang fali ibapuŷ fo, bela dek këbi ŷana ebi merelind, bëte bela dek kęņo ŷana eņo merelind; gabat ko ŷana exo diyand, ed timëriņ el.»

¹³ Ata Agar wëc kęņo Axwën Kaxanu, mëņ ar yeyaneli baņo an: «Wëj ex El Royi», mëne ngëņ, «Kaxanu, mëņ ar ke watënd an.» Gayikwa are baxo rend: «Awat nde ngwa wat këmo ar wat ke an?»

¹⁴ Ata mëņ këni wëcaxënënd andu aņo: «Andu and Laxahi Royi», mëne ngëņ «Abëngw ar ke watënd an». Andu aņo hik fëco Kadeš, fëco Bered. ¹⁵ Agar ga baka ko gër iciŵ ind Abëram, rëwën kęņo itošan. Abëram

w̃ac k̃eŋo Is̃emayel, itoŃan ind r̃ew̃en k̃eŋo Agar iñ. ¹⁶ Ab̃eram añeka s̃ek baŋo b̃eniy of̃exw ocongosas g̃e b̃enjongimat, and r̃ew̃ k̃eŋo Agar Is̃emayel aŋ.

17

End eñngw̃et ed omac eŋ

¹ Am̃ed aŋo, Ab̃eram añeka s̃ek baŋo b̃eniy of̃exw ocongonaŋ g̃e b̃enjong̃eb̃enaŋ. Axw̃en Kaxanu Ńanax̃en k̃eŋo, do re ko: «W̃eno ex Kaxanu, ar fangak an. Diyayind og̃es odam ang ke ñengañend ak, do gil ar đal. ² W̃eno yata ki eter el. W̃eno ki ỹel obaŃ oranj̃em.» ³ Ata Ab̃eram lapaya ko mopoxi, eyĩỹ el ñeŃ g̃er ebar. Re ko b̃ete Kaxanu: ⁴ «Endam eŋ c̃eŋ, eter ed yata k̃emi el ex: w̃ej ey gi s̃em ir beñng b̃end bela b̃eranj̃em. ⁵ Ow̃ac orey ol ax bo na Ab̃eram. Ab̃eraxam k̃eni ỹana eni mac̃end, gayikwa w̃eno yata ki ey gi s̃em ir beñng b̃endaŋj̃em. ⁶ ObaŃ or k̃eỹebi r̃ew̃ ol mbaŋ k̃eni ỹemb. W̃eno ki Ńenan beñng beñng, do bemun k̃e Ńanaya na g̃er and̃ew̃era andey. ⁷ W̃eno yata k̃eŋun eter el, w̃ej do g̃e đek banjex band b̃erand̃ew̃era andey baŋ. Eter elo ed din ir din k̃e hi. Mondako k̃eme hi w̃eno Kaxanu, ar xw̃en k̃eŋun w̃ej do g̃e b̃erand̃ew̃era andey an. ⁸ Aỹel k̃emun ỹel w̃ej do g̃e b̃erand̃ew̃era andey b̃en oxw̃en or ebar ed g̃er ed ỹepa k̃en ang b̃eliyer fo ol. Oxw̃en or din ir din ỹel k̃emun đek ebar ed Kanahaŋ el, ene nangax̃en m̃ene w̃eno ex Kaxanu, w̃eno ar xw̃en k̃eŋun an.»

9 Kaxanu fel kęno bęte Abęraxam: «Węj dękayal aye eter ed yata kęmun węj do gę dęk bęrandęwęra andey el, ang kęni bętęraw banjex banjex ak. 10 Mondako kę hi eter ed yata kęmun węj do gę bęrandęwęra andey el: itořan ind ex yo eno kacęnd axac. 11 Oxac ol kę hi nanganęme ir eter ed yata kęmun in. 12 Lęmęta ir kęno ręw yo, kacino and kęno sęk bakey banjogębatas aņ. Mondako kęn řana en dind gę bęrandęwęra andewęn bęn. Kacindęnębi bęte okađęp ok: hi kęni od ręw kęnębi gęr iciwń nde, hi kęni od yęc kęyębi gę kodń nę bęliyer, gęr bęr ax gi ex na bęr ekun edey nde. 13 Kacindęleno ar ręw kęno yo gęr iciwń indey, do gę ar yęc kęyo yo gę kodń irey an. Oxac ol kę hi gęr beman bęndewęn, nanganęme ir eter ed din ir din ed yata kęmun el. 14 Asořan axacęręx an, ar ano kac na an, kęrexo bayı na gęr bulunda irewęn gayik axo pęb ex na eter ed yata kęmun el.»

15 Kaxanu fel kęno bęte Abęraxam: «End Sarayi, alindax eņ cęņ, tebęl emac ed Sarayi el, macindo Sara. 16 Węno ayęl kęmo yęl obetak ol: męņ ki ręwęn itořan. Ayęl kęmo yęl obetak ol, bęnęng bęnęng kębi ręw. Bemun bęnd bęnęng bęndanjęm kę řanaya na gęr obař orexęm.» 17 Ata Abęraxam lapaya ko mopoxi, eyiř el nęř gęr ebar. Ga kęno lęřęgęn, ko rend: «Węno ar sęk ke bęniy keme an nde mo dęw itox? Bęte Sara aręw nde ko ręw, ga sęk kęno ako bęniy ofęxw ocongonař?» 18 Ata Abęraxam fel kęno Kaxanu: «Węno dęk er xara kęmi in ex, exo daf Isęmayel, do eyo męlaya!» 19 Barikan Kaxanu

yaka këŋo: «Ax gi na mondako, Sara, alindax, ki rëwën itošan, do macido Isak. Wëno këŋo yata eter el, eter ed din ir din ed mëŋ do gë bërändëwëra andexëm el. ²⁰ End Isëmayel eŋ cëŋ, awël wël këmi. Ayël këmo yël obetak ol, ašënan këmo šënan. Obaš or këbi rëw ol mbaŋ këni yëmb. Arëw këbi rëw bemun epëxw gë beki, end ex kala, gë bulunda irexëm in. Axarëk ar enëŋ etëm këmo ri. ²¹ Barikan eter ed yata këmi el, abayi kë bayi gë Isak, ar këŋo rëw Sara aniy and kë yowënd an, gë amëd and hi këne aŋo dëŋ.» ²² And ħata ko er baŋo felënd Abëraxam aŋ, Kaxanu šëg ko kwël yaŋ yaŋ.

²³ Ga xucak eŋo, Abëraxam bar këbi asëñiŋw Isëmayel, gë dëk bësošan bër ekun edexëm bën, gë dëk okadëp od rëw këñëbi gër iciŋw indexëm ok, do gë dëk od yëc këbi gë kodï irexëm ok. Yatijo fo xac banëbi ang fel baŋo Kaxanu ak. ²⁴ Abëraxam anëka sëk baŋo bëniy ofëxw ocongonax gë bënjongëbënax and xac këno aŋ. ²⁵ Asëñiŋw Isëmayel, anëka sëk baŋo bëniy epëxw gë bëtas and xac këno aŋ. ²⁶ Ata kwël yatijo fo xac banëbi Abëraxam do gë asëñiŋw Isëmayel. ²⁷ Bëte kwël yatijo fo xac banëbi andamat gë mëŋ, dëk bësošan bër ekun edexëm bën: hi këni bër rëw këñëbi na, hi këni bër yëc këbi gë kodï në bëliyer.

18

End itox ind Sara eŋ

¹ Akey amat, Axwën Kaxanu šanaxën këŋo Abëraxam gër bananga band Mamëre.

Abëraxam aýëpa ýëpa baxo gër ebët ed aner andexëm, ga kë yëka goyat. ² Ga rënëta ko, wat këbi bësošan bësas ga xwëša këni nacët ako gër lëngw irexëm. And wat këbi aņ, xaca këbi gë ongër fo elod gër ebët ed aner andexëm. Ga fed këni, Abëraxam foxi ko eyiỹ el nêš gër ebar, ³ do re ko: «Axara xara këmi Axwën, angëmëne ar šenene xwët këye, këla kërey kuca na wa caparëxe gër iciw̃ ind xadëp irey! ⁴ Cëniyine tan mun dëmbënëgu təkër men oņ, en nebaraxën osapar oņ, do en teyëtaxën dila gër amol and atëx! ⁵ Cëniyine mun mëlanëgu eyamb yamb en kemaxën. Do gwëre ngwa en kuca fëña irewën in. Gayikwa ašapagu šapagu kën, gër iciw̃ ind wëno ar ex xadëp irewën in.» Ata yaka këni: «Aũa w̃a këmi, dil ang re këy ak.»

⁶ Ata Abëraxam w̃ara ko gër aner, fel këņo Sara: «Awa maral tan ey nega pix ind bële in, bacariya batas, ey gëji bambeñe.» ⁷ Abëraxam mëņ w̃ara ko bëte gër oyel. Yebëgu këņo engaš, end bëtëk aye, do fëxwën këņo xadëp ibat eno ŋašaxën. Xadëp ijo w̃ëla këņo engaš eņo ŋašëx do ebi bëkanëgu ýas eņ bëliyer bën. ⁸ Abëraxam w̃ed ko bëte omër oñënëk, do gë ond xawëgu këni eced, w̃ëlara ko dek gë ýas er engaš end řaš bano eņ, do rëdfën këbi. Ata bayi ko mokwëša ler gër ed hi bani, dila gër amol and atëx and gër ed bani yambërand bëliyer.

⁹ Ata w̃ëka këni: «Feye wa exo alindax Sara?» Yaka ko Abëraxam: «Lëf fën gër aner hi ko.»

¹⁰ Ata re ko bëte abat: «Abaka këme bakaw šana gër ndewën ro šana, ata gë dorogo dëņ.

Ata alindax Sara eŋo dëw̃ itoŋan.» Xarak, Sara abaxët babi baxëtënd gër ebët ed aner and hi bax gër epoy ed Abëraxam.

¹¹ Amëd aŋo, Abëraxam do gë Sara mokaŋ xar bani. Sara axo bo bana ga ko wat apacaw̃ andexëm aŋ. ¹² Ata Sara këŋo lëšëgënënd do ko rend gër emëkw edexëm fo: «Gërëgako anëka xar këme, oñandi nde ngwa bayi ke na? Ado axwën ar iciw̃ indam an dëŋ, anëka xar ko.»

¹³ Ata Axwën Kaxanu wëka këŋo Abëraxam: «Ineŋa ko lëšaxënënd Sara, do ko rend: “Axor nde ngwa këme xor mo cot itox, wëno axarëk ajo?” ¹⁴ Ýeý nde ex na er sëkwan ko Axwën Kaxanu? Gë aniy and kë yowënd aŋ, gë amëd and fënëta këme aŋ, abaka këme bakaw gër ndewën ro, do Sara aŋot këŋo ŋot itoŋan.» ¹⁵ Ata Sara ga ko yax, ko rend: «Ame dëš ex na», gayikwa ayëdara yëdara baxo. Barikan Axwën Kaxanu re ko: «Dal ex, alëš lëš këy!»

End ecalen ed angol and Sodom eŋ

¹⁶ Bësoŋan bësas bën ga xani këni oñe oŋ, fab këni end angol and Sodom eŋ. Sëfër këni gë Abëraxam, ga këbi laŋëta. ¹⁷ Xarak, Axwën Kaxanu are re baxo: «Er këme ri in, amo con na Abëraxam. ¹⁸ Abëraxam axarëk ar enëng etëm, end gë ojaŋ otëm, ko hi. Paŋ gë mën këni beta ðek benëng bend gër ebar beŋ. ¹⁹ Gayikwa wëno yata këŋo ebi pelaxënënd obaš orexëm ol, do gë ðek bër ekun edexëm bën, eni ðiyand ed ang rek ðapela bandam ak, and kë xuca bakey bandexëm baŋ. Asëyali këbi ýana ebi tëyalind edi ed end ŋenene el, do gë er ke

ÿandind in. Mondako këmo yë laxën Abëraxam er beya këmo in.» ²⁰ Ata re ko Axwën Kaxanu: «Abëraxam, awël wël këme mëne Bësodom bën do gë Bëgomor bën beñëñënax betëm këni rind. ²¹ Wëno mëj këme şë laxënënd me wat ba ang wël këme ak dëj nde ex. Hik ðal nde, ax gi ex na ðal nde, anang këme nang.»

²² Ata xuca këni bësoşan bëxi bën ond gër Sodom oŋ, barikan Axwën Kaxanu bayi ko na. Abëraxam xwëşa ko gër lëngw irexëm.

²³ Abëraxam sëka këjo, do re ko: «Enimin, abar nde këyëbi bar eyëbi nemin ar şenene an do gë awendëran an? ²⁴ Bamat na fo exëni gër angol aŋo bela ofëxw oco bër şenene. Enimin, anemin nde këy nemin angol aŋo? Ayëbi teban na nde në end bela bër şenene ofëxw oco bëjo? ²⁵ Ax mënd ex na ey di mondako: eyëbi bar enemy el, ar şenene an do gë awendëran an. Ax mënd ex na ey di mondako! Wëj wa ga këbi xitind şenene ðek ebar el, ay di na nde kiti ind şenene?»

²⁶ Yaka ko Axwën Kaxanu: «Angëmëne, asëk sëk këmëni gër Sodom bër şenene ofëxw oco, në end ende bën këmëni sebanaxën ðek angol aŋ.»

²⁷ Abëraxam re ko bëte: «Axwën, ayëxw yëxw këme mi yeyaneli wëno ar ex omak do gë eyëwën fo an. ²⁸ Bamat gër bër şenene ofëxw oco, bëco bayik ani gi ex na, anemin nde këy nemin ðek angol aŋ?» Yaka ko Axwën Kaxanu: «Ame nemin na angol aŋ, angëmëne asëk sëk këmëni bër şenene ofëxw onax gë bëco.»

²⁹ Barikan Abëraxam, kwël dëj bayi baxo ga këjo yeyaneli Axwën Kaxanu. Ata re ko bëte: «Bamat bër şenene ofëxw onax fo exëni.» Yaka

këŋo: «Në end bër ŝenene ofëxw onax bëjo, yoweỹ ame di na.» ³⁰ Re ko bëte Abëraxam: «Këla Axwën, kërey koỹ na, angëmëne ayeyan yeyan këme. Bamat bër ŝenene ofëxw osas fo exëni.» Yaka ko Axwën Kaxanu: «Yoweỹ ame di na angëmëne asëk sëk këmëni bër ŝenene ofëxw osas.» ³¹ Abëraxam re ko bëte: «Axwën, kwël dëŋ bayik ga këme yëxw mi yeyaneli... bamat bër ŝenene alapem këyëbi sëk.» Yaka ko: «Në end bër ŝenene alapem bëjo, ame nemin na angol aŋ.» ³² Abëraxam re ko bëte: «Këla Axwën, kërey koỹ na, angëmëne akëlëbëd aŋo fo yeyan këme bëte: bamat bër ŝenene epëxw fo exëni.» Yaka ko: «Në end bër ŝenene epëxw bëjo, ame nemin na angol aŋ.» ³³ Ga ñata ko eyakar ed gë Abëraxam el, Axwën Kaxanu ye ko kwël. Ata Abëraxam baka ko gër ndëbën.

19

End enemin ed angol and Sodom eŋ

¹ Omeleka oki ok ñat këni genëka gër Sodom. Xarak Lot, gër ebët ed angol and Sodom yëpa baxo. And wat këbi aŋ, xani ko, xaca këbi, do foxi ko eyiỹ el nës gër ebar. ² Ata re ko: «Faba bën axara xara këmun, capayin wa gër iciw ind wëno xadëp irewën in, eŋun keyëx. Nebarayin osapar oŋ, gwëre en kuca ecan mopëd gëbër.» Yaka këni bën: «Ali, biyi fac këbo xey gër yangana ir angol.» ³ Barikan Lot ga nëyalira këbi xali, xor këbi, ata şapa këni gër iciw indexëm. Rin këbi ñambëran, wëkan

kēbi bamburu band gē lewir kēm, do yambēra kēni.

⁴ Ani dakira bana pere ga yēlētaw kēni bēr gēr angol and Sodom bēn. Bēsošan bēn xeta kēni jey iciw̃ ind Lot in, ga ŷanaw kēni ocambenjar ok, bētēgu kēni bēxarēk bēn. Fēxwēšērēgu kēni dek bulunda in, gē ar kē bāyi kēm ak. ⁵ Ga w̃ac kēno Lot, w̃ēka kēno: «Feye wa exēni bela bēr fiatēguk genēka go gēr iciw̃ indey ro bēn? Nēcētēguyēbi mi daki gē bēn!»

⁶ Ata Lot ŷan ko, fēraw ko ebēt el gand epoy edexēm. ⁷ Re ko: «Bēmaŷe axara xara kēmun, kēren di na eñēñenax etēm eŋo! ⁸ Nēkodēbi odēnaw̃ oki odam ok, bēsošan anēbi nang ex na. Bēn kēmun nēcētēnēli, do enēbi di ang kēgun nēngan ak. Bela bējo cēŋ, ŷoweŷ kērenēbi di na, gayikako gēr amol and iciw̃ indam ro yow kēni.»

⁹ Barikan bēn yaka kēni: «Wēj pacanal!» Re kēni bēte: «Watino aliyer ar yowēk ocalaran gēr ndefi ro, ga ŷandi kēŋo ebo nēp! Gērēgako, biyi wēj kēmi nēmba mi di eñēñenax eŋ nēmēc bēn!» Ga fim kēno Lot, w̃ēl kēni eni gēbēra epēra el. ¹⁰ Ata omeleka ok sēraw kēno Lot, lasēx kēno lēf gēr iciw̃, do kwēl fēra kēni ebēt el. ¹¹ Bēsošan bēr ebax gēr ebēt ed iciw̃ bēn cēŋ, lapan kēnēbi ošiw̃. Ga ŷana kēnēbi ocambenjar ok, šiw̃en kēnēbi xali gē bēxarēk ak. Añēmbarēra fo bani ñēmbarērand, bari abani wat na ebēt el.

¹² Omeleka ok fel kēno Lot: «Bela bēr ekun edey nde exēna gēr angol? Hi kēni bēr ŷēr kēbi odēnaw̃ oday nde, hi kēni bosēñix nde, hi kēni bobix nde, hi kēni bērey nde, nēcētēlēbi,

eyëbi ñawëтали angol aņ. ¹³ Biyi mi nemin angol aņo ro yowaxënëgu këmi. Gayikwa Axwën Kaxanu awël wël ko mène bela bër lëgëk ro bën beñëjënax betëm këni rind. Mëñ lawënaxënëgu këbo mi nemin angol aņo ro.» ¹⁴ Ata Lot šan ko ebi pelëra bër yër babi odënañ odexëm bën, gë bër nëm babi odënañ odexëm od bayi bax ok: «Marayin en can angol aņo ro, gayikwa Axwën Kaxanu anemin ko nemin.» Barikan boñaraw yëla këni anëxi këbi nëxind.

¹⁵ And fiatëguk oxeya aņ, omeleka ok ga këno nëyali Lot, këni rend: «Wëj kanil ey ye, medëlo alindax do gë odënañ oki od ex ro ok, këdi këñun wëlali amena and angol aņ.» ¹⁶ Barikan Lot ko fërërand. Ata sëra kënebi dëp gër batakaxan, mëñ, gë alindañ, do gë odënañ oki odexëm ok, las kënebi xali šan këni angol aņ. Gayikwa Axwën Kaxanu añandi yñandi baņo ebi pexën.

¹⁷ And nëcët kënebi angol aņ, omeleka ok re këni: «Awa ala kala gërëlexo exo pexënaxën gaf irexëm in. Ax gi ex na monëkona, do ax gi ex na mokwëša dëk anen aņ. Gërin xali gër etënd, en pexaxën këdi këñun buša.» ¹⁸ Ata re ko Lot: «E Axwën, axara xara këmi! ¹⁹ Axara xara këmi Axwën, wëno xadëp irey in, ga xañënan ki ako biyi xali yël këyëbo oyekax or mi pexaxën ol, ami kor na mi ñat xali gër etënd elo, tëb këbo fënga etëm eņ do mi cës. ²⁰ Këla nëkoda angol aņo dam ro fo ex, bëte atil fo ex. Axor këmi xor mi ñat, mi pexaxën. Ax bax na nde angol aņo?» ²¹ Ata yaka ko meleka in: «Awa aña wña këme mun yël bëte oyekax olo. Angol and xara këye aņo, ame nemin na. ²² Awa marayin, gërin xali

fën. Gayikwa ŷoweŷ ame kor na me di xali en ɲat.» Mëŋ w̄acaxën këni angol aŋo «Tësowar», mëne ngëŋ «Atil». ²³ Ga kë fën eñan eŋ, bani ñatënd Lot bën gër Tësowar.

²⁴ Ata Axwën Kaxanu w̄ëlaw ko mungu ind fëtëk xodux do sëbandëra këbi elod gër orën bangol band Sodom do gë Gomor baŋ. ²⁵ Bëlën ko bangol baŋo gë ðek ebar elo ak, gë ðek bela bër lëg bax gër bangol baŋo ak, do gë bëbër lëgëra bax gër ebar elo ak. ²⁶ Asoxari ar Lot an, ga nëkona ko, nëngwëta ko atox and ongal.

²⁷ Abëraxam ga xani ko mopëd gëbër, ye ko gër ed xwëša bani gë Axwën Kaxanu. ²⁸ Nëkona ko gand Sodom do gë Gomor, gand ed ex ðek ebar elo. Wat ko gand angëni bokwëcën boŋ ang bond apuŷ and kë ŷegënd fo. ²⁹ And baxo neminënd bangol band ebar elo baŋ, Axwën Kaxanu xwita ko er xara baŋo Abëraxam in: racët këŋo Lot gër etëm end lapan babi bër gër bangol band gër ed lëg baxo Lot bën.

End Lot do gë odënaŵ odexëm eŋ

³⁰ Lot ga yëda ko exo ðëg gër angol and Tësowar, ye ko ŷafëx këni gë odënaŵ odexëm ok gër etënd, lëf në akel. ³¹ Ata endënaŵ ekarëk eŋ fel këŋo emeja eŋ: «Faba irebi anëka xar ko, do asošan ar këbo ŷër ang rëpëk ak, axo gi ex na ro gër ebar ed hi këne. ³² Yow eŋo yële ngoy in faba irebi, xali eŋo ɲaŵ. Do ðakinde gë mëŋ ebo cotënaŷën bëtox, ex bayixën andëwëra andexëm aŋ.» ³³ Ata genëka, yël këno ngoy in sëm irebën xali ŷaw këŋo. Endënaŵ ekarëk eŋ laki këni gë sëm irexëm. Bari mëŋ ŷoweŷ axo

wata bana: axo nang bana nand laki këni gë endënaŵ ekarëk na, bëte axo nang bana nand xani ko endënaŵ na. ³⁴ Në ecan ijo, endënaŵ ekarëk eṅ fel këṅo emeja eṅ: «Ganëka gëmëd gë wëno laki këmi gë faba. Yëlëṅoye bëte ngoy iṅ exo ceb xali eṅo ñaŵ doro bëte. Do gë wëj kën laki eṅo cotënaṅëne andëwëra». ³⁵ Ata genëka ijo bëte, yël këno ngoy iṅ sëm irebën, xali ŷaw këṅo. Endënaŵ emeja eṅ ye ko laki këni gë mëṅ. Bari mëṅ ŷoweŷ axo wata bana: axo nang bana nand laki këni na, bëte axo nang bana nand xani ko endënaŵ na.

³⁶ Odënaŵ oki od Lot ok, mondako šot bani bacël gë sëm irebën. ³⁷ Endënaŵ ekarëk eṅ rëw këṅo itošan wac këṅo Mohab: mëṅ ex axarëk ar bërändëwëra and Mohab an xali doro. ³⁸ Endënaŵ emeja eṅ rëw këṅo bëte itošan. Wac këṅo Ben-Ami, mëne ngëṅ «Asëñiŵ ar bulunda iram»: mëṅ ex, axarëk ar bërändëwëra and Amoṅ an xali doro.

20

End Abëraxam do gë Abimelek eṅ

¹ Ata Abëraxam ga xani ko na, rëfa ko gand ladawe ir Negeb. Lëgëx këni fëco Kadeš, fëco Šur. Ga nëkanak, ye ko bëte oliyer gër ebar ed Gerar. ² End Sara, asoxari arexëm eṅ, Abëraxam mondako felëx babi: «Abaŷe ex.» Ata Abimelek, emun end gër Gerar eṅ, re ko eno mëlan Sara. ³ Barikan Kaxanu ga yow ko gëmëd në lakeli gër Abimelek, re ko: «Awa wëj ašës këy šës në end asoxari ar wëlaw këyo ajo, gayikwa gë

icën exo.» ⁴ Ani tēkar bana pere Abimelek do gē asoxari ajo. Abimelek re ko: «Axwēn, wēno gē bulunda iram in, ami mendēra ex na. Alaw̃ nde këyo law̃ mondako dēŋ ar ūenene an? ⁵ Mēŋ Abēraxam dēŋ ga fel ke wa: “Abaŷe ex.” Asoxari an re ko mēŋ bēte: “Abaŷe ex.” Gē emēkw epešax w̃lāw këmo, do eñēŋenax ame di ex na.» ⁶ Ata Kaxanu yaka këŋo gēr lakeli: «Wēno bēte anang nang këme mēne gē emēkw epešax w̃lāw këyo. Wēno wa sēra ki mēŋ bayik aye menan ex na. Ami teb ex na eyo tēka asoxari ajo. ⁷ Mēŋ ex gērēgako, medfelo asoxari ajo eyo maš icën indexēm in. Mēŋ alaw̃ēnel aram hi ko. Ašalen ki šalen ey bayixēn ga këy liyand. And kēn šēs ex dē wēj do gē dek ekun edey el, angēmēne ayo maš ex na asoxari an, icën indexēm in.»

⁸ Abimelek xani na mopēd gēbēr. W̃ac këbi dek bēlēngw bēr gēr owun orexēm bēn, do sēfētan këbi dek endey eŋo. Ata yēdara këni mbaŋ. ⁹ Abimelek w̃ac këŋo Abēraxam do w̃ēka këŋo: «Ineŵa rixēn këyēbo eŋo? Ba wēno ŷeỹ nde wēnan këmi na mēŋ lēnanaxēn këyēbo eñēŋenax etēm eŋo, wēno gē bulunda iram in? Bēbēr rīnan këye bējo, ax ñap ex na.» ¹⁰ Abimelek fel këŋo bēte Abēraxam: «Ga ri këy ako eŋo, ine bay šaland?» ¹¹ Ata yaka këŋo Abēraxam: «Wēno ako yēla bame mēne wēn bēla bēr gēr ebar elo ro bēn ano yēdand na Kaxanu, do mēne alaw̃ këne law̃ nē end asoxari aram. ¹² Bēte dāl dēŋ ex mēne abaŷe ex gayikako, faba ibat hi këmi. Barikan asoxari aram hi ko gayik ami gi ex na nēma ibat. ¹³ And

fel ke Kaxanu me canëgu gër ekun ed faba iram aņ, fel këmo Sara: “Awël nde oyekax olo këye ýana eye dinënd gër ed ke yeye yo. Deyind mëne abinëx hi këme”.»

¹⁴ Ga xucak eņo, Abimelek wëd këbi obeci, gë opeý, do gë oxey do yël këņo Abëraxam. Yël këņo bëte okađëp otošan do gë okađëp otoxari. Waš këņo bëte Sara, alindaŵ. ¹⁵ Re ko Abimelek: «Awël nde, nëkof ebar edam el, đëgël gër ed këy ñan.» ¹⁶ Fel këņo bëte Sara: «Anëka yël këmo abinëx batama wëli ßand kodí. Mondako laß këme dëxas irey in eni nangaxën ßër ekun edey ßën mëne ay mendëra ex na.» ¹⁷ Ata Abëraxam xara këņo Kaxanu. Kaxanu fakën këbi Abimelek, gë alindaŵ, do gë đek okađëp otoxari odexëm ok, eni koraxën edëŵ ed obaš el. ¹⁸ Gayikwa Axwën Kaxanu ri bax hi këni ßësoxari ßëboroxok đek ekun ed Abimelek el, në end Sara, asoxari ar Abëraxam eņ.

21

End Isak eņ

¹ Ga xucak eņo, Axwën Kaxanu yël këņo oyekax orexëm ol Sara, ang re baxo ak. Axwën Kaxanu ri ko ang ßeya baxo ak. ² Ata Sara hi ko gë acël do rëwën këņo Abëraxam itošan gër oxar orexëm dëņ, nand fënëta baxo Kaxanu na. ³ Abëraxam wăc këņo asëñiŵ ar rëŵ bano mëņ gë Sara an, Isak, mëne ngëņ «Olêš». ⁴ Abëraxam xac këņo asëñiŵ Isak yatir sëk këņo ßakey ßanjongëßatas, ang fel baņo Kaxanu ak. ⁵ Abëraxam anëka sëk baņo ßëniy këme and rëŵ këno asëñiŵ Isak aņ. ⁶ Ata re ko Sara: «Kaxanu

ri ke alêšeradfêšera. Ar kê wêl yo endey eŋo, alêš ke lêš.» ⁷ Re ko bête: «Noŋo wa fel doŋo Abëraxam mène akey amat, wêno Sara ayerin kêmëni yerin obaš? Barikan itošan rëwën këmo gër oxar orexëm dëŋ!» ⁸ Mondako raf ko lëmëta in xali yapët këŋo. Abëraxam ri ko ofëna osëm yatir yapët këno Isak.

End Agar do gë Isëmayel eŋ

⁹ Akey amat, Sara wat këŋo asëñiŋ ar Abëraxam an, ar rëw këŋo Agar, xadëp isoxari iŋ Misëra an, ga këŋo lêš Isak. ¹⁰ Sara fel këŋo Abëraxam: «Ŋwëyëlëbi xadëp isoxari in, do gë itox indexëm in. Gayikwa itox ind xadëp isoxari ijo in do gë Isak, itox indam in, ani bëteli na andamat napul irey in!»

¹¹ Ata Abëraxam šus ko mbaŋ eyeyan elo gayikwa itox ino asëñiŋ ebaxo! ¹² Barikan Kaxanu fel këŋo Abëraxam: «Kërey koŋ na end lëmëta eŋ do gë end xadëp isoxari irey eŋ. Dil dek er ko re Sara in. Gayikwa paŋ gë Isak ko yow ar këno wac andëwëra andey an. ¹³ End asëñix ar šot këno gë xadëp isoxari irey eŋ cëŋ, ari këmo ri exo gi mëŋ bête bulunda, gayikwa arandëwëra andey hi ko.»

¹⁴ Ata Abëraxam xani ko mopëd gëbër, wëd ko šëlafana in, gë amote and men aŋ fëxwën këŋo Agar do fela këŋo. Agar ga rënda këŋo itox in ye ko kwël ko nambëraraxënd gër ladawe ir Berëšëba. ¹⁵ And xwëtëk men ond gër amote aŋ, Agar ŋañëta këŋo itox indexëm in dila në acëc, ¹⁶ ye ko ŋëpax ko nacët, gwër në edapan ed ekaŋ. Gayikwa er baxo rend: «Axe ñandi ex na mo wat

itox indam iņ ga ko šēs.» Ata ỹēpax ko, nacēt ako do ko sesënd. ¹⁷ Kaxanu wël ko otes od lēmēta ok. Ata elod gēr orēn, meleka ir Kaxanu in, wāc kēņo Agar, re ko: «Agar in ex wa? Kērey yēdara na gayikwa Kaxanu awël wël kēņo lēmēta in fēn gēr ed exo. ¹⁸ Kanil eyo medēgu lēmēta in, do dasēguyo aye, gayikwa wēno kēņo ri exo gi bulunda isēm.» ¹⁹ Ata Kaxanu ga fodēt ko ɓangēs ɓand Agar ɓaņ, Agar wat ko andu. Ye ko rēmbēgu ko cēm amote aņ, do yël kēņo itox iņ šēɓ ko. ²⁰ Mondako hi bani Kaxanu gē lēmēta in, do mēņ kwël ko rafēnd. Lēg ko na gēr ladawe, do hi ko kamara ir bax nēxand gē atumb. ²¹ Na gēr ladawe ir Paraņ lēg baxo, do nēm šalanēgu kēņo asoxari Amisēra.

End eter ed Abēraxam do gē Abimelek eņ

²² Amēd aņo, Abimelek do gē Pikol, alēngw ar ocoroda odexēm an, yow kēni gēr Abēraxam. Re ko Abimelek: «Kaxanu ki nēkonand gēr đek ɓeɓēr kēy rind. ²³ Gērēgako yašarēl ro dēņ, gēr oŵac or Kaxanu mēne din ayēɓo mereli na wēno, gē oɓaš oram ol, gē ɓērandēwēra andam ɓēn. Yašarēl mēne alēkaya kēy lēkaya eter edebi el ang lēkayaw kēme wēno gēr ebar ed liyerali bay.» ²⁴ Ata re ko Abēraxam: «Awa anēka yašar kēme.»

²⁵ Barikan Abēraxam rexēra kēņo Abimelek nē end andu and xan bano ɓela ɓērexēm eņ. ²⁶ Yaka ko Abimelek: «Amo nang ex na ar rik eņo an. Doro fo kēme wēlënd endey eņo, wēj elod aye pel ex na.» ²⁷ Abēraxam yebēgu kēɓi obeci, gē opeỹ do gē oxey, yël kēņo Abimelek. Mondako

yatar bani eter el bën bëxi. ²⁸ Abëraxam fit këbi opeȳ ocongoki. ²⁹ Ata Abimelek wëka këŋo: «Oko inew̄a fitaxën këyëbi opeȳ ocongoki oko?» ³⁰ Yaka ko Abëraxam: «Kanalëbi opeȳ ocongoki oko, ex gixën sede ir mëne wëno nacëk andu aŋo.» ³¹ Mëŋ këni w̄acaxënënd na gër ed hi bani Berëšeba, mëne ngëŋ «Andu and gë eyašar», gayik na yašar bani bën tak bëxi.

³² Mondako ri bani eter el gër Berëšeba. Ga xucak eŋo, Abimelek do gë Pikol emun end ocoroda odexëm eŋ xani këni eni bakaxën ond gër ebar ed Oflišëteŋ. ³³ Ata Abëraxam rëd ko angwalam na gër Berëšeba, do ga këŋo šale Kaxanu, këŋo w̄acënd Axwën. ³⁴ Ata Abëraxam yëpa ko na gër ebar ed Oflišëteŋ xali nëkak.

22

End atëy and Abëraxam eŋ

¹ Ga xucak eŋo, Kaxanu ri këŋo atëy Abëraxam. Re ko: «Abëraxam!» Yaka ko Abëraxam: «Woy!» ² Re ko bëte Kaxanu: «Axara xara këmi, međëlo asëñix ar tañ arey an, ar ñan këyo an, Isak. Mëlalo gër ebar ed Moriya, eyo dix šadaxa ir momëlën yaŋ gër etënd ed këmi fënëtan.»

³ Ata Abëraxam xani ko mopëd gëbër, xap këŋo fali in, fel këbi okadëp oki, do gë asëñiw̄ Isak eno daŋëta. Otëx od šadaxa ir momëlën od šapën bano ok, libën këno fali in, do kwël ye këni ond gër ed fënëtan baŋo Kaxanu oŋ. ⁴ Yatir akey atasën, Abëraxam ga rënëta ko, wat ko caw ako gër ed fënëtan këŋo Kaxanu. ⁵ Abëraxam fel

kēbi okadēp odexēm ok: «Wēn cēniyinēbo ro gē fali in. Wēno do gē lēmēta in, mi ye xali yaņ mi caleraw, gwēre mun tēkati.» ⁶ Abēraxam wēd ko otēx od šadaxa ir momēlēn ok, do lēbin kēņo asēñiŵ Isak. Lēkaya ko mēņ dēņ xodux ol do gē icas in. Ata kwēl kēni yend bēn tak bēxi yaņ gēr etēnd. ⁷ Ata Isak ŵac kēņo sēm: «Faba» Yaka ko Abēraxam: «Woy, asēñiŵēn!» Re ko bēte Isak: «Nēkod xodux ol do gē otēx ok, do feye wa exo ifeŷ ir šadaxa ir momēlēn in?» ⁸ Yaka ko Abēraxam: «Asēñiŵēn, Kaxanu ašotēn kēbo šotēn ifeŷ ir kēņo riye šadaxa ir momēlēn in!» Do kwēl kēni yend bēn tak bēxi.

⁹ And űat kēni gēr ed ŵasin baņo Kaxanu aņ, Abēraxam ri ko angēb, do xēbena ko otēx ok yaņ. Xap kēņo, asēñiŵ Isak, do ren kēņo gēr otēx od yaņ gēr angēb. ¹⁰ Abēraxam wēd ko icas in eņo űašaxēn asēñiŵ. ¹¹ Ata meleka ir Axwēn in ga ŵacēgu kēņo elod gēr orēn ko rend: «Abēraxam! Abēraxam!» Yaka ko mēņ: «Woy!» ¹² Re ko bēte meleka ir Axwēn in: «Kēreyēņo kwixwēta na lēmēta in, do ŷoweŷ kēreyēņo dinan na. Anēka nang kēme gērēgako mēne ayēda kēyo yēdand Kaxanu, do ado ayo dēc ex na asēñix ar tañ an.» ¹³ Ga rēnēta ko Abēraxam, wat kēņo xondo gand epoy edexēm ga hēņjar ko gē ofarix orexēm oņ gēr acēc. Ata yen kēņo do űaš kēņo šadaxa ir momēlēn in, gēr ed ebax eņo cadaxa asēñiŵ. ¹⁴ Abēraxam ŵac ko na gēr ed ebani: «Adonayi-Yire», mēne ngēņ «Axwēn Kaxanu ašotēn ko šotēnēnd». Mēņ bayixēnēk eyeyan elo xali doro: «Gēr etēnd ed Axwēn Kaxanu, mocot ex.»

15 Meleka ir Axwën Kaxanu in wãc këņo akinëm Abëraxam elod gër orën. 16 Re ko: «Në eyaşar eme gër oŵac oram dëņ (eyeyan ed wëno Axwën Kaxanu el), gayik ari ri këy eņo, bëte gayik aye dëc ex na asëñix, asëñix ar tañ an, 17 ayël këmi yël obetak ol. Bërandëwëra andey bën aỹemb këni yëmb ang oŵal or gër orën fo, do ang edini ed gër bëņa ir angwëngw fo. Bërandëwëra andey bën kë ýana ex kwënënd bangol band bërangoỹëra andebën baņ. 18 Dek benëng bend gër ebar beņ kë ýana ex dëwarëndërend obetak ol paß gë arandëwëra andey aņ gayik abaxët baxët këye.»

19 Ga xucak eņo, Abëraxam do gë lëmëta in šëla këni gër ed sebëgu banëbi okađëp odexëm. Ata bën đek sëfër këni do kwël wãyi këni gër Berëšëba, gayikwa fën lëg baxo Abëraxam.

End bërandëwëra band Naxor beņ

20 Ga xucak eņo, fel këno Abëraxam: «Milëka mëņ bëte, arëwën rëwën këņo bëtošan abinëx Naxor: 21 Utës, itošan iñanar in, gë Bus abinëm, gë Kemuhel, sëm ir Aram, 22 gë Kesed, gë Aso, gë Pilëdaš, gë Yidëlaf, do gë Betuwel». 23 Betuwel rëw këņo itoxari, Rebeka. Bën ex bosëñiŵ bor Naxor, abinëm ar Abëraxam, bëtošan bënjongëbëtas bënd rëw këbi Milëka bëņ. 24 Rewuma, asoxari ar ýëpa bani aỹëpa fo gë Naxor an, arëw rëw këbi bëte ošaš: Teba, gë Gaxam, gë Taxaš, do gë Mahaka.

23

End ecës ed Sara eņ

¹ Ga xucak eņo, Sara sĕk kĕņo bĕniy kĕme gĕ alapem gĕ bĕnjongĕbĕki. Bĕniy go liya ko Sara.
² Sara ŕĕs ko and lĕg bani gĕr Kiriyat-Arĕba, angol and wĕr bax oŵac or Ebĕroņ, gĕr ebar ed Kanahaņ aņ. Ata Abĕraxam kĕņo ŷawĕnd, do ko fĕŷĕpĕŷĕnd eman end Sara eņ, ang rĕp bax ak.
³ Abĕraxam ga xani ko na gĕr ed ebax eman end alindawĭ, ye ko gĕr bĕrandĕwĕra and Het.
⁴ Re ko: «Wĕno aliyer fo hi kĕme, do aŷĕpa fo ŷĕpa kĕme gĕr ndewĕn ro. Panine ebar ed kĕme xwĕn, me dixĕn banapĕra gĕr ndewĕn ro, mo mĕxwĕtaxĕn asoxari aram ar sebĕta ke an.»
⁵ Ata bĕrandĕwĕra and Het bĕn yaka kĕno Abĕraxam:
⁶ «Awĕl nde faba, wĕj emun end sana kĕņo Kaxanu ga hi kĕy wa mĕrĕxand irebi ro. Mĕxwĕtalo alindax gĕr ŷĕg ir yexĕnan ki nĕmĕc, gĕr banapĕra bandebi ro. Gabatak axi đĕc na aņeg and xwĕn ko aņ eyo mĕxwĕtaxĕn alindax.»
⁷ Ata xwiriŕ Abĕraxam, foxi ko gĕr lĕngw ir bĕr ŷĕpaxĕn bax endey eņo, gĕr lĕngw ir bĕrandĕwĕra and Het bĕr lĕg bax na gĕr ebar elo bĕn.
⁸ Re ko: «Angĕmĕne awa ŵa kĕn mo mĕxwĕta asoxari aram ar sebĕta ke an, awĕl nde űatelin okar odam ok gĕr Efĕroņ, asĕniw ar Tĕsohar an.
⁹ Panĕlexe oxel or Makĕpela or xwĕn ko ol, or hik gĕr wura ir oŕĕnga orexĕm ol. Panĕlexe ang ko fĕnĕta akanji ak, me cotaxĕn ebar ed kĕme ri banapĕra bandam, gĕr ndewĕn ro.»

¹⁰ Xarak, Efĕroņ mĕņ đĕņ na ŷĕpa bani gĕ bĕrandĕwĕra and Het bĕn. Efĕroņ yaka kĕņo Abĕraxam, wĕl kĕno bĕrandĕwĕra and Het bĕn, do gĕ đĕk bĕr bax lilĕnd gĕr ebĕt ed angol an-

dexëm bën. ¹¹ Re ko: «Ali faba! Awël nde, wëno ayël fo yël këmi ošënga ol. Bëte ayël fo yël këmi oxel or ex gër wura ol. Anëka yël këmi ogës od bër ex bulunda iram ok: mëxwëtalëņo alindax.»

¹² Ata Abëraxam foxi ko na gër lëngw ir bela bër gër ebar elo. ¹³ Fel këņo Efëroņ, na gër ed barër bani bulunda ir ebar elo: «Angëmëne aŵa ŵa këy, eye baxët, wëno ayël këmi yël akanji and ošënga aņ. Kanal axana kodï in mo mëxwëtaxën asoxari aram an.» ¹⁴ Barikan Efëroņ yaka këņo Abëraxam: ¹⁵ «Faba awël nde, ine ngwa ex ebar ed batama okeme onax band kodï elo? Mëxwëtalëņo alindax!» ¹⁶ Ata Abëraxam ga wël ko er re baxo Efëroņ in, fënën këņo kodï in ang fënëta baxo ak, ogës od bërändëŵëra and Het: batama okeme onax band kodï, ang bani nëmbënd gër bëfandëran ak.

¹⁷ Ata Abëraxam yëc ko ošënga or Efëroņ ol, or gër Makëpela ol, or mopabër gë Mamëre ol, gë oxel ak, do gë ðek batëx band ex gër ed sëlëk ošënga ak. ¹⁸ Ata xwën ko ðek ogës od bërändëŵëra and Het, do ogës od ðek bër bax lilënd gër ebët ed angol andebën.

¹⁹ Ga xucak eņo, Abëraxam wëxëta këņo alindaŵ Sara, lëf gër oxel or gër ošënga or gër Makëpela, or mopabër gë Mamëre ol, mëne ngëņ gër Ebëroņ, gër ebar ed Kanahaņ.

²⁰ Awa Abëraxam mondako ri baxo banapëra bandexëm baņ gër oxel or hik gër ošënga or yëc ko gër otaxan od bërändëŵëra and Het ol.

End asoxari ar Isak eņ

¹ Ga niyitarak, Abëraxam kwël dëņ ko xarënd. Axwën Kaxanu yël baņo obetak ol gër beÿ dek. ² Akey amat, Abëraxam w̄ac këņo axarëk ar okadëp od gër ekun edexëm an, ar bax nëkonand dek napul irexëm an, do fel këņo: «Këla, dilaliw tan ataxan andey aņ gër emef endam*». ³ Awa gërëgako yaşarël gër oŵac or Axwën Kaxanu, mëņ ar rik orën do gë ebar an, mëne din ayëņo cala na asoxari ar asëñiŵën an gër odënaŵ od gër ebar ed Kanahaņ, ro gër ed lëg këme. ⁴ Yeyid xali gër ebar edeſi, gër ed rëw këne fën, eyo calaw asoxari ar asëñiŵën Isak an.» ⁵ Yaka këņo xadëp in: «Bamat asoxari an, aņo ñandid na exe tëfëgu xali gër ebar elo ro. Mo bakalid nde fën asëñix?» ⁶ Yaka ko Abëraxam: «Adokiņ, din këreyëņo bakalid na de! ⁷ Axwën Kaxanu, mëņ ar ex gër orën an, nëcëtëgu ke gër ekun ed faba, gër ed rëw këne. Mëņ w̄acëgu ke do yaşar ko mëne ayël këbi yël oxwën or ebar elo ro ol, bërandëŵëra andam bën. Mëņ dëņ këņo lawënëgu meleka irexëm in exi dëngweli. Awa fën këyo şotëgud asoxari ar asëñiŵën an. ⁸ Eyaşar ed nëŷali këmi elo, ax bo na ga sëra ki, angëmëne asoxari an aņo ñandi ex na exi tëfëgu. Bari din këreyëņo bakalid na fën asëñiŵën.» ⁹ Ata xadëp in lilali ko ataxan aņ gër emef end Abëraxam, axwën arexëm eņ. Mondako yaşar baxo mëne ari ko ri er fel këņo in.

* **24:2** 24.2 Mondako bani yaşarënd bër enëng end Abëraxam bën, monilali ataxan aņ gër emef ed axarëk nêş gër oÿënga, xarak mbaņ şëſak.

End ebar ed Abëraxam eņ

¹⁰ Ga xucak eņo, xadëp in wëd këbi ogelemba epëxw gër kece ir ogelemba od axwën arexëm, do kwël ye ko, gë ðek bebëxëbënaxik bër fëxwëndëra baņo axwën arexëm bën. Ye ko kwël ond gër ebar ed Mesopotami oņ, xali gër angol and Naxor. ¹¹ Mondako ye bani bakey bakey, ñataxën këni ðam gër angol, ler në andu. Ata xadëp in foxin këbi ogelemba ok eni pedaraxën bër engä endexëm bën. Amëd aņo bani yowërawënd genëka, bësoxari bën gër edëmb ed men.

End cale ind xadëp ir Abëraxam eņ

¹² Ata xadëp in šale ko mondako: «Axwën, wëj ex Kaxanu, ar yata këņo Abëraxam, axwën aram an. Axara xara këmi, yelex doro fëña iram in, do masinële mondako mëne alëkaya lëkaya këy eter ed yata këyo axwën aram el! ¹³ Wëno ro këme xwëša, gër ed këni yowënd odënaŵ od bela bër gër angol aņo ok, eni dëmb men oņ. ¹⁴ Endënaŵ end këmo fel: “Axara xara këmi, ñëwël eput edey el me cebaxën men ond lapara këy oņ”, do mëņ exe yaka: “Awa cebël, arëmbën rëmbënëgu bëte ogelemba odehy ok eni ceb!” Gilëxo asoxari ar sanan këyo Isak, xadëp irey an! Angëmëne mondako ri këy, anang këme nang mëne alëkaya dëņ lëkaya këy eter ed yata këyo Abëraxam, axwën aram el.»

End Rebeka eņ

¹⁵ Xadëp in axo űata bana pere cale iņo ga ñatëgu ko gë eput el monapara, Rebeka abiŵ ar Betuwel asëñiŵ ar Milëka, asoxari ar Naxor,

abaýe ar Abëraxam an. ¹⁶ Endënaŵ end yek mbaņ ebaxo, emeja fo bayi baxo, do gë asošan ani nangër bana. Mëņ šëla bax gër andu rëmbëgu ko men oņ. ¹⁷ Xadëp in hër ko, fed këni, do re ko: «Axara xara këmi, ñëwël eput edey el, me cebaxën men ond lapara këy oņ.» ¹⁸ Yaka ko endënaŵ eņ: «Cebël faba, cebël!» Ýëw ko aýand eput el, exo cebaxën xadëp in. ¹⁹ And fed këņo aņ, endënaŵ eņ re ko: «Arëmbën këmeni rëmbënëgu bëte ogelemba oday ok eni ceb xali ebi ped.» ²⁰ Ata xat ko aýand gër aceba men ond bayita bax gër eput oņ. Baka ko aýand exo dëmbëgu bëte polo gër andu. Rëmbëndëra këbi mondako dek ogelemba ok. ²¹ Ata asošan an ko yëlarand ba Axwën Kaxanu dëņ nde rik eņo ex yexën fëña irexëm in.

²² And šëb këni ogelemba xali fed këbi aņ, asošan an yëpëtën këņo anëna atibax and kaņe, gë bëņwën bëtibax bënd kaņe, do bakëra këņo endënaŵ eņ gër onëxar. ²³ Xadëp in wëka ko: «Wëj endënaŵ end noýo wa hi këy? Axara xara këmi, pelële. Ašot nde këmi šot gër ndewën në er këbo xey?» ²⁴ Yaka ko endënaŵ eņ: «Wëno itox ind Betuwel hi këme. Faba iram, asëñiŵ ar Milëka, alindaŵ ar Naxor, hi ko.» ²⁵ Re ko bëte: «Er këni yamb ogelemba in ax gi ex na mopaý gër ndëbi. Bëte ašot kën šot gër ed këņun xey.»

²⁶ Ata asošan an ga rëngw ko, foxi ko gër lëngw ir Axwën Kaxanu. ²⁷ Re ko: «Aye ri ko Axwën Kaxanu, mëņ ar yata këņo Abëraxam, axwën aram an. Gayikwa alëkaya lëkaya ko eter ed yata këņo axwën aram el. Axwën Kaxanu wëlaw ke šëw gër bëmaýe bënd axwën aram.»

²⁸ Ata endënaŵ eņ hër ko eņo tëfëtanëx nëm ðek endey eņo. ²⁹ Rebeka, imaŷe itoŷan ebaņo na ind bano ŵacënd Labaņ. Labaņ hërëgu ko gër ed ebaxo asoŷan ajo, ler gër andu. ³⁰ Ga wateli baņo abinëm Rebeka anëna aņ, gë bëņwën bëņ, do wël baņo ga ko reya bend felëgu baņo asoŷan ajo beņ, yowaxënëgu baxo Labaņ gër asoŷan ar ðatëgu bax gë ogelemba ok, ler gër andu. ³¹ Ata re ko Labaņ: «Yow wëj ar gë obetak or Axwën Kaxanu an! Inewña bayixën këy gër ed ðatëgu këy ro? Yene gër ndebi, aŷotën këmëni ŷotën ogelemba ok gër ed këni hi.»

³² Asoŷan an ðat ko gër iciŵ. Labaņ fel këbi odexëm enëbi pëtëra ogelemba ok, do enëbi kwëtindëra olëb oņ. Xobëndëran këbi ondës do gë enenar. Yël këbi bëte asoŷan ajo do gë bela bër laņëtagu baņo bën men ond eni nebaraxën osapar orebën oņ. ³³ Ata rëðën kënëbi ecemar el. Barikan asoŷan ajo re ko: «Wëno pere fo këme reya olawën ol ðamana mi yambëraxën.» Yaka këņo Labaņ: «Awa deyal!» ³⁴ Ata re ko: «Wëno xadëp ir Abëraxam hi këme. ³⁵ Axwën Kaxanu mbaņ yël këņo obetak ol axwën aram an, do ala ar gapak hi ko. Ayël yël këņo obeci, gë opeŷ, gë oxey, gë kodï, gë kaņe, gë ogelemba, gë opali, gë okadëp otoŷan, do gë okadëp otoxari. ³⁶ Sara, alindaŵ ar axwën aram an, gand oxar go dëņ rëwën këņo itoŷan. Do axwën aram an, asëñiŵ ijo yël këņo ðek er xwën ko in. ³⁷ Wëno ayaŷar yaŷar këme gër axwën aram mëne ari këme ri ang fel ke ak: “Këreyo calad na asoxari ar asëñiŵën an gër odënaŵ od gër

ebar ed Kanahan, gër ed lëg këme ro. ³⁸ Barikan yeyid gër bër hi këmi ekun ebat, gër bër bar këmi andëwëra. Fën këyo şalagu asoxari ar asëñiŵën an.” ³⁹ Wëno yaka këmo axwën aram an: “Bamat asoxari an axo mađ na exe tëfëgu.” ⁴⁰ Yaka ke: “Wëno din këme rind er re ko Axwën Kaxanu in, mëŋ dëŋ këŋo lawëneliwëgu meleka irexëm in exi dëca ex ye fëña irey in. Calagudo asoxari ar asëñiŵën an gër bër bar këmi andëwëra, gër bër hi këmi ekun ebat. ⁴¹ Angëmëne aňat ñat këy gër bër ekun edam, ax bo na ga sëra ki eyaşar ed yaşar këy elo. Bëte angëmëne bën eni nöp eni yëlëgu endënaŵ eŋ, oşëba ax bo na ga sëra ki gë eyaşar ed yaşar këy elo.” ⁴² Doro ga ñatëgu këme gër andu, şale këme: Kaxanu, wëj ar yata këŋo Abëraxam, axwën aram an, dëcale ex ye fëña iram in. Axara xara këmi, masinële asoxari ar asëñiŵ ar axwën aram an. ⁴³ Nëkođ ga xwëşa këme ler gër andu ro, endënaŵ end kë şanëgu edëmb ed men do wëno mo mëka: Këla ñëwël eput edey el me cebaxën men ond lapara këy oŋ, ⁴⁴ do mëŋ exe yaka: “Awa cebël, arëmbën këmëni rëmbënëgu ogelemba oday ok eni cebaxën bën bëte!” Gilexo asoxari ar sanan këyo asëñiŵ ar axwën aram an! ⁴⁵ Damana me ŋata cale indam in, ñatëgu ko Rebeka, eput el monapara. Şëla ko gër andu do rëmbëgu ko men oŋ. Ata wëno re këme: “Axara xara këmi, ñëwël eput edey el me cebaxën men ond lapara këy oŋ.” ⁴⁶ Yëw ko aŋand eput ed lapara baxo el, do re ko: “Cebël, arëmbën këmëni rëmbënëgu bëte ogelemba oday ok eni

ceb!” Wëno šeb këme, do bête rëmbënëgu këbi ogelemba ok šeb këni. ⁴⁷ Wëka këmo: “Endënaŵ end noŷo wa hi këy?” Yaka ko: “Abiŵ ar Betuwel hi këme! Faba iram, asëñiŵ ar Naxor hi ko, itošan ind rëŵ këņo Milëka iņ.” Wëno ataņ bakëra gë amocën aņ, do gë bëņwën bëņ gër onëxar. ⁴⁸ Axwën Kaxanu, mëņ ar yata këņo Abëraxam, axwën aram an, ŵëlaw ke sëŵ wëno ar ocal od asoxari ar asëñiŵ ar axwën aram an. Mëņ šëxwëndër këbo gë endënaŵ end abinëm ar axwën aram eņ. Ata ga rëngw këme, foxi këme gër lëngw ir Axwën Kaxanu, šëkwa këmo. ⁴⁹ Awa gërëgako angëmëne kwël lëkaya kën do abayeli bayeli këņun aminëmëra and gë axwën aram aņ, peline. Angëmëne ax gi ex na mondako, bête peline me gi gë enang nang.»

⁵⁰ Ata Labaņ do gë Betuwel yaka këni: «Endey eņo gër Axwën Kaxanu xaniwëk, biyi ami kor na mi de aŵa ŵa këmi ba ami ma ex na. ⁵¹ Nëkođo Rebeka, medfëlo en ye. Gilexo alindaŵ ar asëñiŵ ar axwën arey an, ang re ko Axwën Kaxanu ak.»

⁵² Xadëp ir Abëraxam in ga wël ko eņo, foxi ko, gër lëngw ir Axwën Kaxanu, eyiŷ el ñëš gër ebar. ⁵³ Yëpëtëgu ko oŷënga or eñañënan or kodï, gë or kaņe, do gë banjëm, yëlëra këņo Rebeka. Yëlëra këbi bête bebëxëbënaxik abinëm ar Rebeka do gë nëm irexëm.

End eñer ed Rebeka eņ

⁵⁴ Ga xucak eņo, xadëp ir Abëraxam in do gë bër laņëtagu baņo bën yambëra këni, šebëra këni, ata lakira këni. Ga xeyëk, and nëngëtara këni aņ, xadëp in re ko: «Tëbine ngwa me

baka gër axwën aram.» ⁵⁵ Yaka këno abaýe ar endënañ do gë nëm: «Bayilebo wa pere endënañ eņ bakey epëxw, do gwëre ngwa en yed.» ⁵⁶ Yaka këbi: «Kërene cac na de gayikako Axwën Kaxanu rik ye ke fëña iram in. Tebine me maýi gër axwën aram.» ⁵⁷ Yaka këno: «Macënëņone endënañ eņ enëņo mëkaye er yëla ko in.» ⁵⁸ Awa ga wac këno Rebeka, wëka këno: «Ýandi ki nde en ye gë ala ajo?» Yaka ko: «Iyo aýandi ýandi ke.» ⁵⁹ Ata wã këni enëbi teb eni ye gë Rebeka, ar ekun edebën an, mëņ do gë xadëp isoxari irexëm in. Kwël sëfër këni gë xadëp ir Abëraxam in do gë bër laņëtaw baņo bën. ⁶⁰ Damana eni yexën, šalen këno Rebeka mondako:

«Wëj abaýe arebi an,
obaš orey ol gilexëni owëli owëli!
Bërandëwëra andey bën
kwëndëlexëni bangol band bërangoýëra
andebën baņ!»

⁶¹ Rebeka do gë okadëp otoxari odexëm ok ga ýëpara këni yaņ gër ogelemba, kwël sëfa këno asošan an. Xadëp ijo, mondako wëla baņo Rebeka.

⁶² Amëd aņo, rëfa baxo Isak ga hiw ko gër andu and bani wacënd Laxahi Rohi gayik gand ladawe ir Negeb lëg baxo. ⁶³ Genëka, Isak šan ko exo nëkonaraw gër apuý. Ga rënëta ko, wat këbi ogelemba ga këni yow endexëm eņ. ⁶⁴ Ata Rebeka ga rënëta ko, wat këņo Isak. Ga rad ko, feda ko gër gelemba, ⁶⁵ do wëka këņo xadëp ir Abëraxam in: «Noýo ex wa asošan ar gër apuý ar këbo xacagund ajo?» Yaka ko xadëp

in: «Axwën aram Isak ex.» Ata Rebeka labaya ko anjëm and baxo labayarand aņ. ⁶⁶ And fed këni aņ, xadëp in sëfëtandëra këņo Isak đek er riw baxo in. ⁶⁷ Na ex Isak ñateli këņo Rebeka gër aner and Sara, nëm irexëm. Mondako xana baņo Rebeka, do mëņ hi ko alindaŵ ar ñan këņo. Mondako fuņara baņo end nëm ir sebëta baņo eņ.

25

End ecës ed Abëraxam eņ

¹ Ga xucak eņo, Abëraxam ÿër këņo bëte asoxari ar bano wacënd Ketura. ² Rëwën këņo bëtoşan bëņo: Simëraņ, gë Yokëşan, gë Medan, gë Majaņ, gë Yişëbak do gë Şuwa. ³ Yokëşan rëŵ këbi Saba do gë Dedan. Bosëñiŵ bor Dedan exëni: andëwëra and Aşur aņ, gë and Letuş aņ, do gë and Lewum aņ. ⁴ Bosëñiŵ bor Majaņ exëni: Efa, gë Efer, gë Anok, gë Abida, do gë Elëdaha. Bën đek ex andëwëra and Ketura aņ.

⁵ Abëraxam yëlëra këņo asëñiŵ Isak đek bebër xwën baxo bën. ⁶ End bosëñiŵ bor rëwën bano bësoxari bër ÿëpa bani aŷëpa fo bën cëņ, Abëraxam yëlëra këbi bebëremar do fel këbi eni eno ñawëta asëñiŵ Isak. Ata bën ye këni apenëñan.

⁷ Abëraxam er sëk baņo, bëniy këme gë ofëxw ocongoxi gë bënjo. ⁸ And şës ko aņ, moped fed baņo oxar or gë onënga ol, đamana baraxën këni gë bëxarëk bërexëm bër şësëk elod anëka fo bën. ⁹ Bosëñiŵ, Isak do gë Isëmayel, wëxëta këno gër oxel or Makëpela, mopabër

gë Mamëre, gër oșenga or Efëron, asëñiŵ ar Tësohar, arandëŵëra and Het an. ¹⁰ Oșenga olo yëc baxo Abëraxam gër bërandëŵëra and Het. Fën wëxëta kënëfi mën do gë alindaw̄ Sara. ¹¹ Kaxanu yël këņo mbaņ obetak ol Isak, asëñiŵ ar Abëraxam, and șës ko sëm aņ. Amëd aņo lëg baxo Isak ler gër andu and Laxahi Rohi.

End andëŵëra and Isëmayel eņ

¹² Mondako ex andëŵëra and Isëmayel aņ, asëñiŵ ar Abëraxam an, itoșan ind rëw këno gë Agar, xadëp isoxari ib Misëra ir Sara iņ. ¹³ Mondako ex omac od bosëñiŵ bor Isëmayel ok, ang sëfër këni gër acël andeβën ak: Nebayot itoșan iñanar ind Isëmayel iņ, gë Kedar, gë Adëbehel, gë Mibësam, ¹⁴ gë Mișëma, gë Duma, gë Masa, ¹⁵ gë Xadad, gë Tema, gë Yetur, gë Nafiș, do gë Kedëma. ¹⁶ Bën ex bosëñiŵ bor Isëmayel, gë omac odeβën ok, gë bëngol bëndebën bën, do gë bakwëndaya bandebën baņ: bemun epëxw gë beki, enëng gë enëng. ¹⁷ Isëmayel ga liya ko bëniy keme gë ofëxw osas gë bënjongëbëki, șës ko. Ata bar këni gë bëxarëk bërëxëm bër șësëk elo anëka fo bën. ¹⁸ Bërandëŵëra and Isëmayel bën lëgëra këni, elod gër ebar ed Afila, xali gër ed Șur. Ebar elo faβërek gë ed Misëra el, gand ed Asiri. Mondako lëgëra bani bërandëŵëra and Isëmayel bën mopaβër gë đek bër aminëmëra andeβën bën.

End Esawu gë Yakob eņ

¹⁹ Mondako ex andëŵëra and Isak, asëñiŵ ar Abëraxam aņ. Abëraxam rëw këņo Isak. ²⁰ And sëk këņo Isak bëniy ofëxw onax aņ,

ÿer kęno Rebeka, abiŵ ar Betuwel, aŵaÿe ar Labaņ. Sęm irebęn ebax Betuwel, arandęwęra and Aram an, do lęg baxo gęr ebar ed Padaņ-Aram. ²¹ Isak aŵalendęra baņo ŵalendęrand alindaŵ gęr Axwęn Kaxanu gayik abaxo ręw na. Ata Axwęn Kaxanu yakali kęno cale indexęm iņ. Rebeka, alindaŵ, hi ko gę acęl. ²² Bętox bęņ kęni ĩęyęręnd gęr acęl and nęm irebęn. Ata nęm irebęn ko yęlarand ba nę end ine kęno hixęnęnd mondako. Ye ko eņo męka Axwęn Kaxanu. ²³ Axwęn Kaxanu yaka kęno:

«Benęng beki hi kęni gęr acęl andey,
bandęwęra ŵaki kę ŵapęr
and kęni ŵanęgu gęr acęl andey aņ.

Andęwęra akinęm kęno xuca ojaŵ ok aņanar aņ,
do andęwęra and abejanak aņ kę węna and
axaręnak aņ.»

²⁴ And ĩatęk oręw aņ, watik męne bęŵa dęņ
ex gęr acęl and Rebeka. ²⁵ Yatir oręw, iņanar
iņ ŵanęgu ko eman eņ yer omban fo, ang acud
and anar fo. Wac kęno Esawu, męne ngęņ «Yer
Omban». ²⁶ Ŵanęgu ko abinęm, ga sęraw ko
etak ed Esawu el. Wac kęno Jakob, męne ngęņ
«Afęręcęcęcę». Isak anęka sęk baņo bęniy ofęxw
ocongebat and ręw kęnębi aņ.

²⁷ Odęmęta ok raf kęni. Esawu hi ko kamara
isęm, ar gęr apuÿ. Jakob męņ cęņ hi ko,
anambik, ar kę ŵayirand gęr ŵaner. ²⁸ Isak xwęl
kęno Esawu gayik anęngan baņo nęnganęnd
end oŵacar or babi lawęgund eņ. Rebeka męņ,
xwęl kęno Jakob.

²⁹ Akey amat, Jakob ko šemërand. Ata ñatëgu ko Esawu ga hiw ko gër apuỹ, aloxo dek. ³⁰ Esawu re ko: «Jakob, këla dëtënële wa me yamb ecemar ed warëgeyan ed këy šemand elo, (Iyo ecemar ed warëgeyan elo) gayikwa dek loxo këme.» Mëj nëngwëtaxën këno Esawu «Edom», mëne ngëj «Warëgeyan». ³¹ Yaka këno Jakob: «Nëmbëre pere gë oxarënak orey ol*.» ³² Yaka ko Esawu: «Wëno ar kërex cës ajo nde, inewã ke feca oxarënak olo?» ³³ Ata re ko Jakob: «Yašarël pere.» Esawu yašar ko. Esawu, mondako nëmb baŋo Jakob, oxarënak orexëm ol. ³⁴ Ata Jakob rëtën këŋo Esawu ecemar ed gë ošof el, do gë mburu iŋ. Esawu yambëra ko, šëbëra ko, do kwël xani ko ye ko. Ata Esawu mondako yepën baxo oxarënak orexëm ol.

26

End Isak do gë Abimelek eŋ

¹ Ga niyitarak, ñatëguk enjo gër ebar ed Kanahaŋ, nëmëc enjo end hi bax amëd and hi baxo Abëraxam eŋ. Ata Isak ye ko exo ñëpax gër Gerar, ebar ed Abimelek, emun end Ofilisëteŋ el. ² Axwën Kaxanu ga šanaxën këŋo, re ko: «Ñëpal gër ebar ed këmi fënëtan, kërey cëlad na gër Misëra. ³ Dëgid gër ebar elo ang aliyer fo. Wëno gë wëj këme hi, do ayël këmi yël obetak oram ol. Gayikwa wëj do gë bërändëwëra andey bën yël këmun dek owar oŋo. Mondako këme ñata er yašar këme arin këmo rin sorix Abëraxam

* **25:31** 25.31 Gër bërändëwëra and Abëraxam, itošan ind xarënak iŋ bax šotënd ošet oxi gër napul ir këbi sefëtan sëm irebi in.

in. ⁴ Ašēnan kēmēni šānēn bērandēwēra andey bēn ang ował or gēr orēn fo. Do đek owar oņo kēmēni yēl. Do đek benēng bend gēr ebar beņ kē beta paβ gē andēwēra andey aņ. ⁵ Gayikwa Abēraxam abaxēt baxe baxētēnd, do asēf baxo sēfēnd bapela baņ do gē bacariya bandam baņ.»
⁶ Ata Isak rēfa ko gēr ebar ed Gerar.

⁷ Bēsošan bēr lēg bax gēr ebar elo bēn kēno wēkarand end alindaŵ eņ. Er babi yakand: «Abaŷe iram ex». Ayēda baxo yēdand exo de: «Asoxari aram ex», kēdi kēno laŵ bēsošan bēr ebar elo bēn nē end Rebeka, gayik mbaņ ye baxo. ⁸ Ata Isak nēka ko mbaņ na gēr ebar elo. Akey amat Abimelek, emun end Ofilisēteņ eņ, ko yēkwand gēr fonetēr, wat kēbi Isak gē Rebeka, alindaŵ, ga kēni nēxira. ⁹ Abimelek ŵac kēņo Isak do re ko: «Awa ajo asoxari arey nde ex! Mondake cēņ rexēn kēy: “Abaŷe iram exo!”» Yaka ko Isak: «Wēno mondako yeyan bame, ga bame yēland mēne alaŵ kēne laŵ nē endexēm.» ¹⁰ Ata re ko bēte Abimelek: «Ine ex end ri kēyēbo eņo? Tēkēr fo baŷi bax asošan ar gēr bulunda iram eni đaki gē asoxari arey an. Wēj lēnanēdobo eñēņēnax eņo!» ¹¹ Ata Abimelek yēl kēbi acariya aņo đek bulunda in: «Ar kēņo sēka asošan ajo, ba alindaŵ, ar edaŵ ex.»

¹² Ga xucak eņo, Isak ŷandēra ko na gēr ebar elo, šotēra ko đēm aniy aņo. Axwēn Kaxanu yēl baņo obetak ol. ¹³ Ata Isak šotēra ko. Napul irexēm in kwēl dēņ bax ŷēmbērēnd xali hi ko ar gē napul isēm. ¹⁴ Ašot šot baxo okece od obeci do gē opeŷ, gē okece od oxey, do gē

okadëp odanjëm. Ata Oflišetëņ ok ýana këni këbi yakëraxind endexëm eņ.

End eter ed Isak do gë Abimelek eņ

¹⁵ Dek bandu band nac bani angwën and hi baxo Abëraxam, sëm ir Isak baņ, lëmëra gë obar bani Oflišetëņ ok. ¹⁶ Ata Abimelek fel këņo Isak: «Canël ebar edebi el, gayikwa mbaņ xuca këyëbo ojaŵ ok.» ¹⁷ Isak ye ko šëxwayax ko gër epesa ed Gerar, do lëgëx ko fën. ¹⁸ Ata Isak lëmëtëra ko bandu band nac baxo Sëm Abëraxam baņ, and bayi baxo mopër aņ. Oflišetëņ ok lëmëra bax, and šës ko Abëraxam aņ. Ang ŵacëra baxo sëm bandu baņo ak ŵacëra baxo mëņ bëte.

¹⁹ Akey amat, okadëp od Isak ok bax nacënd bëte andu gër epesa. Sëkën këni añësa and gë men ond mbaņ. ²⁰ Barikan bëxadac bër gër ebar ed Gerar bën šakëreli kënëfi bëxadac bër Isak bën. Er bani rend: «Biyi xwënëk men oņo!» Ata Isak ŵac ko andu aņo «Esek», mëne ngëņ «Atakëra» gayik asakëreli sakëreli bano në end andu aņo. ²¹ Okadëp od Isak ok nac këni bëte andu acëxe, sakëreli kënëfi gašëxe. Isak ŵac ko andu aņo «Sitëna», mëne ngëņ «Ekandër». ²² Ata Isak ga xani ko na, rëfa ko, do nacëx ko andu acëxe, and ala aņo takëreli bana. Ŵac ko andu aņo «Rexobot», mëne ngëņ «Wur iýangax». Gayikwa are re baxo: «Gërëgako Axwën Kaxanu anëka xwët këbo gër ed këne xëñe. Axor këne xore ene cotëraye gër ebar elo.»

²³ Isak ga xani ko na, rëfa ko kwël yaņ yaņ, end Berëšëba eņ. ²⁴ Ata Axwën Kaxanu šanayaxën

kęņo gęmęd ijo, do re ko: «Węno ex Kaxanu, ar yata kęņo sorix Abęraxam an. Gę węj hik kęme, kęrey yędarand na. Węno ki yęl obetak ol, do me cęnan andęwęra andey aņ nę end Abęraxam, ariyenin aram eņ». ²⁵ Ata Isak ri ko na angęb, do ŝale kęņo Axwęn Kaxanu. Na ri baxo baner bandexęm baņ, do okadęp odexęm ok nac kęni bęte andu.

²⁶ Abimelek do gę Ahusat, alaņętaran arexęm an, do gę Pikol, alęngw ar ocoroda odexęm an, nęngaw kęno Isak, ga xaniw kęni gęr ebar ed Gerar. ²⁷ Ata węka kębi Isak: «Inęwa nęngaxęnęgu kęne xarak așus ŝus kęne, do awayęgu wayęgu kęne gęr ndewęn?» ²⁸ Yaka kęni: «Biyi aye wat kęmi męne Axwęn Kaxanu gę węj hi ko. Męņ yowaxęnęgu kęmi mi pel: Axara xara kęmi, yataręne eter węj gę biyi, eter ed kęne yașare męne afęb kęne fębe. ²⁹ Yașaręl męne węj ayębo mereli na, gayikwa biyi eņęņęnax gematak ami dinanęgu ex na. Wayęt enjekax fo rinęgu kęmi, do sebęgu kęmi ręfaw kęy gę aketęxeta fo. Gęręgako Axwęn Kaxanu yęl ki obetak ol.» ³⁰ Ata Isak rin kębi ñambęran, yambęra kęni do ŝebęra kęni. ³¹ Ga xeyęk, mopęd, yatar kęni eter el, do yașar kęni ala kala. Isak seb kębi, kwęl ye kęni gę aketęxeta fo.

³² Kwęl yatijo fo yow bani okadęp od Isak ok, fel kęno end andu and bani nacęnd eņ: «Anęka sękęn kęmi men oņ!» ³³ Isak węc ko andu aņo «ŝiba», męne ngęņ «Eyașar». Męņ węcaxęn kęni doro doro angol aņ «Beręșeba», męne ngęņ «Andu and gę Eyașar».

End eñer ed Esawu eņ

³⁴ Esawu ga sěk kęno bėniy ofėxw onax, ỹer kėbi odėnaŵ oki od bėrandėwėra and Het: Yudit, abiŵ ar Beri, do gė Basėmat, abiŵ Eloņ. ³⁵ Barikan Isak do gė Rebeka mokoỹ bani xoỹend end bėsoxari bėjo eņ.

27

End Yakob do gė Esawu eņ

¹ Amėd aņo, Isak mbaņ xar baxo, ƚangės bandexėm ƚaņ abašėta ƚašėta bax: ax bo bana ga ko watėra. Akey amat, ga ŵac kęno Esawu, itox ikarėk indexėm iņ, re ko: «Asėñiŵėn!» Mėņ yaka ko: «Woy!» ² Re ko bėte Isak: «Wėno anėka xar kėme, do ame nang ex na yatir kėme šės. ³ Gėrėgako, axara xara kėmi medėl oỹėnga or onėxa oņ, amote andey aņ, gė atumb andey aņ, do el gėr apuỹ eye ƚaŵėnėgu emacar. ⁴ Cėdėnėguye ỹas eņ ex nėnga, ang ƚan kėme ak. Do mėlanėguye me yak, mi karanaxėn obetak ol ƚamana me cės.» ⁵ Xarak, and baņo felėrand Isak mondako asėñiŵ Esawu aņ, Rebeka awėl wėl baņo. Esawu ye ko ngwa gėr apuỹ exo nėxaraw, do eņo ƚaŵėgu emacar end kęno wėlagu eņ.

⁶ Ata Rebeka fel kęno asėñiŵ Yakob: «Awėl wėl kėmo sorix ga kęno fel abinėx Esawu: ⁷ “Mėlanėguye emacar, cėdėnėguye ỹas eņ ex nėnga ang ƚan kėme ak, me yak, do mi karanaxėn obetak ol gėr Axwėn Kaxanu ƚamana me cės.” ⁸ Gėrėgako asėñiŵėn, ƚaxėtėle mi pel er kėy ri in. ⁹ Kėla yel gėr eciỹi eye yebėnėgu

bëpërac bënd šenene bëki. Wëno këņo šëdfën sorix ýas eņ ex nënga ang ñan ko ak. ¹⁰ Wëj këņo wëlan sorix exo yak, exi karanaxën obetak ol damana exo cës.» ¹¹ Ata Yakob yaka këņo nëm Rebeka: «Abaýe Esawu yer omban fo ga hi ko wa, xarak eman endam eņ garëgar ex. ¹² Bamat faba alëkëra ke lëkëra, do exo wata mëne në eyifa emo. Eññënax wa ke xaran, ax gi ex na obetak.» ¹³ Re ko nëm Rebeka: «Eññënax eņo wëcanidëlexe wëno, asëñiŵën! Awël nde, yel eye yebënegu bëpërac bëņ.» ¹⁴ Ata Yakob ye ko yebëgu këbi bëpërac bëņ, do wëlaw këbi gër nëm. Nëm šëdf ko ýas erebën eņ, nëngak ang ñan ko Isak ak.

¹⁵ Ata Rebeka wëdf ko bacuđ band Esawu, šambenjar ixarëk irexëm baņ, band xurik ex ye gër iciŵ baņ, do šudëra këņo Yakob, šambenjar ibeja irexëm in. ¹⁶ Wëdf ko banar band bëpërac baņ, šerira këņo ed onëxar el, do gër egëla ed garëgar ed asëñiŵ Yakob. ¹⁷ Fëxwën këņo asëñiŵ Yakob ýas er šëdf baxo xali nëngak eņ, do gë amburu aņ, eņo mëlan Isak.

¹⁸ Ata Yakob ga ñat ko gër sëm, wãc këņo: «Faba!» Yaka ko mëņ: «Woy! Wëj noýo ex wa asëñiŵën?» ¹⁹ Yaka ko Yakob: «Wëno Esawu, itox iñanar indey in ex. Er fel baye in ri këme. Axara xara këmi, kanil ey ñëpa. Yakëral ýas er emacar end lawënegu këmi eņ, eye karanaxën obetak ol.» ²⁰ Isak fel këņo asëñiŵ: «Ata aýand aýand šotëgu këyo đe asëñiŵën!» Yaka ko Yakob: «Axwën Kaxanu, ar yata ki an, fangacëgu këņo gër lëngw iram.» ²¹ Isak fel këņo bëte Yakob: «Axara xara këmi, tëkawëye tan mi

dĕkĕra asĕñiwĕn, me nangaxĕn aye mĕne wĕj asĕñiwĕn Esawu dĕņ ex!» ²² Yakob sĕka kĕņo sĕm Isak, do mĕņ ga lĕkĕra kĕņo, re ko: «Oniw ol or Yakob ol ex, ĕarikan onĕxar oņ, or Esawu ex.» ²³ Ata aņo kwita ex na gayik onĕxar oņ yer omban fo bax ang or abinĕm Esawu fo. Ata xarandĕra kĕņo na obetak ol.

²⁴ Isak re ko: «Wĕj dĕņ nde ex asĕñiwĕn Esawu?» Yaka ko Yakob: «Iyo wĕno dĕņ ex.» ²⁵ Re ko ĕĕte Isak: «Dinĕguye tan, me yamb ŷas er emacar end lawĕnĕgu kĕye wĕj asĕñiwĕn eņ, mi karanaxĕn obetak ol.» Ata Yakob rin kĕņo, do yambĕra ko. Wĕlanĕgu kĕņo ngoy iņ, ŷĕĕĕra ko. ²⁶ Ata sĕm Isak re ko: «Tĕkawĕye, axara xara kĕmi, megale, asĕñiwĕn!» ²⁷ Yakob sĕka kĕņo sĕm do wĕga kĕņo. Isak wĕran kĕņo otĕņer ond ĕanjĕm ĕandĕxĕm oņ. Ata xaran kĕņo obetak ol mondako:

«Oko otĕņer ond asĕñiwĕn oņ,
er ex ang otĕņer ond oĕĕnga
or gĕ obetak or Axwĕn Kaxanu fo.

²⁸ Kaxanu yĕlĕlexi,
aĕĕĕber ir kĕ fedawĕnd gĕr orĕn in,
do gĕ napul ir gĕr ebar in,
ĕĕle ir mĕaņ, do gĕ ngoy ind mĕaņ!

²⁹ Benĕng ĕend ĕela kĕyĕĕi ŷana eyĕĕi ĕĕñand,
do ĕĕn eni diyeninĕnd,
ĕenĕng kĕ ŷana ex poxind gĕr lĕngw irey!
Gil alĕngw ar ĕobinĕx an,
obaĕ or norix ol poxindĕlexĕni gĕr lĕngw irey!
Kataloņ ar ki xarend an,
ĕetalexo ar ki xaranĕnd obetak an!»

³⁰ Isak anëka ñata baxo ekaran ed obetak Yakob el, do Yakob eced-eced šapër bani gë sëm. Hatëgu ko ngwa abinëm Esawu, ga hiw ko gër onëxa. ³¹ Mëņ bête šëdëra ko ýas eņ xali nëngak, do wëlanëgu këņo sëm. Fel këņo sëm: «Faba kanil ey yak ýas er emacar end lawëneņgu këmi eņ, eye karanaxën obetak ol, wëno asëñix!» ³² Yaka ko sëm Isak: «Wëj noýo ex wa?» Yaka ko Esawu: «Wëno Esawu ex, itošan ikarënak indey in!» ³³ Ata Isak këņo rëgënenđ mbaņ. Re ko: «Noýo cëņ nëxaw këņo emacar eņ do wëlanëgu ke ýas eņ? Wëno anëka yambëra këme, damana ey ñataxënëgu. Anëka xaran këmo obetak ol, do mëņ betak!»

³⁴ And wël ko Esawu eyeyan ed sëm aņ, songët ko ga yambën këņo mbaņ gër emëkw. Fel këņo sëm: «Wëno bête karanële wa axaran obetak ol, faba!» ³⁵ Yaka ko sëm: «Abinëx wa yowëk gë njifa, do wëd ko obetak orey ol.» ³⁶ Esawu re ko: «Ba gayik Yakob këno wăcënd nde naņëtaxën ke bakëlëbëd baki? Mëņ xan ke oxarënak oram ol, do doru xan ke bête obetak oram ol!» Baš ko Esawu: «Obetak aye penan ex na nde?» ³⁷ Isak yaka këņo Esawu: «Wëno anëka ri këmo alëngw arey, do anëka yël këmo đek bofinëm eni gi okadëp odexëm. Bête anëka ri këmo ar kë ýana ex cotërand mbaņ bële do gë ngoy: awa ine këme xor mi din asëñiwën?» ³⁸ Esawu wëka këņo sëm: «Obetak olo fo nde šot bay, faba?» Wëno bête karanële wa axaran obetak ol, faba!» Ata Esawu ko sesënd. ³⁹ Sëm Isak yaka këņo: «Wëj caw kën ñawëtar gë napul ir gër ebar in, do gë ašëber ir kë fedawënd gër orën in,

ašëber ir yaņ in, caw kën řawëtar.

⁴⁰ Wëj gë ojaŵ od duxuma irey ok
këy řana ey cotënd er këy liyaxën in,
do abinëx këy řana eyo diyeninënd.

Barikan ga këy řana ey yexërand yaya fo gër
ed yo,

ašana këy šana mbëña indexëm in.»

End Jakob do gë Labaņ eņ

⁴¹ Ga xucak eņo, Esawu xoŷën këņo mbaņ
Jakob në end obetak or xaran baņo sëm irebën
eņ. Esawu are baxo rend: «Bakey řand oŷaŵ
or faba řaņ đam ex. And kë xuca aņ këmo
laŵ abaŷe Jakob.» ⁴² Fel këno Rebeka eyeyan
ed Esawu, šambenjar ixarënak irexëm el. Ata
Rebeka ŵac këņo Jakob, šambenjar ibeja irexëm
in, do fel këņo: «Abinëx Esawu cëņ aŷandi
řandi këņo exi đaŵ, exi mašaxën. ⁴³ Gërëgako
asëniŵën, řaxëtële: Yel ey řafëx gër abaŷe
Labaņ, gër ebar ed Xaraņ. ⁴⁴ Nëpax gër iciŵ
indexëm bëniy, xali abinëx eņo koc oxoŷ orexëm
ol. ⁴⁵ And këņo xoc oxoŷ or xoŷën ki aņ,
do exo kwëya end ri këyëņo eņ, ata këmi
ŵaŷiliwëđ. Ineŵa ke nemëranaxën wën tak bëxi
akey amat?»

⁴⁶ Ga xucak eņo, Rebeka fel këņo Isak: «Wëno
ax bo ex na ga ke řandind me điya në end
odënaŵ od andëŵëra and Het oko! Angëmëne
Jakob eņo nërëgu bëte endënaŵ end gër ebar
elo ro, ineŵa këme řayixën gër aniyani?»

28

¹ Ata Isak wac kęno Yakob, ŝalen kęno do fel kęno mondako: «Kęreyęno ñęręd na de asoxari Abękanahaņ. ² Yel gęr ebar ed Padaņ-Aram, gęr ekun ed Betuwel, sęm ir norix. Fęn kęyo ýęręgu asoxari gęr odęnaŵ od Labaņ, abinęx ar norix.

³ Kaxanu, męņ ar xoręk beý đek an, yęlęlexi obetak ol, cęnanęlexi, ñęmbęnęlebi obaŝ orey ol, do gil amara and benęng będanjęm!

⁴ Kaxanu yęlęleņun obetak or Abęraxam ol, węj do gę bęrandęwęra andey bęn, ey kanaxęn oxwęn or ebar elo ro ol, gęr ed lęg kęy ang aliyer fo elo, ebar ed węđ ko Kaxanu do yęl kęno Abęraxam elo.»

⁵ Ata Isak mondako felęra baņo Yakob exo ye gęr ebar ed Padaņ-Aram, gęr Labaņ, asęñiŵ ar Betuwel, arandęwęra and Aram, abinęm ar Rebeka, nęm ir Yakob do gę Esawu an.

End asoxari asasęn ar Esawu eņ

⁶ Esawu wat ko męne Isak, and baņo xaranęnd obetak Yakob aņ, afel fel baņo exo ye gęr ebar ed Padaņ-Aram, eņo calaw asoxari. Ga kęno xaran obetak ol mondako yeyan baxo: «Kęreyęno ñęręđ na asoxari Abękanahaņ.» ⁷ Esawu wat ko męne Yakob aŵa ŵa baxo end nęm do gę sęm eņ, męņ yexęn baxo kwęl gęr ebar ed Padaņ-Aram. ⁸ Mondako wata baxo Esawu męne sęm Isak axoýęn xoýęn baņo nę end bęsoxari bęrexęm, bęr ebar ed Kanahaņ eņ. ⁹ Ata ye ko gęr Isęmayel, asęñiŵ ar Abęraxam. Ýęręgu

kęno Mahalat, abiw̃ ar Isėmayel, imaęe itoxari ind Nebayot iņ. Esawu w̃elaw kęno, do bar kębi gę bęsoxari bęrexem bęn.

End lakeli ir Jakob eņ

¹⁰ Jakob xani ko na gęr Beręšeba, ond gęr ebar ed Xaraņ oņ. ¹¹ Hat ko gęr ed kęno xey gayikwa eňan eņ anęka šęla bax. Węd ko ekaę, xwętaxęn ko gaf irexem in, do kwęl raš kęno. ¹² Ata ga ko lakeli, wat ko: angwaņ-gwaņ ga xay kęni elod gęr ebar xali gęr oręn. Wat kębi omeleka od Kaxanu ok ga kęni nęmęcęr oko yaņ-yaņ, oko gęd-gęd. ¹³ Wat kęno bęte Axwęn Kaxanu ga xwęša ko yaņ do kęno felęnd: «Węno ex Axwęn Kaxanu, ar yata kębi ejix Abęraxam, do gę Isak an. Ebar ed gęr ed laki kęy elo ayęl kęmun yęl oxwęn ol węj do gę bęrandęwęra andey bęn. ¹⁴ Bęrandęwęra andey bęn aęymb kęni yęmb ang ošęni fo. Edęg edewęn el aęyang kę yęang gand apęn-eňan, gand acęla-eňan, gand ambęng, do gand ambętęb. Dek bęnęng bęnd gęr ngwęņ bęj kę šot obetak ol pađ gę węj do gę andęwęra andey aņ. ¹⁵ Węno gę węj kęme hi, gęr ed kęy ye yo, węno anękona kęmi yęna mi nękonand. Do abakaliw kęmi bakaliw gęr ebar elo ro. Gayikwa aňata kęme fiata end kęme rend eņo, din ami teđ na.»

¹⁶ Jakob ga nęngęta ko, re ko: «Enimin Axwęn Kaxanu, ro wa hi ko, do węno ame nang bana!»

¹⁷ Ga yędara ko, re ko: «Awa gęr ed hi kęme ro mbaņ yęigęnęk! Ro ex iciw̃ ind Kaxanu iņ, ro ex ebęt ed oręn el!» ¹⁸ Jakob ga xani ko mopęd gębęr, węd ko ekaę ed xwętaxęn baxo gaf el, ręd

ko, do xoŝ ko ogu. ¹⁹ Wac ko na gër ed xey baņo: «Bet-El», xarak angol and ex ler na aņ, Lus bani wãcënd. ²⁰ Ata Jakob beya ko mondako: «Angëmëne Kaxanu gë wëno hi ko, angëmëne axaxa xaxa ke gër fëña iram, angëmëne ayël ke yëlënd eyamb yamb in, do gë ßanjëm ßand këme ŝuða ßaņ, ²¹ do angëmëne aye fo ßakaw këme gër faba, ata Axwën an kë hi Kaxanu, ar yata ke an.» ²² «Ekaÿ ed rëd këme elo kë hid aciw̃ and Kaxanu aņ. Do gër beßër ke yël yo, awëdën këmo ÿana me medënënd dim in.»

29

End Jakob gër Haraņ eņ

¹ Jakob ga fakët ko oñe oņ, faß ko gand ebar ed apën-eñan. ² Sëk ko andu gër apuÿ. Wat këbi ßëmëxwër ßëtas ßënd obeci, do gë opeÿ ga seyëtara këni jey gër andu gayik na banëßi ŝëbënënd. Gë angaÿ atëm bani sëndënd andu aņo. ³ Bëxadac ßën, and kënëßi bar ðek ßenga ßend oyel aņ fo bani sëndëtënd andu aņ enëßi dëmbëxaxën men oņ. Bëte and këni ŝëß ðek oyel aņ fo bani sëndënd gaßëxe. ⁴ Ata Jakob wëka këbi ßëxadac ßën: «Bëmaÿe wën ßër feye wa hi kën?» Yaka këni: «Biyi ßër gër Xaraņ hi këmi.» ⁵ Wëka këbi ßëte: «Anang nde nang këno Labaņ, ejiw̃ ed Naxor?» Yaka këni: «Iyo anang nang këmo.» ⁶ Re ko: «Mocan nde ßayi ko wa?» Yaka këni: «Mocan ßayi ko! Nëkodo wa ado abiw̃ Rašel ga ko ñatëgund gë obeci orexëm ol.» ⁷ Re ko ßëte Jakob: «Yaņ ßayik eñan eņ, ax ñat ex na ebar ed oyel el. Cëbëninëßi obeci

ol do gë opeỹ ok, do enëbi ßakalixën gër ondës eni ßařaraw.» ⁸ Yaka këni: «Ami kor na mi di eņo. And këmëni ßar ßek ßenga ßend obeci do gë opeỹ aņ fo këmi sëndëtënd andu aņ, amëd aņo fo këmëni řëßënënd.»

⁹ Ata ga këni yeyan mondako fo ßayi bani, ga řatëgu ko Rařel gë obeci or sëm ol, mëņ axadac isoxari ebaxo. ¹⁰ Yakob watër këni gë Rařel, endënaŵ end aỹiŵ Labaņ, and řatëgu ko na gë oyel or Labaņ aņ. Yakob sëka ko andu aņ do sëndët ko angaỹ aņ. Rëmbën këbi oyel or aỹiŵ Labaņ ol. ¹¹ Yakob, ga ŵëga këņo Rařel, fulët këņo otes. ¹² Fel këņo mëne ar nëng ir sëm exo, do asëņiŵ ar Rebeka. Ata Rařel hër ko felëgu këņo sëm. ¹³ Sam ga wël ko Labaņ mëne Yakob, asëņiŵ ar imaỹe itoxari indexëm iņ řatëguk, hërëgu ko eņo kaca, ata ŵëga këņo bëxib. řateli këņo gër iciŵ, do Yakob sëfëtandëra këņo ßek. ¹⁴ Ata Labaņ fel këņo: «Ŵëj ata enimin řapar iram dëņ ey.» Yakob yëpa ko facawŵ na gër iciŵ ind Labaņ.

End eñër ed Yakob eņ

¹⁵ Akey amat, Labaņ fel këņo Yakob: «Ax ñap ex na eye diyeninënd ariyenin fo gayik aỹu ey. Pelële ba ine kë hi acosa andey aņ.» ¹⁶ Xarak, Labaņ odënaŵ oki řot babi: ekarënak eņ Leya, do emeja eņ Rařel. ¹⁷ Bangës ßand Leya ßaņ anambi nambi bax, ßarikan Rařel, monje ye baxo. ¹⁸ Awa Yakob ga řan baņo anëka Rařel, yaka këņo Labaņ: «Bëniy ßënjongëbëki këmi riyenin në end napul ir Rařel, endënaŵ emejanak endey eņ.» ¹⁹ Ata re ko Labaņ: «Ďek

yek, wěj fecan ke mi yěl gë mo yěl ašëxen, bayil gër ndam ro!»²⁰ Mondako riyeni baxo Yakob bëniy bënjongëbëki eŋo ñëraxën Rašel. Bëniy bënjongëbëki bëŋo er hi bax ang bakey bapënëfëne fo gayik axuri xuri bax ang ñan këŋo Rašel ak.

²¹ Ga xucak bëniy bëŋo, Yakob fel këŋo Labaŋ: «Mašële ngwa asoxari aram an, ga ñata këme ako bëniy bënd wëlër baxe mi diyenin bën, anëka ýandi ke mi bar angaw̃ amat!»²² Ata Labaŋ felëra këbi ðek bëraketa bën, do ri ko ofëna or ekana ol.²³ Apenëka aŋ wëd këŋo Leya, endënañ ekarënak endexëm eŋ, do wëlan këŋo Yakob. Ga xana këŋo, bar këni angaw̃ amat.²⁴ Labaŋ wëlali këŋo gër eñër, Silëpa, xadëp isoxari irexëm in hi ko xadëp ir abiw̃ Leya.²⁵ Ga xeyëk, Yakob wat ko mëne Leya ýër këŋo. Ata wëka këŋo Labaŋ: «Ineña rixën këye eŋo? Ax gi ex na nde në end Rašel riyenin këmi? Inecëŋ yifaxën këye?»²⁶ Yaka ko Labaŋ: «Ax ýap ex na gër ndefi ro eno ñërët endënañ emejanak eŋ.²⁷ Natayin gë Leya loxo ir ekana in, eyo kanaxën bëte Rašel. Barikan afo ey di bëte gër ndam ro bëniy bënjongëbëki bëcëxe.»

²⁸ Ata Yakob ri ko mondako, ñata këni loxo ir ekana in gë Leya. Labaŋ wãš këŋo abiw̃ Rašel.²⁹ Labaŋ wëlali këŋo gër eñër, Bila, xadëp isoxari irexëm in, hi ko xadëp ir Rašel.³⁰ Yakob bar këni bëte angaw̃ amat gë Rašel gayik mëŋ ex asoxari ar ñan baŋo nëmëc Leya an. Riyeni ko bëte na gër Labaŋ bëniy bënjongëbëki bëcëxe.

End obaš or Yakob eŋ

³¹ Axwën Kaxanu wat ko mēne Yakob aņo ņan ex na Leya ang ñan kēņo Rašel ak. Ri kēņo Leya asoxari ar kē rēwënd, do Rašel, asoxari aboroxok. ³² Leya hi ko gē acël. Rēw kēņo itošan, wac kēņo Ruben, mēne ngēņ «Někoyino asēñiwën». Gayikwa mondako baxo rend: «Axwën Kaxanu awat wat ko ošefën oram ol. Gërëgako aňan ke ñan icën indam in.» ³³ Leya hi ko bēte gē acël, rēw kēņo itošan. Re ko: «Axwën Kaxanu awël awël ko mēne icën indam in axe ņan ex na, barikan yël ke bēte itošan ino ro.» Ata wac kēņo Simewoņ, mēne ngēņ «Awël». ³⁴ Hi ko bēte gē acël, rēw kēņo bēte itošan. Re ko: «Dodo gërëgako, icën indam in monëka ke lëka, gayikako bētošan bētas rēwën këmo.» Mēņ wacaxën kēņo Lewi, mēne ngēņ «Alëka». ³⁵ Hi ko bēte gē acël, rēw kēņo itošan. Ata šëkwa kēņo Kaxanu mondako: «Aņo cēņ Axwën Kaxanu këmo šëkwa.» Mēņ wacaxën kēņo Yuda, mēne ngēņ «Ašëkwa». Ata Leya seß ko orēw ol.

30

¹ Rašel wat ko mēne itox aņo dëwën ex na Yakob, yakëraxi kēņo end abinëm Leya eņ. Ata Rašel fel kēņo Yakob: «Cotënële fa obaš, angëmëne ax gi ex na mondako ašës këme šës!» ² Ata Yakob ga xoýën kēņo Rašel, re ko: «Ba wëno nde ex Kaxanu, mēņ ar lëc ki obaš an?» ³ Yaka ko Rašel: «Awa nëkođo Bila, xadëp isoxari iram in, barin angawš amat exo dëwaxën gër olëkëna oram. Paß gē mēņ këme hi wëno bēte ar gē obaš!» ⁴ Ata Rašel mondako ýërëndër babi Yakob do gē Bila, xadëp isoxari irexëm in.

Yakob do gë Bila, ata bar këni angaw̃ amat. ⁵ Bila hi ko gë acël, do rëwën këņo itošan Yakob. ⁶ Ata re ko Rašel: «Kaxanu w̃aşan ke. Abaxët baxët ke do yël ke itošan.» Mëņ w̃acaxën baņo asëniw̃ Dan, mëne ngëņ «Kiti». ⁷ Bila, xadëp isoxari ir Rašel in, hi ko bëte gë acël, do rëwën këņo Yakob itošan ikinëm. ⁸ Re ko bëte Rašel: «Mban xaxër këmi gë abaÿe Leya, do anëka xor këmo.» Rašel w̃ac këņo itošan iņo Nefëtali, mëne ngëņ «Okaxër».

⁹ Leya ga wata ko mëne anëka seb ko orëw̃ ol, w̃ed këņo Silëpa, xadëp isoxari irexëm in, do ÿerëndër këfi gë Yakob. ¹⁰ Silëpa, xadëp isoxari ir Leya in, rëwën këņo mëņ bëte itošan Yakob. ¹¹ Ata re ko Leya: «Oko oyekax olo!» Ata w̃ac këņo Gad, mëne ngëņ «Oyekax». ¹² Silëpa, xadëp isoxari ir Leya in, rëwën këņo bëte Yakob itošan ikinëm. ¹³ Re ko bëte Leya: «Oko onënga oram olo! Odënaw̃ ok kë ÿana exe macënd asoxari ar gë onënga!» W̃ac këņo itošan iņo Aser, mëne ngëņ «Onënga».

¹⁴ Amëd and bani xanarand bële aņ, Ruben ye ko gër osënga. Ga šanan ko andës and bani rind bëšan bër bësoxari do këni w̃acënd mandëragor* aņ, w̃ëlanëgu këņo nëm Leya. Ata Rašel fel këņo Leya: «Cetële wa mandëragor ir w̃ëlanëgu ki asënix in.» ¹⁵ Yaka këņo: «Axi gi ex na nde gwac ga xan këye icën indam iņ, do ÿandi ki bëte mandëragor ir w̃ëlanëgu ke itox indam in.» Ata yaka ko Rašel: «Awa doro gë wëj këņun

* **30:14** 30.14 Odëwërewën od andës aņo ok bani yambënd bësoxari bën eni cotaxën acël angëmëne ani dëwënd na.

xey, end mandëragor ir asëñix eņ.» ¹⁶ Apenëka aņ, Yakob ga xaniw ko gër apuỹ ko wããiwënd. Leya ga xaca këņo, re ko: «Awa doru gë wëno këbo xey de. Ayëc yëc këmi gë mandëragor ir asëñiwën in.» Ata gëmëd ijo, Yakob do gë Leya bar këni angawñ amat. ¹⁷ Kaxanu ga yakali këņo Leya, hi ko gë acël, do rëwën këņo Yakob itošan injoxën in. ¹⁸ Ata re ko Leya: «Kaxanu šos ke, wëno ar ýërendër këbi icën indam in gë xadëp isoxari iram an.» Wac këņo itošan ino Isakar, mëne ngëņ «Acosa». ¹⁹ Leya hi ko bëte gë acël, rëwën këņo Yakob itošan injongimatën in. ²⁰ Ata re ko Leya: «Kaxanu fupa ke. Dodo aņo cëņ, icën indam in afëb ke fëb, gayik bëtošan bënjongimat rëwën këmo.» Wac këņo itošan ino Sabulon, mëne ngëņ «Afëb». ²¹ Ga xucak eņo, Leya rëw këņo bëte itoxari do wac këņo Dina.

²² Kaxanu xwita këņo Rašel, do yakali këņo cale in. Ata Rašel hi ko ar kë xor exo dëw. ²³ Hi ko gë acël, do rëw këņo itošan. Ata re ko: «Kaxanu anëka rëxët ko ošëfën oram ol.» ²⁴ Wac këņo itošan ino Yosef mëne ngëņ «Abaša», ga baxo rend: «Axwën Kaxanu bašëlexe wa itox icëxe!»

End napul ir Yakob eņ

²⁵ And rëw këņo Rašel Yosef aņ, Yakob fel këņo Labaņ: «Tëbële ngwa me ye, me maỹi gër ndëbi, gër ebar edam. ²⁶ Mašële bësoxari bëram bën, do gë obaš oram ol me yexën gayik në endëbën riyenin këmi: wëj dëņ anang nang këy ang riyenin këmi ak.» ²⁷ Ata re ko Labaņ: «Axara xara këmi bayil ro, wëj ex oyekax oram

ol. Bangoc bandam baņ fel ke mēne Axwēn Kaxanu nē endey yēlaxēn ke obetak ol.» ²⁸ Baš ko bēte: «Deyal ba ine kē hi acosa andey aņ, mi yēlaxēnēnd.» ²⁹ Yaka ko Yakob: «Wēj dēņ anang nang kēy ang riyenin kēmi ak, do ang šēna kēni oyel orey gēr otaxan odam ak. ³⁰ Gayikwa oyel ofēnēpēne or šot bayēbi and hātēgu kēme ol, mbaņ šēna kēni. Axwēn Kaxanu yēl ki obetak ol elod yatir wēñ kēme gēr yangana irey ro. Gērēgako nand fe kēme ri andiyen andam dēņ?»

³¹ Wēka ko Labaņ: «Ine ŷapēk mi yēl?» Yaka ko Yakob: «ŷoweŷ aye yēl na. Angēmēne aŷa ŷa kēy er kēmi fel in, abakan kēme bakan oxadac or obeci orey do gē opeŷ oday ol, axadac kēmēni xadac. ³² Doro kēme ye gēr ed exēni đek obeci orey ol do gē opeŷ oday ok. Pitēlēbi obeci or ŷēr-ŷēr ol do gē opeŷ od gē bambaren ok. Bēn kē hi acosa andam aņ. ³³ Or šēnene oram ol ecan kē šanaya, and kēy yeli ey wat acosa andam aņ. Emeci end kēyo sēk axo gi ex na ŷēr-ŷēr yo, areka reka kēmo. Bēte ifeŷ ir kēyo sēk axo gi ex na gē bambaren yo, areka reka kēmo.» ³⁴ Labaņ re ko: «Awa aŷa ŷa kēme er re kēy in!»

³⁵ Ata kwēl yatijo fo, fit babi Yakob đek bapēlang band ŷēr-ŷēr baņ, gē obeci onēm or ŷēr-ŷēr ol, gē đek obeci or gē bapešen ol, do gē đek opeŷ od gē bambaren ok. Seb kēbi gēr otaxan od bosēñiŷ enēbi kadacērand pit. ³⁶ Hawētali kēnēbi gē mēņ Yakob nē oñe ond bamēdēna batas. Yakob mēņ kēbi xadacērand obeci ol do gē opeŷ od bayi baņo Labaņ ok.

³⁷ Ata Yakob saŷēgu ko bēnini bēcēkēt bēnd

aces, gë bënd angërêša, do gë bënd anjang. Xopëtëra ko dadët dadët xali kë watind bëpešen bëpešen. ³⁸ Ata ga xoy ko oyand ok gër ed këni šebënd obeci, mar bayik wat-wat gër ogës od obeci or bax xerarënd gër eceb ed men. ³⁹ Mondako bani xerarënd ler gër bënini bëŋo. Ata rëw kënëbi bëmeci bënd yër-yër, bënd gë bambaren, do gë bënd gë bapešen. ⁴⁰ Opey ok cëŋ, Jakob ašapëreli šapëreli bafi gë obeci ol. Do and këbi yandi opey onëm enëbi kera aŋ fo bafi sëkalind Jakob okondo od yër-yër ok, do gë od gë bambaren ok. Ata onëm ok rëw kënëbi bënobo bënd yër-yër do gë bënd gë bambaren. Mondako baša bafi Jakob benga bend oyel or xwën këbi ol, do abafi bar na gë oyel or Labaŋ ol. ⁴¹ Ata Jakob, and këni xerarënd oyel obëtëk aŋ fo baxo xoyënd bënini bënd xopëtëra baxo dadët dadët bëŋ, eni wataxënënd. ⁴² Barikan and këni xerarënd oyel ofișëk aŋ, abaxo xoy na. Oyel ofișëk ol bayi këno Labaŋ, do obëtëk ol xwën këbi Jakob.

End enawã ed Jakob eŋ

⁴³ Mondako šotëra baxo Jakob napul isëm xali hi ko ar gë opey odanjëm, gë obeci oranjëm, gë ogelemba do gë opali odanjëm. Hi ko bête axwën ar okadëp otoxari do gë otošan odanjëm.

31

¹ Akey amat, Jakob wël këbi obaș or Labaŋ ol ga këni re: «Jakob wëdek dek bebër xwën baxo faba irebi bën. Gë bebër xwën baxo faba irebi bën šotëraxën ko dek napul ijo.» ² Jakob wata ko

mëne Labaņ ax bo ex na ga kęno nękon gę dęxas iyekax, ang gęr ýanar ak. ³ Ata Axwën Kaxanu fel kęno Jakob: «Maýil ngęņ gęr ebar ed bęxaręk bęrey, gęr ed ręw kęni. Węno gę węj kęme hi.»

⁴ Jakob węc kębi Rašel do gę Leya sękęx kęno gęr apuý, gęr ed babi xadacęrand obeci do gę opeý odexęm. ⁵ Fel kębi: «Węno anęka wata kęme mëne sorix irewën ax bo ex na ga ke nękon gę dęxas iyekax, ang gęr ýanar ak. Barikan Kaxanu, męņ ar yata kęno faba iram an, gę węno hi ko. ⁶ Anang nang kęn wën dęņ mëne mbaņ riyenin kęmo sorix irewën, gę oxor oram ol đek. ⁷ Barikan sorix axacęrara xacęrara kęno exe yamba. Bakęlębęd epęxw nęngwęt ko acosa andam aņ, bari Kaxanu aņo teb ex na exe yambara. ⁸ And re ko: “Oyel or gę bapešen do gę bambaren ol kę hi acosa andey aņ”, onęm ol đek kęnębi ręwęnd bęnobo bęnd gę bapešen do gę bambaren. Bęte and re ko: “Oyel or ýęr-ýęr ol kę hi acosa andey aņ”, onęm ol đek kęnębi ręwęnd bęnobo bęnd ýęr-ýęr. ⁹ Kaxanu xan kęno sorix irewën oyel orexęm ol, do yęl ke węno.

¹⁰ «Awat wat bamęni gęmęđ nę lakeli oyel onęm ol, amęd and babi ýandind enębi kera aņ. Okondo ok kęnębi xerand opeý onęm ok: oko od gę bapešen do gę bambaren, oko od ýęr-ýęr. Opęlang ok kęnębi xerand obeci onęm ol: oko od gę bapešen do gę bambaren, oko od ýęr-ýęr. ¹¹ Ata kwęl gęr lakeli fo węc ke meleka ir Kaxanu in: “Jakob!” Yaka kęmo: “Woy!” ¹² Re ko: “Kęla, dęnętal eyębi nękon đek okondo od kębi xerand opeý onęm ok, do gę opęlang od kębi xerand obeci onęm ok. Er exęni oko od gę bapešen do

gë bambaren, oko od ÿër-ÿër. Gayikwa awat wat këme ang yambara ki Laban ak. ¹³ Wëno ex Kaxanu, ar šalew këyo gë ebeya gër Bet-El, gër ed rëd këy ekaÿ do xoš këy ogu an. Gërëgako, canël ebar elo ro, ey maÿixën gër ebar ed gër ed rëw këni.”»

¹⁴ Rašel do gë Leya yaka këno: «Biyi cëŋ gër iciw ind faba irebi, er këmi bëteli abo bo ex na. ¹⁵ Ang bëliyer fo hi këmi gayikako anëka fan këbo xali yamb ko napul ir šotaxën këbo in. ¹⁶ Dek napul ir xana ko Kaxanu gër faba irebi in, biyi do gë obaš orebi ol xwënëk. Gërëgako, dil dek er fel ki Kaxanu in.»

¹⁷ Ata Yakob fërëyëtali këbi bolindaw do gë obaš orexëm ol yan gër ogelemba. ¹⁸ Bar këbi dek oyel orexëm or šot babi na gër ebar ed Padaŋ-Aram ol, do gë dek bacota bandexëm ban, do kwël ko bakand ond gër sëm Isak oŋ, gër ebar ed Kanahan. ¹⁹ Yatijo ye baxo Laban gër ekaca ed omban ond opeÿ odexëm. Rašel reka këno atox and ebax edaš ed sëm an. ²⁰ Ata Yakob mondako sitinaxën baŋo Laban, arandëwëra and Aram an, ga ko wäÿi pelarëxe. ²¹ Monawä naŋa baŋo, do kwël ye ko gë dek bebër xwën baxo bën. Ga xegëta ko yeb in, faš ko gand osënd or ebar ed Galahad.

End etëf ed Yakob eŋ

²² Ga xucak bakey batas, fel këno Laban mëne Yakob anëka naŋa këno. ²³ Laban ga bar këbi bër ekun edexëm bën, sëf këno Yakob. Ye këni bakey banjongëbaki damana sëkaxën këno gër osënd or ebar ed Galahad.

24 Barikan Kaxanu șanayaxën këņo gëmëd nê lakeli Labaņ arandëwëra and Aram an, đamana eni pabëraxën gë Jakob. Fel këņo: «Këreyëņo dexërad na đe Jakob.»

25 And ñat ko Labaņ gër ebar ed Galahad aņ, sêkëx këņo Jakob kap gër etënd, gër ed ri baxo akwëndaya andexëm. Labaņ do gë bër laņëtaw baņo bën ri këni bën bëte ler na fo akwëndaya andebën aņ, gër osënd or gër ebar ed Galahad. 26 Ata Labaņ wëka këņo Jakob: «Ineũa ri këy? Asitinaxën sitinaxën këye do wëlaw këyëbi odënaũa odam ok ang bësoxari bër sëraw këyëbi nê emer fo! 27 Ineũa naũaxënëgu këye do hërëgu këy, pelarëxe? Kido afela felaw baye, wëno ata ri dome ofëna or mi pelaraxën gë odënaũa odam ok, do bela bën eni ñëwëra ojëkan od onënga, gë batëmb baņ, do gë ofarix ol. 28 Barikan, wëj aye teb ex na mi pelar momegar gë șaca bën do gë odënaũa odam ok! Ata ang așenëk fo ri këy đe. 29 Axor xor këme mun denan eñëņënax, barikan Kaxanu, mëņ ar yata këņo sorix an, fel ke ganëka gëmëd: “Këreyëņo dexërad na đe Jakob!” 30 Gërëgako, ga yow këy or laņ gayik mbaņ xofi baxi ekun ed sorix el, ine cëņ rekaxënëgu këy eđaș edam el?»

31 Jakob yaka këņo Labaņ: «Ayëdara yëdara bame ga bame yëland mëne axan këye xan odënaũa oday ok. 32 Barikan end eđaș edey eņ cëņ, gër ar këy sêk yo, ar ecës ex! Bela bërebi bëjo ex ngëņ otede ok, calal er xwën këy in gër akwëndaya andam. Ga wat wat këy, kanal!» Jakob axo nang bana mëne Rașel rekawëk eđaș elo.

³³ Labaņ lil ko gër aner and Jakob, bête gër and Leya, do gër and okadëp otoxari oki, ýoweý axo wat ex na. Ga šanëgu ko gër aner and Leya, lil ko gër and Rašel. ³⁴ Rašel wëd ko edaš el, lilali ko gër añëmëna and gelemba, do ýëpaxën ko. Labaņ xëbëtëra ko dëk aner aņ, bari ýoweý axo wat ex na. ³⁵ Ata Rašel fel këņo sëm: «Faba ga wat këy ame kani ex na mi pëbaxën, kërey koý na, gë apacaŵ aņ hi këme.» Ašalara yo ašalara, Labaņ axo wat ex na edaš edexëm el.

³⁶ Ata Jakob logën këņo. Ga këņo xeýan Labaņ, re ko: «Ine ex amena andam aņ? Eñëņëanax end fe wa ri këme, sëfaxënëgu këye gë oxoý or go olo? ³⁷ And ýëlëxëyëtëra këy dëk oýënga oram aņ, er xwën këy nde wat këy na? Masinëlëbi bëram bën do gë bërey bën enëbo dëcaxën biyi bëxi! ³⁸ Bëniy alapem ri këme gër iciŵ indey. Elod ami pel ex na mëne emeci enëm endey, ba ifeý inëm irey nacëk. Bête elod amo yamb ex na xondo irey. ³⁹ Ejel ed laŵ këno oŵacar obapuý el, elod amo maýelil ex na. Wëno baņo nëmbënd gë ejel ebëngw edam. Wëj anëýali baye nëýalind mi mašën ejel ed reka këne hik gëmëd, hik goyat el. ⁴⁰ Ašor baxe šorënd oyat ok, mbaņ bame sorond gë ayem in gëmëd, do akwëd abame šot na. ⁴¹ Bëniy alapem ri këme gër iciŵ indey. Riyenin këmi bëniy epëxw gë bënax në end napul ir odënaŵ oki odey eņ. Bëniy bënjongimat mëni cotaxën obeci oram ol do gë opeý odam ok. Barikan wëj nëmbët këy bakëlëbëd epëxw acosa andam aņ. ⁴² Kido Kaxanu, mëņ ar yata këņo šaca iram

Abëraxam an, mën ar baņo rëgënd faba iram Isak an, axe dëca bana, taxan šanëgu dome iciw̃ indey in. Kaxanu awat wat ko toro indam in, do gë asëkwëra iram in, do ganëka gëmëd mën rëc këbo.»

End eter Jakob do gë Labaņ eņ

⁴³ Labaņ yaka këņo Jakob: «Bolindax, odënaw̃ odam ex, obaš olo, obaš oram ex, oyel olo, oyel oram ex, do dëk er këy watënd in, wëno xwënëk. Wëno ine këme xor mëni din doru odënaw̃ odam ok, ba obaš or rëw̃ kënebi ol? ⁴⁴ Gërëgako awël nde, yatare eter wëno gë wëj, do eter elo gilex sede irebi in!» ⁴⁵ Ata Jakob wëd ko ekaỹ do rëd ko.

⁴⁶ Ga xucak eņo, Jakob fel këbi bër ekun edexëm bën: «Medanëgune oxaỹ.» Ata wëdaraw këni oxaỹ do bün këni. Mën gë Labaņ yambëra këni na gër angëb and oxaỹ. ⁴⁷ Labaņ w̃ac ko angëb aņo «Yegar Saxaduta», do Jakob mën w̃ac ko «Galehed». ⁴⁸ Ata re ko Labaņ: «Angëb and oxaỹ aņo ex doru sede ir wëj gë wëno in!» Mën bayixënëk omac od «Galehed», mëne ngëņ «Angëb and ex sede aņ», ⁴⁹ do «Mitësëpa», mëne ngëņ «Angëb and enëkona», gayik Labaņ are re baxo: «Axwën Kaxanu nëkonalebo and ke šapëre ro aņ! ⁵⁰ Angëmëne arixëra këyëbi rixërand odënaw̃ odam ok, angëmëne bësaxari bësëxe baša këyëbi na, ax gi ex na gë ala kën fabër. Titinal, Kaxanu ex sede ir biyi bëxi in.» ⁵¹ Ata Labaņ fel këņo Jakob: «Ebun ed oxaỹ elo, ekaỹ ed xwëšak elo, wëno rëdëk mërëxand ir

biyi bëxi. ⁵² Efun ed oxaỹ elo do gë ekaỹ ed xwëšan këme elo, ex otede odebi ok: ame kucali na oxaỹ oŋo, me yeli gand ed hi këy mi dinanaxën eñëŋënax. Do wëj bëte ay kucagu na oxaỹ oŋo, ey yeli gand ed hi këme eye dinanaxën eñëŋënax. ⁵³ Kaxanu, mënŋ ar yata këbi Abëraxam do gë Naxor an, gilexo arëc arebi an (mënŋ ex Kaxanu, ar yata këŋo axarëk arebën an).»

Ata Yakob yaşar ko gër oŵac or Ar ko rëgaxënënd sëm Isak ol. ⁵⁴ Ga xucak eŋo, Yakob ri ko şadaxa na gër etënd elo. Wac këbi bërexëm bën gër eyambëran. Yambëra këni do xey këbi na gër etënd elo.

32

¹ Ga xeyëk, Labaŋ xani ko mopëd, felarëra këni momëgar gë ejiw bën do gë bobiw. Ga şalendëra këbi, xani ko do kwël wäyi ko gër ndebën.

² Yakob fakët ko fëña irexëm in. Ata şanayaxën këno omeleka od Kaxanu. ³ Ga wat këbi, Yakob re ko: «Bëjo bër engä end Kaxanu exëni!» Wac ko na gër ed ebani «Mahanayim», mëne ngëŋ «Benga bëki beŋ».

End ekofëtar ed gë Esawu eŋ

⁴ Yakob lëngwali këbi bërolawën gër abinëm Esawu, gër Seyir, gër ebar ed Edom. ⁵ Er re baxo: «Mondako këno felëx, Esawu, axwën aram an: “Yakob, xadëp irey in, ga re ko: aniyitara niyitaraw ke gër Labaŋ bën, ang aliyer fo, do alembeliw lembeliw ke oliyer oram ol xali gërëgako. ⁶ Aşotëgu şotëgu këmëni de oxey, gë

opali, gë opeÿ, gë obeci, gë okadëp otoŝan do gë otoxari. Awa axwën, bër yelik bëjo, bërolaŵën bëram exëni. Wëno lawënëli këbi ga këme yarënd oyekax orey ol, exe kofëtaraxëne.”»

⁷ Bërolaŵën bën ga bakaw këni fel këno Yakob: «Aye ye këmi xali gër abinëx Esawu. Në ekacaw exi mëŋ bëte gë ocambenjar okeme onax.» ⁸ Ata Yakob yëdara ko mbaŋ, anjiÿ aŋ xap këŋo mokap dëŋ. Şapëreli këbi bela bërexëm bën benga bëki. Mondako fo şapëreli babi bëte oyel ol: opeÿ ok do gë obeci ol bebët ifat, oxey ol do ogelemba ok bebët ijo. ⁹ Er baxo rend: «Angëmëne Esawu ebi nŵëlën enga emat do ebi kor, enga ekinëm eŋ ašana këno şana.»

¹⁰ Ata Yakob ko şalend mondako: «Axwën Kaxanu, wëj ex ar yata këŋo şaca Abëraxam an, bëte wëj fo yata këŋo Isak, faba iram. Wëj ex ar fel ke: “Bakal gër ebar edey, gër ed rëw këni, do wëno arin këmi rin enjekax eŋ!” ¹¹ Emëlaya ed wëlaya këye wëno xadëp irey el axuri xurik. Bëte benjekax bend rin këye beŋ, axe ñap ex na. And xegëta bame Yurëdeŋ ijo aŋ, oşët fo lëkaya bame. Barikan doru bëram bën benga bëki exëni. ¹² Axara xara këmi dacëtele gër otaxan od abaÿe Esawu! Gayikwa ayëda këme yëdand ba ayow ko yow exe mereli, ebi dawëra bësoxari bën, do gë obaş ol. ¹³ Wëj ga fel ke wa: “Arin këmi rin enjekax eŋ, do aşënan këme şënan andëwëra andey aŋ ang edini ed gër angwëngw fo, ed ala ax kor na exo pën el!”»

¹⁴ Ata yatijo, na xey baŋo Yakob. Sana këbi gër napul ir şot baxo, oyel or këŋo fupaxën

abinēm Esawu ol. ¹⁵ Sana kēbi obeci onēm okeme oki, do gē bapēlang alapem; opeỹ onēm okeme oki, do gē okondo alapem. ¹⁶ Sana kēbi bēte ogelemba onēm ofēxw osas, gē batox band banēbi yerinēnd ak; oxey onēm ofēxw onax, do gē okwēlēkwēl epēxw; opali onēm alapem, do ocan ok epēxw. ¹⁷ Mondako fitēra babi oyel olo benga benga, do enga kala gē axadac arexēm. Fel kēbi bēxadac bēn: «Dēngwayin tan, do en tebētar motebētar.» ¹⁸ Fel kēno axadac aņanar an: «And kēn fed gē abaỹe Esawu aņ do exi mēka: “Noỹo xwēn ki? Feye kēy yend? Noỹo wa xwēn kēbi dēk oyel or lēngwēna kēyēbi olo?” ¹⁹ Yakayido: “Yakob, xadēp irey in, xwēn kēbi. Axwēn Esawu, er fupaxēn ki lēngwaliw ko. Mēņ dēņ nē etēfēgu ebo.”»

²⁰ Ata fel kēbi eņo fo axadac axinēm an, gē asasēn an, do gē dēk bēr babi sēfēnd benga bēnd oyel bēn: «Mondako kēno felēd Esawu, axwēn aram an, and kēn fed aņ. ²¹ Deyidēn: “Yakob, xadēp irey in, gand emban bayiw ko”.» Gayikwa er baxo yēland: «Axoc kēno xoc oxoỹ orexēm ol gē er fupaxēn kēmo do lēngwali kēme in. Bamat aũa ko ũa exe kaca, do mi kofētar gē onēnga fo!» ²² Ata Yakob mondako lēngwali babi oyel or fupaxēn baņo ol, do mēņ xey kēno na gēr akwēndaya.

End okaxēr ond Yakob eņ

²³ Ata yatijo gēmēd, Yakob gē bēsoxari bēxi bērexēm bēn, gē okadēp otoxari oki od bēsoxari bērexēm ok, do gē bētox epēxw gē imat bēndexēm bēņ, xegēta kēni lar ir kēni ũacēnd

Yabok in. ²⁴ Abar bar babi, xegëta këni lar in gë dek bebër xwën ko bën. ²⁵ Yakob ßayi ko gabat ekeg elo. Ata şanayaw ko ala do xaxër këni gë mëņ xali kë wecand. ²⁶ Ala ajo ga wat ko mëne anëka dëņ sëkwan këņo eņo đap in, xëm këņo gër epem. Ata Yakob lonëta ko nand bani xaxërend na. ²⁷ Ata re ko ala ajo: «Tebële me ye, gayikwa anëka kë wecand.» Yaka ko Yakob: «Ami teb na ey ye, xarak aye yël ex na obetak ol.» ²⁸ Ala ajo wëka këņo: «Ake këni wăcënd?» Yaka ko: «Yakob.» ²⁹ Re ko: «Macindëleni gërëgako Isërayel, kërex bo na ga këni wăcënd Yakob. Gayikwa axaxër xaxër kën gë Kaxanu do gë bela bën, barikan wëj xor këbi.» ³⁰ Yakob wëka këņo: «Këla pelële wa oŵac orey ol.» Yaka ko: «Ine këye wëkaxënënd oŵac oram ol?» Ata yël këņo obetak ol.

³¹ Yakob wăc ko na gër ed xaxër bani «Peniyel», mëne ngëņ «Dëxas ir Kaxanu in». Gayikwa are re baxo: «Afabër fabër këmi gë Kaxanu, do ßayi këme abëngw.» ³² Eñan eņ anëka bax fënëgund and baxo xucand Yakob Penuwel aņ. Ata këņo racëtënd oñe oņ, ga lonëta ko gër epem. ³³ Mëņ ex xali doro, bërändëwëra and Isërayel bën ani yakënd na angën and gër emef aņ, gayik gër angën aņo sembaŷ baxo Yakob.

33

End ekofëtar ed Yakob do gë Esawu eņ

¹ Yakob ga rënëta ko, watëgu këbi Esawu do gë ocambenjar okeme onax ok ga këni řatëgu.

Şapëreli këbi obaş ol, mar hi këni mërëxand ir Leya do gë Raşel, mar mërëxand ir okadëp otoxari od bësoxari bërexëm ok. ² Lëngwën këbi okadëp otoxari ok do gë obaş orebën ol. Bëtëgu këni Leya do gë obaş orexëm ol, do felata këni Raşel do gë Yosef. ³ Yakob mëŋ dëŋ, lëngw ko gër eng a eno, do foxi ko banjongëbaki eyiy el nêş gër ebar, xali sëkar këni gë abinëm. ⁴ Ata Esawu hër ko fed këni. Wëga këno Yakob bëxiß gër egëla, do ses këni bën tak bëxi. ⁵ Esawu ga rënëta ko, wat këbi bësoxari bën do gë obaş ol. Ata wëka ko: «Nobën ex wa bëjo?» Yaka ko Yakob: «Bëjo ex obaş or yël ke Kaxanu ol gë oyekax orexëm ol, wëno xadëp irey in.»

⁶ Okadëp otoxari ok do gë obaş orebën ol sëka këno Esawu, do foxira këni. ⁷ Leya do gë obaş orexëm ol sëka këno bëte, do foxira këni. Bëte Yosef do gë Raşel sëka këno, do foxira këni. ⁸ Ata re ko Esawu: «Do ine ex wa dek oyel or fedëgu këmi olo?» Yaka ko Yakob: «Exe kofëtaraxëne gë onënga fo şet këmi, faba!» ⁹ Re ko bëte Esawu: «Abaÿe, aşotëra şotëra këme wëno bëte! Er xwën këy in, bayilexi.» ¹⁰ Yaka ko Yakob: «Ali, axara xara këmi, kanal axana er fupa këmi in gayikako gë onënga fo xofëtar ke. Enimin, wëno ga şanaya këme gër lëngw irey nangëde gër lëngw ir Kaxanu fo, do xofëtar ke gë onënga fo. ¹¹ Këla kanal axana er fupa këmi in, oyel orex ex, gayikako gë oyekax orexëm ol yëlëra ke Kaxanu xali şotëra këme dek er ebax me cot in.» Yakob nëÿali këno Esawu xali wa ko.

¹² Esawu re ko: «Awa medërane dek oÿënga oŋ ene yexëne, wëno kë lëngwa.» ¹³ Ata yaka

ko Jakob: «Faba, anang nang këy mēne obaš ol ani kem ex na. Bēte nēkodēbi opeỹ onēm ok, gē obeci onēm ol, do gē oxey or gē batox band kē yerind ol. Angēmēne akey amat fo nēỹali kēnēbene oñe oņ, dek kēni šēsēra oyel obeja ol. ¹⁴ Axara xara kēmi faba, dēngwal wēj. Endēmane endēmane kēmi sēfēli wēno xadēp irey in, gē obaš ol do gē oyel ol, xali mi ŋatēli gēr ndewēn, gēr ebar ed Seyir.» ¹⁵ Ata re ko Esawu: «Awa baxētēl mi tebēn ndakaņ mar ocambenjar odam ok.» Yaka ko Jakob: «Oko nē end ine ngwa? Faba, axara xara kēmi, tebanēle din!» ¹⁶ Ata kwēl yatijo fo, baka baxo Esawu ond gēr ebar ed Seyir oņ.

¹⁷ Ga xucak eņo, Jakob ye ko kwēl ond gēr Sukot oņ. Bayēnayax ko faciũ, do rindēranēx kēbi baner oyel orexēm ol. Mēņ wācaxēn kēni fēn gēr ed hi bani «Sukot», mēne ngēņ «Baner baņ».

End gēr Sišem eņ

¹⁸ Ata Jakob mondako ħat baxo abēngw ga xaniw ko gēr ebar ed Padaņ-Aram. Ħat ko gēr angol and Sišem, gēr ebar ed Kanahaņ. Ri ko akwēndaya andexēm aņ ler gēr angol aņo. ¹⁹ Jakob wēd ko batama kēme band kodī do yēc ko ebar gēr otaxan od bosēñiũ bor Amor, sēm ir Sišem. Gēr ebar elo ri baxo akwēndaya andexēm, ler gēr angol and Sišem. ²⁰ Jakob ri ko na angēb and eņo caleraxēnēnd Kaxanu, do wāc ko «El-Eloxe-Isērayel», mēne ngēņ «Kaxanu, Kaxanu, mēņ ar yata kēņo Isērayel an.»

34

End Simewoņ do gë Lewi eņ

¹ Akey amat, Dina endënaŵ end rëwën këno Leya Jakob eņ, ye ko ebi nangëgu odënaŵ od gër ebar elo ok. ² Ata Sišem, asëñiŵ ar Amor, emun end ebar ed bërändëwëra and Het eņ, wat këņo Dina. Ga sëra këņo, wëla këņo, do lakix këni, xarak ax ñap ex na. ³ Ata Sišem lëka këņo monëka dëņ Dina, endënaŵ end Jakob eņ. Sišem ñan këņo mbaņ endënaŵ emeja eņo. Bend ko xwëtaya gër emëkw edexëm fo baņo felënd endënaŵ emeja eņo. ⁴ Sišem fel këņo sëm Amor: «Karanële endënaŵ eņo, wëno mo ñër ýandi ke.» ⁵ Ata ga nang ko Jakob mëne Sišem abuyarën buyarën këņo abiŵ Dina, šësina ko yem xali ñatëgu këni bosëñiŵ ga hiw këni gër apuỹ, gër oxadac or oyel.

⁶ Ata Amor, sëm ir Sišem, yow ko gër ed ebaxo Jakob eni ñëpaxën end Dina eņ. ⁷ And bani ñatëgund bosëñiŵ bor Jakob aņ, ga hiw këni gër apuỹ, nang këni ecëfënaŵ eņo. Hi këbi nangëde aširëra širëra kënebi fo, do xoỹ këni xali xurik, gayik Sišem amena atëm ri baxo paß gër bërändëwëra and Isërayel, ga laki bani ako gë endënaŵ end Jakob eņ, xarak eņo ax ñap ex na. ⁸ Amor fel këbi: «Asëñiŵën Sišem wa ñan këņo endënaŵ endewën eņ, yëlino eņo ñër, axara xara këmun. ⁹ Wën gë biyi axor këne xore ene dëkëre paß gë oýër oņ. Wën enëbo yëlënd odënaŵ odewën ok, do enëbi ñërënd odebi ok. ¹⁰ Andamat këne lëge do ebar el edewën kë hi.

Cëxwayayin ro, en pandërand, do en yëcënd owar or kën xwën.»

¹¹ Sišem yow ko fel këbi sëm ir endënaŵ do gë bobinëm: «Tëbanine! Wëno ayël këmun yël er këne wëka yo. ¹² Pënëtayin mbaņ napul ir këmun wëdën in, do gë exëbëanaxik er këmun yël in. Ayël këmun yël er këne wëka yo. Barikan fo, yëline endënaŵ eņ mo ñër!» ¹³ Bosëñiŵ bor Yakob yaka këñëbi gë osit Sišem do gë Amor, sëm irexëm, gayik Sišem abuyarën buyarën baņo Dina, imaŷe itoxari indebën in. ¹⁴ Fel këñëbi: «Ax mënd ex na mo yël imaŷe itoxari indebi in asošan axacërëx: ošëfën osëm ex eņo gër enëng endebi! ¹⁵ Damana mi maxën end re kën eņo, afo en ma pere en gi ang biyi ak: asošan ar ex yo eno kac axac. ¹⁶ Aņo fo këmun yël odënaŵ odebi ok, do biyi bëte mëni ñërënd odewën ok. Ata këne lëge në erebat, do ene giye bulunda ibat. ¹⁷ Biyi ata këmo wëd endënaŵ endebi eņ, do kwël mi dëfa angëmëne anëbo baxët ex na, angëmëne an ma ex na enun kacënd axac.»

¹⁸ Amor do gë asëñiŵ Sišem wã këni eyeyan elo. ¹⁹ Ataņ šambenjar in wã ko exo di mondako gayik mbaņ ñan baņo endënaŵ end Yakob eņ. Xarak Sišem, ar gapak ebaxo gër dek ekun ed sëm. ²⁰ Ata Amor do gë asëñiŵ Sišem ye këni gër ebët ed angol andebën. Fel këñëbi bela bër lëg bax gër angol andebën bën: ²¹ «Bela bëjo, bër aketëxeta ex ro gër ndebi. Dëgëlexëni gër ebar edebi ro, do eni pandërand. Ebar edebi el aŷang ŷangëk, axëñ këni xëñ! Biyi aŷër këñëbe ŷana enëbe ñërënde odënaŵ odebën ok, do bën enëbi ñërënd odebi ok. ²² Barikan eni maxën edëg ed

andamat gë biyi el, emat wëka këni, ene gixëne bulunda ibat. Asoşan ar ex yo gër ndebi ro eno kac axac, ang xac kënebi bën ak. ²³ Oyel orebën ol, gë napul irebën in, do gë oŵacar orebën ol, ax gi ex na nde ata kënebe xwëne? Mane wa aŵa emat end wëka kënebo eņo, ene dëgaxëne andamat.» ²⁴ Dek bër bax şanënd gër ebët ed angol bën wël kënebi Amor do gë asëniŵ Sišem. Ata dek bësoşan bër bax şanënd gër ebët ed angol bën ŵa këni enëbi kac.

²⁵ Yatir akey atasën, xarak anëka këni sorond, Simewoņ do gë Lewi, bosëniŵ bor Yakob, bër acël amat gë Dina bën, ŵed këni ala kala duxuma irexëm in. Hat këni gër angol endëmane fo, ala abi wata ex na. Lawëra kënebi dek bësoşan bën. ²⁶ Haş kënebi bëte gë oduxuma ok, Amor do gë asëniŵ Sišem. Xanaw këno Dina gër iciŵ ind Sišem, do kwël şan këni. ²⁷ Bosëniŵ bor Yakob bëjo xoba këni gër bësësëk do xwëcara kënebi. Xandëra kënebi bacota baņ dek angol aņ, gayik imaŷe itoxari indebën in buyarën bano. ²⁸ Xandëra kënebi oyel orebën ol: opeŷ, gë obeci, gë oxey, gë opali, gë dek er ebox gër angol in, do gë er ocënga in. ²⁹ Xandëra kënebi bacota bandebën baņ. Sërara kënebi bësoxari bërebën bën, gë dek bër gër oxun orebën bën, do gë dek bebër ebox gër bëciŵ bën.

³⁰ Ga xucak eņo, Yakob fel këbi Simewoņ do gë Lewi: «Wën ata etëm eņ ŵëlanëgu këne. Awërax këne xwët bër lëgëk gër ebar elo ro bën, gë bërändëwëra and Kanahaņ bën, do gë bër and Përisi bën. Wëno bëla bëfënepëne fo şot këmeni. Bën ata këne barënan ene mereli, do

enëbo dawëra wëno gë bër iciw̃ indam bën.»
³¹ Simewoŋ do gë Lewi yaka këni: «Aŋap nde
 Ƴapëk eno dixëra imaŋe itoxari indebi inŋ ang
 asoxari aŋacaxik fo?»

35

End orëfa or Yakob eŋ

¹ Akey amat, Kaxanu fel këno Yakob: «Kanil
 ey dëfa yaŋ gër Bet-El, ey dëgëx fën. Dinëxède
 angëb wëno Kaxanu, ar ŝanayaxën baxi and
 bay hërënd eyo cana abinëx Esawu an.» ² Ata
 Yakob fel këbi bër iciw̃ indexëm bën, do gë
 dek bër ebax gë mën bën: «Dapin olaŝ or ex
 mërëxand irewën do xwëta kën ang Kaxanu fo
 oŋ. Wunëtarayin, do nëmbarayin banjëm baŋ.
³ Yaŋ gër Bet-El këne rëfaye. Fën këmo rinëx
 angëb Kaxanu, mën ar yakali baxe cale yatir
 ŝëmura baxe an, do mën ar xaxa ke gër fëña
 iram an.» ⁴ Ata fëxwëndëra këno Yakob dek olaŝ
 orebën or ebax gër otaxan odebën oŋ, do gë dek
 baŋepe band bakara bani gër banëf bandebën
 baŋ. Yakob wëg ko dek bebijo, dila gër edëp
 ed ananga and ex ler gër Sišem. ⁵ Ga ri këni
 mondako, kwël ye këni. Kaxanu lapan këbi anjiŋ
 atëm bër lëgërak gër bangol band ler ler na gër
 ed ebani bën. Ata anëbi tëf ex na bosëñiw̃ bor
 Yakob.

⁶ Yakob do gë dek bërëxëm bën ħat këni gër
 Lus, mëne ngëŋ gër Bet-El, gër ebar ed Kanahaŋ.
⁷ Rix ko angëb do w̃ac ko na gër ed ebani «El-
 Bet-El», mëne ngëŋ «Kaxanu, ar gër Bet-El an».
 Gayikwa Kaxanu na ŝanayaxën baŋo Yakob, and
 baxo hërënd eŋo cana abinëm aŋ.

⁸ Ata Debora, asoxari ar rafën baņo Rebeka an, šës ko. Wëxëta këno ler gër Bet-El, dila gër aces and nëngwët bani oŵac «Atëx and otes».

⁹ Ata Kaxanu šanayaxën këņo bëte Yakob, ga hiw ko gër ebar ed Padaņ-Aram. Yël këņo obetak ol.

¹⁰ Ata re ko Kaxanu: «Oŵac orey ol Yakob ex, bari ax bo na ga këni ŵacënd Yakob. Isërayel këni ýana eni macënd.» Mondako nëngwët baxo oŵac orexëm ol: Isërayel. ¹¹ Re ko bëte Kaxanu: «Wëno ex Kaxanu, ar xorëk beý dek an. Dëŵëlëbi obaš oranjëm, do nëmbërëlexëni mbaņ. Enëng do gë amara and benëng kë šanëgu gër ndey. Bemun kë šanaya na gër bër këyëbi rëŵ. ¹² Ebar ed yël këmëni Abëraxam do gë Isak el, ayël këmun yël, wëj do bërändëwëra andey bën, and këy xuca aņ.»

¹³ Ata Kaxanu ga xani ko, ko šëgënd yaņ yaņ na gër ed bani yeyandërand gë Yakob. ¹⁴ Yakob rëd ko ekaý na gër ed yeyaneli baņo Kaxanu. Xoš ko gër ekaý ed rëd baxo elo ogu do gë ngoy ex gixën ekaý ecëbax. ¹⁵ Yakob ŵac ko na gër ed ebani Bet-El, na gër ed yeyaneli baņo Kaxanu.

End ecës ed Rašel eņ

¹⁶ Yakob gë bër ekun edexëm bën xani këni na gër Bet-El. Anëka bani saxand gër Efërata, ga rëŵëra ko Rašel. Barikan orëŵ olo mbaņ yëka baņo. ¹⁷ And baņo rëŵënd itox aņ, asoxari ar baņo rëcand gër orëŵ an, re ko: «Kërey yëdara na, lëmëta šot këyo bëte.» ¹⁸ Damana exo kotixën, ŵac këņo lëmëta in «Ben-Oni», mëne ngëj «Asëñiŵën ir ayambën iram». Barikan

sēm nēngwēt kēņo «Beņjēšame», mēne ngēņ «Asēñiŵēn ir liw̄ iram». ¹⁹ Ga xoti ko Rašel, w̄xēta kēno gēr fēña ir gēr Efērata, mēne ngēņ ir gēr Betēlexem. ²⁰ Yakob rēđ ko ekaŷ gēr ŷeg ir Rašel. Ata ekaŷ elo na bayik xali doro.

²¹ Isērayel gē bēr ekun edexēm bēn rēfa kēni do rix kēni akwēndaya andebēn aņ yabēt ebar ed Migēdal-Eder el. ²² Amēd and lēg baxo Isērayel na gēr ebar elo aņ, Ruben ye ko laki kēni gē Bila, asoxari ar ŷēpa bani aŷēpa fo gē sēm an. Ata nang ko Yakob.

Bosēñiŵ bor Yakob er hi bani epēxw gē bēxi. ²³ Bētošan bēnd rēw̄ kēbi Leya bēņ: Ruben, iñanar ind Yakob in, gē Simewoņ, gē Lewi, gē Yuda, gē Isakar do gē Sabuloņ. ²⁴ Rašel mēņ cēņ, rēw̄ kēbi Yosef do gē Beņjēšame. ²⁵ Bila, xadēp isoxari ir Rašel in, rēw̄ kēbi: Dan do gē Nefētali. ²⁶ Silēpa, xadēp isoxari ir Leya in, rēw̄ kēbi Gad do gē Aser. Bēn ex bosēñiŵ bor Yakob, bēr rēwēgu kēbi gēr ebar ed Padaņ-Aram bēn.

²⁷ Ata Yakob gē bēr ekun edexēm bēn ħat kēni xali gēr sēm Isak, gēr Mamēre, ler gēr Kiriya-Arēba, gēr ed kēni w̄acēnd bēte Ebēroņ. Fēn lēg bani ang bēliyer fo Abēraxam do gē Isak. ²⁸ Isak ga liya ko bēniy kēme gē ofēxw ocongosas, ²⁹ šēs ko. Ata Isak moped fed baņo oxar ol, đamana baraxēn kēni gē bēxarēk bērexēm bēr šēsēk elod anēka fo bēn. Esawu do gē Yakob w̄xēta kēno.

36

End orēfa or Esawu eņ

¹ Mondako ex andëwëra and Esawu aņ, mëņ ar bano wăcënd bëte Edom an. ² Esawu yër babi odënaŵ od gër ebar ed Kanahaņ: Ada abiŵ ar Eloņ, arandëwëra and Het an, do gë Oxolibama, abiŵ ar Ana, ejiŵ ed Tësibewoņ, arandëwëra and Hor an. ³ Baša këņo bëte Basëmat, abiŵ ar Isëmayel, abinëm ar Nebayot. ⁴ Ata Ada rëwën këņo Esawu, Elifas. Basëmat mëņ, rëwën këņo Rehuwel. ⁵ Oxolibama rëwën këņo: Yewuŝ, gë Yalam, do gë Kore. Bën ex bosëniŵ bor Esawu, bër rëŵ kënebi na gër ebar ed Kanahaņ bën.

⁶ Akey amat, Esawu bar këbi bësoxari bërexëm bën, gë bosëniŵ, gë bobiŵ, do gë dek bela bër iciŵ indexëm bën. Bar këbi bëte dek oyel orexëm ol, do gë bebër ŝotëra baxo na gër ebar ed Kanahaņ bën. Ye ko kwël orëfa në ebar ecëxe, eni ñawëtaraxën gë abinëm Jakob. ⁷ Gayikwa napul ir ŝot baxo ala kala in axuri xuri bax ga yëmbëk. Ax mënd bana eni dëg në erebat. Bëte na gër ebar ed yëpa bani ang bëliyer fo el, oyel orebën ol abani xëñ na. ⁸ Esawu ye ko yëpax ko gër ebar ed kap gër etënd ed Seyir. Esawu ex wa Edom.

End bërandëwëra and Esawu eņ

⁹ Mondako ex andëwëra and Esawu aņ, sëm ir Edom, gër ebar ed kap gër etënd ed Seyir. ¹⁰ Omac od bosëniŵ bor Esawu ok ebax: Elifas, ar rëwën këņo alindaŵ Ada an, gë Rehuwel, ar rëwën këņo alindaŵ Basëmat an. ¹¹ Ata bosëniŵ bor Elifas hi këni: Teman, gë Omar, gë Tësefo, gë Gatam, do gë Kenas. ¹² Timëna, ebax asoxari ar yëpa bani a yëpa fo gë Elifas, asëniŵ ar Esawu

an. Timëna ijo rëwën këŋo Amalek. Ata bën ex bosëñiŋ bor Ada, asoxari ar Esawu an.

¹³ Bosëñiŋ bor Rehuwel exëni: Nahat, gë Sera, gë Šama, do gë Misa. Bën ex bosëñiŋ bor Basëmat, asoxari ar Esawu an. ¹⁴ Mondako bax omac od bosëñiŋ bor Oxolibama ok, abiŋ ar Ana, asoxari ar Esawu an. Ana ijo ex mëŋ bëte abiŋ ar Tësebewoŋ an. Mëŋ rëwën baŋo Esawu: Yewuŋ, gë Yalam, do gë Kore.

¹⁵ Mondako hi bani bemun bend bosëñiŋ bor Esawu beŋ. Gër andëwëra and Elifas, iñanar ind Esawu iŋ: Teman, gë Omar, gë Tësefo, gë Kenas, ¹⁶ gë Kore, gë Gatam, do gë Amalek. Bën ebax bemun bend andëwëra and Elifas beŋ, gër ebar ed Edom. Bën ex bosëñiŋ bor Ada. ¹⁷ Mondako hi bani bemun beŋ gër bosëñiŋ bor Rehuwel, asëñiŋ ar Esawu: Nahat, gë Sera, gë Šama, do gë Misa. Bën ebax bemun bend andëwëra and Rehuwel beŋ, gër ebar ed Edom. Basëmat, asoxari ar Esawu an, ebax ejiŋ edebën.

¹⁸ Mondako hi bani bërändëwëra and Oxolibama bën, asoxari ar Esawu an. Gër bërändëwëra and Oxolibama, abiŋ ar Ana, asoxari ar Esawu an, bemun beŋ er hi bani: Yewuŋ, gë Yalam, do gë Kore. ¹⁹ Bën ebax bosëñiŋ bor Esawu, do bën ebax bemun bendebën beŋ. Esawu ex wa Edom.

²⁰ Mondako hi bani bosëñiŋ bor Seyir, arandëwëra and Hor an. Bër lëg bax gër ebar elo na bën, er hi bani: Lotan, gë Šobal, gë Tësibewoŋ, gë Ana, ²¹ gë Diŋoŋ, gë Etëser, do gë Diŋaŋ. Bën ebax bemun bend bërändëwëra and Hor, do gë dek obaŋ or Seyir gër ebar ed

Edom beŋ. ²² Obaš or Lotañ ol er hi bani: Ori do gë Emam. Imaŋe itoxari ind Lotañ iŋ ebaxo Timëna. ²³ Mondako hi bani bosëñiŵ bor Šobal: Alëfaŋ, gë Manahat, gë Ebal, gë Šefo, do gë Onam. ²⁴ Mondako hi bani bëte bosëñiŵ bor Tësibewoŋ: Afa do gë Ana. Ana isošan ijo šanan bax añësa and men gër ladawe, and babi xadacërand opali od sëm Tësibewoŋ aŋ. ²⁵ Mondako hi bani bëte obaš or Ana ol: itošan iŋ, Dišoŋ, do gë itoxari iŋ, Oxolibama. ²⁶ Mondako hi bani bëte bosëñiŵ bor Dišoŋ: Emëdaŋ, gë Ešëbaŋ, gë Yitëran, do gë Keran. ²⁷ Mondako hi bani bosëñiŵ bor Etëser: Bilëxaŋ, Sahafaŋ, Safaŋ, do gë Akan. ²⁸ Mondako hi bani bosëñiŵ bor Dišan: Utës do gë Aran. ²⁹ Mondako hi bani bemun bend bërändëwëra and Hor beŋ: Lotañ, gë Šobal, gë Tësibewoŋ, gë Ana isošan, ³⁰ gë Dišoŋ, gë Etëser, gë Dišan. Bën ebax bemun bend bërändëwëra and Hor beŋ, gër ebar ed Seyir.

³¹ Mondako hi bani bëte bemun bend bëtëraw bax gër ebar ed Edom beŋ, damana eni gixën gë bemun bërändëwëra and Isërayel bën. ³² Bela, asëñiŵ ar Bewor wun ko gër ebar ed Edom, do owac or angol andexëm ol ebax Dinaba. ³³ And šës ko Bela aŋ, Yobab, asëñiŵ ar Sera, bëteli ko owun ol. Do angol andexëm aŋ ebax Botësëra. ³⁴ And šës ko Yobab aŋ, Hušam, ar gër ebar ed bërändëwëra and Teman an, bëteli ko owun ol. ³⁵ And šës ko Hušam aŋ, Xadad, asëñiŵ ar Bedad, bëteli ko owun ol. Mëŋ wëreli baŋo Majaŋ xali xor këŋo gër ebar ed Mohab. Angol andexëm aŋ

ebax Awit. ³⁶ And šes ko Xadad aņ, Salëma ir gër Masëreka, bëteli ko owun ol. ³⁷ And šes ko Salëma aņ, Sawul ir gër Rexobot Nahar, bëteli ko owun ol. ³⁸ And šes ko Sawul aņ, Bahal-Hanaņ, asëñiŵ ar Akëbor bëteli ko owun ol. ³⁹ And šes ko Bahal-Hanaņ, asëñiŵ ar Akëbor aņ, Hadar bëteli ko owun ol. Angol andexëm aņ ebax Pawu, do oŵac or alindaŵ ol, Mehetabel, abiŵ ar Matëred, ejiŵ ed Mesahab.

⁴⁰ Mondako ebax omac od bemun bend bërändëwëra and Esawu beņ, nëng gë nëng, edëg gë edëg: Timëna, gë Alëfa, gë Yetet, ⁴¹ gë Oxolibama, gë Ela, gë Pinoņ, ⁴² gë Kenas, gë Teman, gë Mibëtësar, ⁴³ gë Magëdiyel, do gë Iram. Bën ebax bemun bend gër Edom beņ, ang lëgëra bani ak, gër ebar ed xwën këni. Esawu ex axarëk arebën an, axarëk ar bërändëwëra and Edom an.

37

End ofakeli od Yosef eņ

¹ Ata Jakob lëg ko na gër ebar ed Kana-haņ, gër ebar ed yëpa baxo sëm ang aliyer fo el. ² Mondako bax andëwëra and Jakob aņ. Yosef, lëmëta fo bayi baxo, do anëka sëk baņo bëniy epëxw gë bënjongëbëki. Oyel ol banëbi xadacërand gë bobinëm, gë obaš or Bila ol, gë or Silëpa ol, bësoxari bër sëm bën. Xarak Yosef, dek baxo hatelind gër sëm irebën ang banëbi renarand ak. ³ Isërayel moņan ñan baņo Yosef, nëmëc dek obaš orexëm ol, gayik gand oxar rëw baņo. Ašalan šalan baņo acud anjekax and yër-yër. ⁴ Bobinëm wat këni mëne dek ang ebani

ak Yosef ex itox ind xwël kęno sęm irebęn iņ. Ata ýana kęno ecus el. Laņ gę xoý fo bano yeyanelind.

⁵ Akey amat, Yosef lakeli ko, do sęfętan kębi bobinęm lakeli in. Ata șus kęno kaș-kaș. ⁶ Yosef re ko: «Baxętin lakeli ir ri kęme in, Axara xara kęmun! ⁷ Biyi đek gęr oșęnga bane xapęrande olaņ. Ataņ edaņ edam el xwęșak ceg. Olaņ orewęn oņ, ga xetak jey edam el, foxik gęr lęngw ir edaņ edam.» ⁸ Ata re kęni bobinęm: «Do ba węj nde kę hi emun endebi eņ? Węj nde kębo xwęn?» Ata șus kęno bęte kaș-kaș nę end ofakeli odexęm eņ, do nę end oyeyandęran orexęm eņ.

⁹ Yosef lakeli ko bęte gașęxe. Ga kębi sęfętan bobinęm, re ko: «Alakeli lakeli kęme bęte, eňan eņ, gę facaw in, do gę ował epęxw gę ebat oņ, ga foxirak gęr lęngw iram.» ¹⁰ Sęfętan kęno bęte sęm lakeli ijo, ang sęfętan babi bobinęm ak. Ata sęm rexęra kęno mondako: «Inewa wacayak lakeli irey ijo? Ba węno, gę norix, do gę bobinęx nde kę yeli mi poxi gęr lęngw irey?» ¹¹ Ata bobinęm yakęraxi kębi. Barikan sęm bayeli kęno laņ gęr onden ofakeli oko.

End oyakęraxi od bobinęm bor Yosef eņ

¹² Akey amat, bobinęm bor Yosef ye kęni enębi kadacęrax opeý ok do gę obeci or sęm irebęn ol ler gęr ebar ed Sișem. ¹³ Isęrayel fel kęno Yosef: «Ax gi ex na nde, bobinęx ler gęr Sișem kęnębi xadacęraxęnd oyel ol? Yow mi đawęn gęr ed exęni.» Yaka ko Yosef: «Awa!» ¹⁴ Re ko bęte Isęrayel: «Kęla, yel gęr bobinęx, ey nangęgu ba

bëbëngw bayi këni, bën do gë oyel ol. Maÿiwëd eye pelati.»

Mondako lawën baņo elod na gër amora and Ebëroņ. Yosef ga ye ko, ñat ko xali gër Sišem. ¹⁵ Ata ga ko yexëra gër ocënga, fed këni gë ala. Ala ajo wëka këņo: «Ineŵa këy ŝaland?» ¹⁶ Yaka ko: «Bëmaÿe bëndam bëņ këmëni ŝaland. Këla pelële, feye kënëbi xadacërand oyel orebën ol.» ¹⁷ Re ko ala ajo: «Ani bo ex na ro, gayik awël wël këmëni ga këni re: “Yene gër Dotañ.”» Ata Yosef xuca ko gër ocal od bobinëm. Sëkëx këbi gër Dotañ.

¹⁸ Ata bën watëgu këno caw. Damana exo ñat gër ed hi bani, wëlër këni eno daw. ¹⁹ Mondako bani rend: «Yo nëkodo wa, axwën odakeli an ga ko ñatëgund. ²⁰ Gërëgako, yowën enëņo dawë, do enëņo dape polo në andu. Gwëre ene dede mëne emacar ekeÿax yak këņo. Ata këne nange ba mondake kë hi odakeli odexëm oko.» ²¹ Ruben ga wël ko endey eņo, racët këņo Yosef gër otaxan odebën, re ko: «Kërenëņo daw ex na de!» ²² Baŝ ko: «Oŝat kërex car na. Nëkëtino gër andu and ex gër ladawe aņ, bari ÿoweÿ këreno dinan na.» Eņo dacët gër otaxan odebën, do eņo bakali gër sëm ÿandi baņo mëņ yeyanaxën baxo mondako.

²³ And ñat ko Yosef gër bobinëm aņ, bën wëlën këno, do ŝudët këno acud andexëm, acud and ÿër-ÿër aņ. ²⁴ Ga sëra këno, ÿëkët këno gër andu: andu aņo ax gi bana gë men. ²⁵ Ga rixëra këno mondako, ÿëpa këni eni yambëra. Ga rënëta këni watëgu kënëbi enga end Oyula od ebax bërändëwëra and Isëmayel, ga hiw

këni gër ebar ed Galahad. Ogelemba odebën ok lëbindëragu kënebi ogu onëngax, ond bani wëland gër ebar ed Misëra. ²⁶ Ata Yuda fel këbi bobinëm: «Ineŵa këbo feca ga alaw̃ law̃ këneņone imaŷe indebi iņ do ene condërande ecës edexëm el? ²⁷ Yowën enëņo pane gër bërändëwëra and Isëmayel. Kërenëņo daw̃ ex na, gayikwa imaŷe indebi ex, šapar irebi exo!» Ata bobinëm w̃a këni endexëm eņ. ²⁸ Oyula od bërändëwëra and Majaņ bax xucand. Ata šëpëtëgu këno Yosef gër andu. Na fan këno gër otaxan od bërändëwëra and Isëmayel, batama alapem band kodī, do bën wëla këno kwël gër ebar ed Misëra. ²⁹ And bakaw ko Ruben na gër andu aņ, nema këņo Yosef. Hesëra ko banjëm bandexëm baņ*. ³⁰ Ga baka ko gër bobinëm, re ko: «Itox iņ axo bo ex na! Do wëno feye wa këme ye gërëgako?»

³¹ Ata wëd këni acud and Yosef aņ, nëngëra këni gë ošat or apëlang and haš bano oņ. ³² Lawëneli këni acud aņ gër sëm irebën gë eyeyan elo: «Nëkod wa er wëda këmi in. Këla, nëkonël ba acud and asëñix aņ ex.» ³³ Jakob ga wat ko acud aņ, re ko: «Acud and asëñiwën aņ ex! Emacar ekeŷax wa w̃anangëtëra këņo, emacar ekeŷax yak këņo Yosef!» ³⁴ Ata ga yambën këņo gër yomb, Jakob hesëra ko banjëm band šud̃a baxo baņ. Xapa ko jabote gër edum, do ko renitarand end asëñiw̃ eņ xali bakey bandanjëm. ³⁵ Dek bosëñiw̃ do gë bobiw̃ këno

* **37:29** 37.29 Bër enëng endexëm bën añes bani řesënd banjëm bandebën baņ and këbi logën ba ebi cena aņ.

yifarand. Barikan ayifara yo ayifara, ñëp ko exo cësina. Er baxo rend: «Arenita këme renita end aseñiŵën eŋ xali mo təkëx gër wur ir bësësək!» Mondako sesëra baxo xali.

³⁶ Xarak, bërändëŵëra and Majaŋ bën kwël ŵëla bano Yosef gër ebar ed Misëra. Fanëx këno gër Potifar, alëngw ar bënëkona bër Farawoŋ an.

38

End Yuda do gë Tamar eŋ

¹ Amëd aŋo, Yuda anacëta nacëta babi bobinëm, do rëfa ko ler gër iciŵ ar bano ind ar bano ŵacënd Hira, gër angol and Adulam.

² Ata Yuda wat këŋo endënaŵ end Êuwa eŋ, Abëkanahaŋ. Ga ÿër këŋo, bar këni angaw ŵamat.

³ Asoxari an hi ko gë acël do rëŵ këŋo itoŝan. Yuda ŵac këŋo Er. ⁴ Hi ko bëte gë acël, do rëŵ këŋo itoŝan. Ŵac këŋo mën dëŋ Onan.

⁵ Rëŵ këŋo bëte itoŝan, do ŵac këŋo Êëla. And rëŵëra ko alindaw ŋ, Yuda gër Kesib hi baxo.

⁶ Ata Yuda ŝalan këŋo Er, itoŝan iñanar indexëm iŋ, asoxari ar këno ŵacënd Tamar.

⁷ Ang baxo liyand Er, itoŝan iñanar ind Yuda ak, Axwën Kaxanu aŝus ŝus baxo, ata law këŋo.

⁸ Ga ŝës ko Er, Yuda fel këŋo Onan: «Bëtelilo asoxari ar abinëx an, ang rëpëk ak, exo gixën ar gë obaŝ.» ⁹ Ata Onan ÿër këŋo asoxari an.

Barikan nang ko mëne obaŝ or këbi rëŵ ol, or abinëm kë hi, ani gi na orexëm. And këni bar angaw ŋ, Onan exo dex gër ebar enedfa endexëm eŋ, abaxo seb na gër asoxari, ga xey

kęno eņo cotęn andęwęra abinęm. ¹⁰ Er baxo rind ijo Axwęn Kaxanu așus șus baxo, ata lawń kęno męņ bęte. ¹¹ Ata Yuda fel kęno Tamar, abiwń ir eńęr: «Gayikako asoxari asebęta-sebęta hi kęy, maỹil gęr sorix xali exo daf asęńiwęn Ŝela.» Gayikwa Yuda are baxo rend: «Kęrexo cęs na fa Ŝela bęte, ang bobinęm ak.» Tamar wıaỹi ko, do yępax ko gęr iciwń ind sęm.

¹² Ga niyitak, abiwń ar Ŝuwa, alindawń ar Yuda, șęs ko. And xucak oỹawń aņ, Yuda ye ko yaņ gęr Timęna, gęr bęr babi xacanęnd omban opeỹ odexęm ok. Sęfęr kęni gę Hira, lawo irexęm, Abękanahan aņ gęr Adulam an. ¹³ Ata bela bęn fel kęno Tamar: «Ayarax isoșan cęņ doru ko yend đe yaņ gęr Timęna, gęr ekaca ed omban ond opeỹ odexęm.» ¹⁴ Tamar Ŝudętara ko banjęm band bęsoxari bęsebęta-sebęta baņ. Nęmbara ko bacęxe, labaya ko kwęc dęxas in gę anjęm, do yępa ko ler gęr ingol ind Eyinayim, gęr feńa ir gęr Timęna. Gayikwa awat wat baxo męne Ŝela anęka dęņ raf ko, bari aņo bęteli bana. ¹⁵ Yuda, sam ga wat kęno, yęla ko asoxari aỹacaxik ex, gayik kwęc lań baxo dęxas in. ¹⁶ Nangęręxe męne abiwń ir eńęr ex, re ko: «Awęl nde, mękęńaye ga wıa wıa kęy!» Yaka ko Tamar: «Ine kęye yęl angęmęne awıa wıa kęme?» ¹⁷ Re ko Yuda: «Ipęrac kęmi yebęnęgu.» Yaka ko Tamar: «Awa! Barikan pere kęye sebęn yęỹ đamana exo ntaxęnęgu.» ¹⁸ Węka ko Yuda: «Ineńa kęmi yęl?» Yaka ko: «Edęxęr ed gę ońac orey ed ręx kęy elo, do gę acęt and lękaya kęy aņo.» Ata ga fęxwęn kęno oỹęnga oņo, laki kęni. Mandęk

Tamar, yatijo šot ko acël aņ. ¹⁹ Ga wãyi ko gër ndefën, labët ko dëxas irexëm in, do ßakan ko ßanjëm ßand bësoxari bësebëta-sebëta ßaņ.

²⁰ Ata Yuda lawën këņo lawo irexëm in, Abadulam an, eņo yëlëx ipërac in asoxari ajo, do exo kanaw ßebër sebënëgu baņo ßën. Bari mëņ ga ye ko, aņo wat ex na. ²¹ Wëka këbi bela ßër lëgëk ler gër Eynayim na ßën: «Feye wa exo asoxari aỹacaxik ar bax yëpand ler gër fëña an?» Yaka këno: «Biyi elod amo wat ex na ro asoxari aỹacaxik!» ²² Ga ßaka ko gër Yuda, re ko: «Wëno amo watëgu ex na ße, do ßër lëgëk ler na ßën ga re këni mëne elod ano wat ex na na asoxari aỹacaxik!» ²³ Ata re ko Yuda: «Kwëtayaxëlexo oỹënga or sebënëgu këmo oņ! Kërexe calaye na fa mocala dëņ ošëfën ol. Ayeßën yeßën këmo ipërac in, ßari wëj ayo watëgu ex na.»

²⁴ Ga xucak opacaw otas, yow ko ala fel këņo Yuda: «Awa Tamar, abix ar eñër, eñac xwënda ko ße. Ado anëka hi ko gë acël gë eñac endexëm eņ!» Ata re ko Yuda: «Nëcëtëguno enëņo core!»

²⁵ Ga këno nëcët, Tamar lawën ko gër sëm ir eñër eyeyan elo: «Gë asošan ar xwënëk oỹënga oņo an šot këmi acël aņ. Këla, nëkonël ba anang këyo nang ar xwënëk edëxër ed kë ořac elo, do gë acët aņo an.» ²⁶ Yuda ga wat ko oỹënga oņ, re ko: «Awa mëņ ex ße ar šenene an, ax gi ex na wëno, gayikako wëno ñëpëk eņo ßëteli aseñiwën Šela.» Ata mondako sebët bano Tamar, ßari abani laki na gë Yuda.

²⁷ And ñatëk orëw aņ, Tamar nang ko mëne bëša ex gër acël andexëm. ²⁸ Gër orëw, itox imat lëngwaliw ko ataxan aņ. Asoxari ar baņo

rēcand gër orëw̃ an, sëra ko do xap këŋo ingux imbarax. Re ko: «Itox iŋo ex ind šanëguk iñanar iŋ.» ²⁹ Barikan mëŋ bakalix ko ataxan aŋ, ata šanëgu ko abinëm. Asoxari ar baŋo rēcand gër orëw̃ an, re ko: «Añacan fo ñacanëgu këŋo abinëm!» Ata Yuda yël këŋo oŵac ol: Peres, mëne ngëŋ «Amëd.» ³⁰ Ata šanëgu ko abinëm gë ingux imbarax iŋ gër ataxan. Yuda yël këŋo oŵac ol: Sera, mëne ngëŋ «Awarax».

39

End Yosef gër iciw̃ ind Potifar eŋ

¹ Wëla këno Yosef gër ebar ed Misëra. Do Amisëra abat, Potifar, alëngw ar bënëkona bër Farawoŋ, yëc këŋo gër otaxan od bërändëwëra and Isëmayel bër wëlaw baŋo na. ² Axwën Kaxanu hi këni gë Yosef. Ata er ko ri yo exo kamën. Hi ko gër iciw̃ ind axwën arexëm, Amisëra an. ³ Axwën arexëm an wat ko mëne Axwën Kaxanu gë Yosef hi këni: er ko ri yo, exo kamën në end Axwën Kaxanu. ⁴ Ata Potifar, axwën arexëm an, ga baŋo nënganënd mbaŋ end Yosef eŋ, yata këŋo eŋo diyenindërand. Yata këŋo exo gi alëngw ar gër iciw̃ indexëm, do sebënan këŋo ðek er xwën ko in. ⁵ Sam ga hi ko Yosef alëngw ar iciw̃ do gë ðek er xwën ko Potifar an, Axwën Kaxanu yël këŋo obetak ol Amisëra an në end Yosef. Obetak or Axwën Kaxanu ol hik gër ðek bebër xwën ko Amisëra bën gër iciw̃ do gër ocënga. ⁶ Er xwën ko yo sebënan baŋo Yosef, yoweŷ ax bo bana ga ko ri, ang ax gi ex na eyambëran el.

End Yosef do gë asoxari ar axwën arexëm eņ

Xarak Yosef šambenjar iyekax ebaxo. ⁷ Ga xucak eņo, asoxari ar axwën arexëm an ŷana ko kęņo nękonęnd Yosef gę aņana. Akey amat, re ko: «Yow exe đakiye!» ⁸ Yosef ģęp ko, do re ko: «Ali, axwën aram an sebęnan ke er xwën ko yo, ŷoweŷ axo dind na gęr iciw̄ ro. ⁹ Węno ala axe kuca ex na or gapak ol gęr iciw̄ ro, do ŷoweŷ axe cęban ex na, ang ax gi ex na węj gayik alindaw̄ hi kęy. Mondake wa kęme xor me di amena atēm aņo? Mondake kęmo węnan Kaxanu?» ¹⁰ Asoxari an key yo key baņo w̄acęrand Yosef. Bari męņ abaņo yaka na, gayik aņo ñandi bana eni tękar do eni đaki.

¹¹ Akey amat, Yosef lil ko gęr iciw̄ exo diyeni, xarak ang exęni đek na gęr iciw̄ ak, gabatak ax bayi bana. ¹² Ata asoxari an sęra kęņo Yosef gęr acud, do re ko: «Yow exe đakiye!» Yosef busęta ko acud aņ gęr otaxan odexëm, do hęr ko fac. ¹³ And wat ko męne anęka busętan kęņo acud aņ do hęr ko fac aņ, ¹⁴ asoxari an xeŷ ko ebi macaxęn bęr gęr iciw̄ bęn. Ga ģatęragu kęni, re ko: «Watin icęn indam in ga węlanęgu kębo arandęwęra and Eber ebo mękęñaxęnati. Asęka sękaw baxe męne mi đaki, barikan węno xeŷ kęme mbaņ. ¹⁵ And węl ke ga kęme xeŷ aņ, busęta ko acud andexëm aņ do kwęl hęr ko fac.»

¹⁶ Ata asoxari an xwętaya ko acud and Yosef aņ xali w̄aŷigu ko icęn indexëm in. ¹⁷ Fel kęņo bęte mondako: «Xadęp ir arandęwęra and Eber ir węlanęgu kęyębo in, sęka baxe exe mękęñaxęn. ¹⁸ Ga xeŷ kęme, busętan ke acud aņ gęr otaxan odam do kwęl hęr ko fac.» ¹⁹ Potifar baxęt kęņo

alindaŵ ga këŋo fel: «Mondako rirëli këmi de gë xadëp irey in.» Ata Potifar xoŷ ko. ²⁰ Re ko eno tëra Yosef, do eno mëla gër epëra, gër ed ebani bandepëra band emun. Ata Yosef mondako hixën baxo gër epëra.

End Yosef gër epëra eŋ

²¹ Axwën Kaxanu hi këni gë Yosef, do yël këŋo oyekax ol. Ata alëngw ar bënëkona bër epëra an xwëta këŋo. ²² Alëngw ar bënëkona bër epëra an sebënan këŋo Yosef dek bandepëra band hi bax na gër epëra baŋ. Mëŋ babi nëkonand gër er këni rind yo. ²³ Alëngw ar bënëkona bër epëra an, abaxo šala na exo nang er ko rind Yosef in, gayik Axwën Kaxanu gë mëŋ hi bani do arëca baŋo rëcand exo kamën er ko ri yo.

40

¹ Ga xucak eŋo, alëngw ar bëxatën bër ngoy bër emun end ebar ed Misëra an, do gë alëngw ar bëwëka bër mburu an, wënan këno axwën arebën an, emun end ebar ed Misëra eŋ. ² Farawoŋ xoŷën këbi bela bër gapak bëxi bëjo: alëngw ar bëxatën bër ngoy an, do gë alëngw ar bëwëka bër mburu an. ³ Re ko enëbi tëra tak bëxi do enëbi mëla gër epëra ed baxo nëkonand alëngw ar bënëkona an, gër ed fërax bano Yosef. ⁴ Alëngw ar bënëkona bër epëra an fel këŋo Yosef ebi dëband. Ata bëlëngw bëxi bëjo mondako xeyëra babi na gër epëra.

End oŋakeli od bëlëngw Bëmisëra eŋ

⁵ Gëmëd ibat, alëngw ar bëxatën bër ngoy an do gë alëngw ar bëwëka bër mburu ind emun

end Misëra an, lakeli këni ala kala, lakeli ir gë end ÿap bax eni nang. ⁶ Ga xeyëk gëbër, sëkar këni gë Yosef, wata ko mëne ašamina šamina këni. ⁷ Ata wëka këbi bëlëngw bësëm bër Farawoŋ bëjo: «Ineŵa šaminaxën kën dor?» ⁸ Yaka këno: «Biyi tak bëxi, ala kala, alakeli lakeli këmi do ala ax gi ex na ar këbo fel er wăcayak in.» Re ko Yosef: «Ax gi ex na nde Kaxanu xwënëk enangën ed er kë wăcayand lakeli in? Awël nde, tëfëtanine odakeli odewën ok!»

⁹ Alëngw ar bëxatën bër ngoy an ga këno sëfëtan Yosef lakeli irexëm in, re ko: «Gër lakeli iram, awat wat këme atëx and reseŋ gër lëngw iram. ¹⁰ Wat këme bëte gër atëx aŋo bënini bëtas ga nëtëk, fëtëfëtik, rëwëk, do reseŋ in sëgëk. ¹¹ Do wataya këme ga lëkaya këme andëmba and Farawoŋ aŋ gër ataxan. Ga xwëc këme reseŋ in, nas këme gër andëmba, do say këmo Farawoŋ gër ataxan.» ¹² Ata re ko Yosef: «Awa baxëtël er wăcayak in: bënini bëtas bënd reseŋ bëjo, bakey batas ex. ¹³ Ro gë bakey batas, Farawoŋ asebët ki sebët do exi bakali gër andiyen andey. Wëj këno ŷana eŋo katënënd gašëxe ngoy in, ang bay rind and hi bay alëngw ar bëxatën bër ngoy indexëm ak. ¹⁴ Barikan and ki yera aŋ, kwitayide wa axwita, pëbid wa afëb anangëra andëbi aŋ. Këla, nangëniđo endam eŋ Farawoŋ. Do dëcayide me can gër epëra elo ro. ¹⁵ Gayikwa bela fo nëŷaliw ke yowaxënëgu këme elod gër ed exëni bërändëwëra and Eber. Do bëte end këne wëlxënëgu ro gër epëra, ame di ex na.»

¹⁶ Alëngw ar bëwëka bër mburu an, ga wat ko mëne Yosef ŝenene nangën baŋo alëngw ar bëxatën bër ngoy an, er wăcayak lakeli irexëm in, re ko: «Gër lakeli iram, bakange batas band gë mburu sëndëndër bame gër gaf iram. ¹⁷ Polo gër akange and yaŋ ebax bamburu band ex yo, band ñan ko Farawoŋ. Bacël baŋ keni xolënd mburu iŋo yaŋ gër ed lëbina këme.» ¹⁸ Ata re ko Yosef: «Awa baxëtël er wăcayak in: bakange batas baŋo, bakey batas ex. ¹⁹ Ro gë bakey batas, Farawoŋ asebët ki sebët. Barikan are ko re eni kaw̃ yaŋ në osëx, do bacël baŋ eni kolëra eman endey eŋ.»

²⁰ Ata akey atasën aŋ, fedëk gë akey and ekwita ed andëw̃a and Farawoŋ aŋ. Farawoŋ rin këbi ñambëran dek bër eyang edexëm bën. Law̃ën ko enëbi tebëtëgu alëngw ar bëxatën bër ngoy an do gë alëngw ar bëwëka bër mburu an, ogës od bela dek. ²¹ Farawoŋ bakali këŋo alëngw ar bëxatën bër ngoy an, gër andiyen andexëm. Bakan këŋo xatënënd Farawoŋ ngoy in. ²² Alëngw ar bëwëka bër mburu an cëŋ, re ko eno kaw̃, ang reya baxo Yosef wăcayak lakeli ir wat baxo ak. ²³ Barikan, alëngw ar bëxatën bër ngoy an xwëya këŋo mokwëya dëŋ Yosef.

41

End ofakeli od Farawoŋ eŋ

¹ Ga xucak bënij bëki, Farawoŋ lakeli ko. Wataya ko ga xwëša ko ler gër yeß ir Nil. ² Wat këbi oxey onëm ocongoxi, oyekax, obëtëk, ga šepëtagu keni gër Nil, do keni yambërand ondës

oņ na gër bëņa. ³ Sëfagu kënëbi bëte oxey onëm ošëxe ocongoxi oÿëņënax, ofișëk, ga šëpëtagu këni bën bëte gër Nil, do xetëna kënëbi oxey onëm oÿanar ol, ler gër bëņa. ⁴ Oxey onëm oÿëņënax ol, ofișëk ol, yamb kënëbi oxey onëm ocongoxi oyekax ol, obëtëk ol. Ata nëngëta ko Farawoņ.

⁵ Ga raș këņo gašëxe, lakeli ko bëte akinëm. Wat ko në añamb amat banjëra banjongëbaki banjekax, band rëwëk mbaņ. ⁶ Ata nëtëguk bëte gër añamb aņo fo banjëra banjongëbaki bañëņënax, baņaÿëk, band šorëk ekoc eyëkax ed kë xaniwënd apën-eñan el. ⁷ Banjëra bañëņënax baņ hëlëk banjëra banjekax baņ. Aņo nëngëta ko bëte Farawoņ: lakeli ibat ebax mondako.

⁸ Ata gëbër, Farawoņ wëlandëra këņo gër onden ondexëm. Wac këbi đek bëšaki bën, gë đek bërenik bër ebar ed Misëra bën do sëfëtan këbi odakeli odexëm ok. Barikan gabatak ax kor bana eņo pel er wăcayak lakeli ijo in. ⁹ Ata alëngw ar bëxatën bër ngoy an fel këņo Farawoņ: «Awël nde, doro afo mi kwitan amena andam aņ. ¹⁰ Akey amat, wëj Farawoņ xoÿën babo biyi bëriyenin bërey bën. Fëra këyëbo wëno do gë alëngw ar bëwëka bër mburu an gër epëra ed alëngw ar bënëkona. ¹¹ Ata gëmëđ ibat, lakeli bami wëno do gë mën, ala kala gë lakeli irexëm, do gë er wăcayak in. ¹² Icambenjar ind andëwëra and Eber ind ex xadëp ir alëngw ar bënëkona hik na lëf gër epëra. Biyi ga sëfëtan këmo odakeli odebi ok, fel këbo ala kaka er wăcayak in. ¹³ Ata enimin ĥatak đek ang faÿën

bafo ak: wëno ßakaliw këye gër andiyen andam ro, do alëngw ar ßëwëka ßër mburu an, šës ko mokaw̃.»

End epaÿën ed lakeli ir Farawoņ ej

¹⁴ Ata Farawoņ re ko eno macëgu Yosef. Nëcëtëgu këno aÿand gër epëra. Ga šëk këno lir-lir, nëmbara ko ßanjëm ßaņ ħataxën ko gër Farawoņ. ¹⁵ Farawoņ fel këņo Yosef: «Wëno alakeli lakeli këme, do ala ax kor ex na exe pel er w̃acayak in. Barikan awël wël këme mëne wëj ewël ed lakeli el fo këy šëninđ ey deyaxën er w̃acayak in.» ¹⁶ Yaka ko Yosef: «Kaxanu wa këņo faÿën Farawoņ lakeli irexëm in xali eņo nëngan, ax gi ex na wëno!»

¹⁷ Ata Farawoņ fel këņo Yosef: «Gër lakeli iram, wëno er xwëša bame gër ßëņa ir Nil. ¹⁸ Šëpëtaw këni gër Nil oxey onëm ocongoxi oyekax, obëtëk, do këni yambërand ondës oņ gër ßëņa. ¹⁹ Šëpëtaw këni ßëte oxey onëm ocongoxi ošëxe, ofišk, oÿëņëxax, or ßayi bax ošapar fo: oxey or ÿëņënek mondako, elod amëni wat ex na ßek ebar ed Misëra el. ²⁰ Oxey onëm or ßayi bax ošapar fo olo, oÿëņëxax olo, yamb kënebi oxey onëm ocongoxi oÿanar or ßët bax ol. ²¹ Ga hël kënebi, ßacël ßandëbën ßaņ ßayik nangëde ÿoweÿ ani yamb ex na fo. ßayi këni ang ÿëņën bani gër ÿanar ak. Aņo nëngëta këme. ²² Ga raš ke gašëxe, lakeli këme ßëte. Wat këme në aňamb amat ßanjëra ßanjongëbaki ßanjekax, ßand rëwëk mbaņ. ²³ Ata nëtëguk ßëte gër aňamb aņo fo ßanjëra ßanjongëbaki, ßaņayëk gayik ekoc eyëkax ed kë xaniwënd

apën-eñan el šor bax. ²⁴ Banjëra banjaÿëk baņo hëlëk banjekax baņ. Lakeli ijo fel këmëni bëšaki bën, bari gabatak ax kor ex na exe pel er wacayak in.»

²⁵ Ata Yosef yaka këņo Farawoņ: «Lakeli ibat wat këy, Farawoņ. Kaxanu nangën ki wëj Farawoņ er ko ri in. ²⁶ Oxey onëm ocongoxi obëtëk ol ex bëniy bënjongëbëki. Banjëra banjongëbaki banjekax baņ ex bëte bëniy bënjongëbëki. Lakeli ibat fo ex. ²⁷ Oxey onëm ocongoxi or bayi bax ošapar fo ol, oÿëņënaç ol, or šëpëtagu bax gër ofoy or oxey onëm oÿanar ol, ex bëniy bënjongëbëki bënd gë enjo. Banjëra banjongëbaki band gë benjëlir këm baņ, band šorëk ekoc eyëkax ed apën-eñan baņ ex bëte bëniy bënjongëbëki bënd gë enjo. ²⁸ Ata ang fel këmi wëj Farawoņ ak, Kaxanu nangën ki er ko ri in. ²⁹ Bëniy bënjongëbëki bënd gë eyamb ed mbaņ kë ñatëgu na ðek ebar ed Misëra el. ³⁰ Ata ex bëtëgu bëniy bënjongëbëki bënd gë enjo. Mokwëya këni xwëya gër ebar ed Misëra bëniy bënd gë eyamb ed mbaņ bëņ. Enjo eno moñepën kë yepën ebar ed Misëra el. ³¹ Bëniy bënd gë eyamb ed mbaņ bëņ, ala ax ñana na exo kwitand ro gër Misëra gayik enjo eņ mokuma kë xuma. ³² Awa Farawoņ, gayikako bakëlëbëd baki wat këy lakeli ijo, nangël mëne Kaxanu, end faÿ ko mopaÿ dëņ ex, gogo ko ri eno. ³³ Awa gërëgako Farawoņ, tanalo ar gë onden, arenik, eyo di alëngw gër ðek ebar ed Misëra. ³⁴ Wëj Farawoņ, calalëbi bëte gër ebar edey bësëf bër

eyamb eni kanaxënënd mar* gër eyamb ed këni šotëra Bëmisëra el gë bëniy bënjongëbëki bënd gë eyamb ed mbaņ bëņ. ³⁵ Barindëlexëni eyamb ed ex yo gë bëniy bënd gë eyamb bënd kë ĥatëgu bëņ. Dilexëni gër ßangol, gë or gapak or këyëbi yël wëj Farawoņ ol, ßaciw̃ ßand gër ed këni ýana eni cacënd bële in, gë eyamb ed këni ßar do eni nëkonand el. ³⁶ Eyamb ed këni ßar elo kënëbi šacën Bëmisëra bën. Do and kë ĥatëgu bëniy bënjongëbëki bënd gë enjo aņ fo kënëbi nęcëtën, mondako ßayik enjo eņ abi nemindëra na.»

End olëngw or Yosef eņ

³⁷ Ata Farawoņ do gë bër eyang edexëm bën nëngan këbi end eyeyan elo eņ. ³⁸ Farawoņ wëka këbi bër eyang edexëm bën: «Ašot nde kënëņo šote ala ašëxe, ar ang ajo ak, ar gë angoc and Kaxanu?» ³⁹ Farawoņ fel këņo Yosef: «Awa gayikako Kaxanu, wëj nangën ki eņo đek, ar gë onden, ar renik ang wëj ak, axo gi ex na. ⁴⁰ Wëj kë hi alëngw ar eyang edam an do ar đek ßulunda iram an, ßapela ßandey këni ýana eni ßaxëtënd. Gë añëpara and owun aņ fo këmi ýëmbëta or gapak ol.» ⁴¹ Ata Farawoņ fel këņo bëte Yosef: «Awël nde, wëj sana këmi ey gi alëngw ar đek ebar ed Misëra an.» ⁴² Farawoņ rëxët ko gër ebasa edexëm anëna and owun aņ, do lën ko gër ebasa ed Yosef. Šudëra këno ßanjëm ßanjekax, ßand xemëk akanji, do rëxën këņo edëxër ed kaņe gër egëla. ⁴³ Re ko eno

* **41:34** 41.34 Gër er ko xana ala, ašet bani šetënd obun oco, do ebun ebat eni mëla bësëf bër eyamb bën.

ñëpan Yosef yaņ ġër wotir ir ar bëtëk ġër owun orexëm, do eno mëlara. Bela bër bax lëngwënd bën këni xeÿënd: «Pacanayin, pacanayin!» Ata Farawoņ mondako yata baņo Yosef hi ko alëngw ar ðek ebar ed Misëra an.

⁴⁴ Farawoņ fel këņo bête Yosef: «Wëno ex Farawoņ! Angëmëne ax gi ex na wëj rek, gabatak ax ñana na ex cangënënd imasa indexëm, ba itapar indexëm in, ðek ebar ed Misëra el.» ⁴⁵ Farawoņ nëngwët ko oŵac or Yosef ol: «Tësafënat-Panehax». Šalan këņo asoxari ar këno ŵacënd Asenet, abiŵ ar Poti-Fera, ašadaxan ar eðaš ed bani ŵacënd On el. Aņo fo xor ko Yosef exo yexërand ðek ebar ed Misëra el. ⁴⁶ And wëla këno Yosef ġër Farawoņ, emun end ebar ed Misëra aņ, anëka sëk baņo bëniiy ofëxw osas.

Yosef xani ko na ġër eyang ed Farawoņ, yexëra ko ðek ebar ed Misëra el. ⁴⁷ Gë bëniiy bënjongëbëki bënd ġë eyamb ed mbaņ bëņ, ebar el këbi ŵašënd aye beneda bend bani nedënd beņ, do këni xanarand ðëm. ⁴⁸ Ata Yosef ko barënd ðek eyamb el ġë bëniiy bënjongëbëki bënd eyamb ed ðëm bëņ, na ġër ebar ed Misëra. Ašac baxo šacënd eyamb el në angol kala, ler ġër ocënga od xanaraw këni. ⁴⁹ Yosef bar ko bële in ang eđini ed ġër angwëngw fo. Ang ĵëmb bax ak, axuri xuri bax, xali seb këni epën el gayik ax mënd bana eni pën.

⁵⁰ Damana ex ñatëgu iniiy iñanar ind ġë enjo in, Asenet, alindawš ar Yosef, abiŵ ar Poti-Fera ašadaxan ar eðaš ed On an, anëka rëwš babi odëmëta oki. ⁵¹ Yosef ŵac këņo lëmëta iñanar in Manase, mëne ngëņ «Ekwëya», gayik are

baxo rend: «Kaxanu rēca ke xwēya kēme đek toro indam iņ, do gē đek ekun ed faba ed sebēgu kēme el.» ⁵² Wac kēņo lēmēta ixinēm in Efērayim, mēne ngēņ «Ecēnar», gayikwa are baxo rend: «Kaxanu wa rēca ke kēme šēnand ro gēr ebar ed šēmura baxe.»

⁵³ Bēniy bēnjongēbēki bēnd gē eyamb ed mbaņ na gēr ebar ed Misēra bēņ xucak. ⁵⁴ Ata ŷanak ngwa bēniy bēnjongēbēki bēnd gē enjo bēņ, ang reya baxo Yosef ak. Ata enjo eņ beñetak đek owar oņ. Barikan gēr ebar ed Misēra, eyamb yamb hi bax na. ⁵⁵ And ŷana kēbi enjo đek ebar ed Misēra aņ, bulunda in sesan kēno Farawoņ, eni cotaxēn eyamb yamb in. Farawoņ fel kēbi đek ebar ed Misēra el: «Yeyin eno wat Yosef, do diyindēn ang kēņun fel ak.» ⁵⁶ Enjo eņ mokuma dēņ xuma bax đek ebar ed Misēra el. Yosef fel kēbi bēr bax riyenind gē mēņ bēn eni pērētēra đek baciw̃ band gē eyamb ed šacēra bani baņ, do enēbi panēnd eyamb el Bēmisēra bēn. Enjo eņ kwēl dēņ bax yēkand gēr ebar ed Misēra. ⁵⁷ Ngwēn iņ đek bani yowērāwēnd gēr ebar ed Misēra, gēr Yosef, eni yēcēra eyamb yamb in. Gayikwa enjo eņ mbaņ yēka bax đek ngwēn iņ.

42

End bosēniw̃ bor Jakob gēr Misēra eņ

¹ Jakob wēl ko mēne eyamb yamb ex na gēr ebar ed Misēra. Ata fel kēbi ošaș orexēm ol: «Inēwa bayi kēn ro kēn nēkondērēnd?» ² Re ko: «Awēl wēl kēme mēne eyamb yamb ex na gēr Misēra. Cēlayin enēbo yēcēnēgu, ene

bayixêne bēbēngw, cēsērēxe enjo eṅ.» ³ Bēmaṽe epēxw bēnd Yosef šēla bax gēr ebar ed Misēra eni yēcēgu bēle in. ⁴ Beṅēšame, ar acēl amat gē Yosef an cēṅ, Yakob aṅo teḅ bana exo ye. Are baxo rend: «Ayēda yēda kēme eṅo gix etēm.» ⁵ Ata bosēñiŵ bor Isērayel yow kēni gēr ebar ed Misēra, eni yēcēra eyamb yamb in. Fedēr kēni gē dēk bēla bēr bax yend gē obal oko fo bēn. Gayikwa enjo eṅo ari baḅi rind bēte gēr ebar ed Kanahaṅ.

End Yosef do gē bobinēm eṅ

⁶ Amēd aṅo ebaxo Yosef gofērēne ir ebar ed Misēra in. Mēṅ ebax alēngw ar bēr baḅi fanēnd eyamb yamb bulunda in, dēk ebar ed Misēra an. Ata ga ḥatēgu kēni bobinēm, foxi kēni gēr lēngw irexēm, eyiŵ el ṅēš gēr ebar. ⁷ Yosef ga wat kēbi, xwita kēbi. Barikan ko rind ang ar aḅi nang ex na fo. Ga wērēna ko, wēka kēbi: «Feye wa xaniw kēn?» Yaka kēni: «Gēr ebar ed Kanahaṅ xaniw kēmi. Eyēc ed eyamb eyamb yow kēmi.»

⁸ Yosef aye xwita baḅi bobinēm, bari bēn ano kwita bana. ⁹ Yosef xwita ko oḁakeli od laḁeli baxo endeḅēn ok. Re kēbi bēte: «Wēn bēwēr bēsitik wa ḥi kēn! Enang ed ed sitarak ebar edebi el yow kēn!» ¹⁰ Yaka kēno: «Adokiṅ axwēn! Eyēc ed eyamb yamb yow kēmi. ¹¹ Biyi dēk, arabat rēw kēbo, dāl kēmi reyand! Okadēp odey ḥi kēmi, ami gi ex na bēwēr bēsitik!» ¹² Yosef re ko: «Anēgwēš kēn rind! Enang ed ed sitarak ebar edebi el yow kēn!» ¹³ Yaka kēni: «Biyi bēla epēxw gē bēxi ḥi kēmi gēr ebaṽēr edebi, dēk sēm ibat, fēn gēr ebar ed

Kanaħaŋ. Imejanak iŋ bayiw këni gë faba, bari abat axo bo ex na.» ¹⁴ Re ko bête Yosef: «Ga fel këmun wa, bëwër bësitik hi kën! ¹⁵ Me nangaxën dal kën reyand, eŋo kën ri. Gër oŋac or Farawoŋ, amun tebët na xarak axo yow ex na pere imejanak indewën iŋ. ¹⁶ Daŵënino ngëŋ abat eŋo yen. Wën bër kë bayi bën, eno cëni gër epëra. Mondako këmun ri me nangaxën ba dal reya kën. Gër oŋac or Farawoŋ, bëwër bësitik hi kën, angëmëne an di ex na mondako!»

¹⁷ Ata mondako fëra babi baƙey batas. ¹⁸ Yatir aƙey atasën, Yosef fel këbi: «Awël nde, mondako kën ri en bayixën bëbëngw. Wëno ayëda wa këmo yëdand Kaxanu! ¹⁹ Angëmëne dal dëŋ kën reyand, bayilexo abat gër epëra. Wën bëjo yeyin enëbi mëlan eyamb yamb in bër gër oxun orewën bën, në edi ebi enjo eŋ. ²⁰ Do mëlanëgudëne imaÿe imejanak indewën iŋ me nangaxën mëne dal ex eyeyan edewën el, do ata fo bayik an cës na.» Ata ri këni mondako. ²¹ Bën këni rexërënd: «Enimin, biyi mbaŋ wënan banëŋone ar ebaÿër edebi an. Gayikwa awat dëŋ bane watënde ang sëmu baŋo ak, and baxo rend ebo ƙaÿënan endexëm aŋ, bari biyi anëŋo baxët baxe na. Mëŋ wa sëmuraħën këbo mondako.» ²² Re ko Ruben: «Amun pel bana nde: “Këreno dinan na eñëŋënaħ itox iŋo!” Bari wën ane baxët bana. Gërëgako ecës edexëm el këbo ƙaħaxënënd.» ²³ Ani nang bana mëne dek babi wëlënd Yosef, gayik and babi yeyanelind aŋ, ala babi ħatelindërënd. ²⁴ Ata Yosef nacëta këbi exo tesëgu. Ƭakaw ko ebi pelëra. Sana këŋo Simewoŋ do re ko eno mëla gër epëra ogës

odebën.

End omaÿi ond bobinëm bor Yosef eņ

²⁵ Yosef fel këbi bëriyenin bërexëm bën eni cël bële in gër ojabote od bobinëm. Fel këbi bëte eni maş kodı ir ala kala in gër ojabote, do enëbi yël şelafana. Bëriyenin bën ri këni mondako.

²⁶ Bobinëm bor Yosef xapëra këni ojabote od bële ok, lëbindëra kënëbi opali odebën ok do kwël wãÿi këni.

²⁷ Gër akwëndaya, abat fët ko jabote irexëm in eno yëlxën ondës fali irexëm in. Ga fët ko jabote in, sëk ko kodı in yaņ. ²⁸ Ata fel këbi bobinëm: «Awaş wãş këne kodı iram in, nekoda ro gër jabote!» Ata ga şaran këbi, këbi rëgënënd anjıy aņ, do këni wëkarënd: «Ine rixëra këbo mondako Kaxanu?»

²⁹ And ñat këni gër sëm irebën Yakob aņ, gër ebar ed Kanahaņ, sëfëtan këno dek end sëkëgu këbi eņ. Re këni: ³⁰ «Asoşan ar hik alëngw ar ebar an rexëraw këbo gö oxeÿ. Nagaşan këbo mène bëwër bësitik hi këmi, gër ebar edexëm.

³¹ Yaka këmo: “Dal këmi reyand, ami gi ex na bëwër bësitik! ³² Epëxw gö bëxi hi këmi dek sëm imat fo, bari abat axo bo ex na. Imejanak inı bayiwëk doro gö faba gër ebar ed Kanahaņ.”

³³ Mëņ yaka këbo: “Mondako këne riye me nangaxën dal kën reyand. Abat këno seb ro gër ndam, enëbi mëlanaxën eyamb yamb in bër gër oxun orewën bën gayikwa anëka këbi rind enjo eņ. ³⁴ Do mëlanëgudëne imaÿe imejanak indewën inı me maxën mène dal kën reyand, an gi ex na bëwër bësitik. Aņo fo këmun wãş imaÿe

indewën in, do en korënd en pandëra gër ebar edam ro.”»

³⁵ Ata fëtëra këni ojabote aņ, ala kala sëk ko imboto ind kodı irexëm in. Ga wat këni kodı ijo, yëdara këni bën dek gë sëm irebën ak. ³⁶ Ata sëm irebën Yakob re ko: «Në endewën ke nemëranaxën dek obaş oram ol! Yosef axo bo ex na, bête Simewoņ axo bo ex na, do ýandi këņun bête ene kan Beņëşame! Wëno ke wëcanënd beņo dek!» ³⁷ Ruben yaka ko: «Daŵidëbi bëtoşan bëki bëndam bëņ, angëmëne ami bakalinëgu ex na! Kwëtënanële wëno, aye këmo bakaliw.» ³⁸ Yaka ko sëm: «Asëñiwën axo ye na gë wën gayik abinëm aşës şës ko, do gabat bayi ko. Eņo gixënd ýey gër fëña, okoỹ od këmun xoỹen ok ke laŵ ga xor këne ako!»

43

End Beņëşame gër ebar ed Misëra eņ

¹ Barikan enjo eņ mokuma xuma bax gër ebar ed Kanahaņ. ² And faỹ këni eyamb yamb ed yëcëgu bani gër Misëra aņ, sëm irebën re ko: «Bakayin enëbo yëcënëgu təkër eyamb yamb in.» ³ Yaka ko Yuda: «Alëngw ar ebar ed Misëra an, aye fel babo: “Angëmëne an tëfërëgu ex na gë abaỹe arewën, ala aņun tebëd na ene watëre.” ⁴ Awa angëmëne aŵa ŵa këy eyo teb mi tëfër gë abaỹe arebi, aşëla këmi şëla mi yëcënëgu eyamb yamb in. ⁵ Bari angëmëne ay ma ex na eyo teb mi ye gë mëņ, ami ye na ngëņ, gayik ala ajo are re ko: “Ala aņun teb na ene watëre angëmëne abaỹe arewën axo gi ex na

gë wën”.» ⁶ Ata re ko Isërayel: «Ineũa felaxën bano ala ajo mëne abaÿe arewën bayiwëk na? Wën wënan ke ðe!» ⁷ Yaka këni: «Yama mëņ ga wëkara këbo endebi eņ, do gë end gër ed xaniw këmi eņ nde. Awëka wëka këbo: “Ga ko liya nde bayi ko sorix irewën? Imaÿe icëxe nde šot këno na?” Biyi ayaka fo yaka këmi omëka odexëm ok. Axor nde xorëdomi mi nang mëne ata ko re: “Mëlanëgune abaÿe arewën!”»

⁸ Ata Yuda fel këņo Isërayel: «Faba, tebëlo Benjëšame mi tëfër gë wëno. Yelemi gë mëņ ga ÿandi ÿandi këbo ene bayiye bëbëngw, wëj, gë biyi, do gë oxun orebi oņ. ⁹ Wëno ex anëkona arexëm an, wëno këye wëkad endexëm eņ. Din ir din këmi wënan angëmëne ami maÿilinëgu ex na, angëmëne ami mašati ex na Benjëšame. ¹⁰ Nëkoða biyi anëka bakar domi baki, kido abayo ñepeli na.» ¹¹ Ata Isërayel, sëm irebën, re ko: «Gayikako mondako ex, eņo kën ri: cëlin gër bamote bandewën bebër gër ebar edebi elo ro bën, bebër këno fupaxënëx ala ajo: ugu onëngax, gë dingën, gë bebëlämb, do gë ongërëša. ¹² Medin nëmëc kodı in: ir këno wäšëx in, do gë ir kën yëcëraxënëgu in. Bakaliyin kodı ir šël bani gër ojabote odewën in. Bamat axaša xaša këni. ¹³ Awa tëfërin gë abaÿe arewën an, bakayin gër ala ajo. ¹⁴ Kaxanu, mëņ ar xorëk beÿ ðek an, dilexo gër emëkw ed ala ajo axaÿënan irewën in. Do tebëtudëleņun en maÿiw gë abaÿe arewën ak, do gë Benjëšame ak! Wëno cëņ, angëmëne anemëran këme nemëran wën obaš oram ol, nemëralexe.»

End ñambëran ind gër iciw̃ ind Yosef eņ

¹⁵ Bosëñiŵ bor Yakob w̃elali këni beber këno fupaxënëx ala ajo bën, bakali këni kodî in në bakanji baki, ang ŷap bax ak, do sêfër këni gë Benëšame. Šëla këni gër ebar ed Misëra, do ñat këni gër Yosef. ¹⁶ And wat ko Yosef mëne gë Benëšame ak yow këni aņ, fel këno alëngw ar iciw̃ indexëm an: «Mëlalëbi bela bëjo gër iciw̃. Nãšëlëbi oyel do cemëranëxëyëbi. Gayikwa bela bëjo gë wëno këmi yambëra goyat.» ¹⁷ Asošan ajo ri ko end fel baņo Yosef eņ, w̃ëla këbi gër Yosef bën. ¹⁸ And w̃ëla kënëbi gër Yosef bën aņ, yëdara këni do këni rend: «Ga w̃ëlaw kënëbo ako ro, end kodî ir w̃aš bani gër ojabote odebi and yow bane añanar eņ ex ðe. Aw̃ëlën kënëbo w̃ëlën, enëbo tërara gë opali ak, do enëbo di okadëp!» ¹⁹ Ata yeyaneli këno anëkona ar iciw̃ ind Yosef an gër ebët ed iciw̃. ²⁰ Re këni: «Axwën, tebanëlëbo. Biyi ayow yow bami amat gër eyëc ed eyamb yamb. ²¹ Ga këmi w̃aŷi, ñat këmi gër ed këmi seyëtand. Ga fëtëra këmi olëb orebi oņ, sëk këmi ala kala ang w̃ëlaw baxo ak kodî ir yëcëraxën ko in polo gër jabote irexëm. Nëkod ga bakaliw këmi kodî ijo. ²² Aw̃ëlaw w̃ëlaw këmi kodî ir këmi yëcaxën eyamb in, gë ir w̃aš bani gër olëb orebi in, biyi ami nang ex na ba noŷo w̃aš këbo.» ²³ Yaka ko alëngw an: «Ñëmin, këren yëdara na! Kaxanu, ar xwën këņun an, Kaxanu ar yata këno sorix irewën an, w̃ašëk kodî ijo polo gër ojabote odewën. Kodî irewën in, wëno axana xana këme.» Ata ga fërëtëgu këno Simewoņ, sëk këbi na gër iciw̃.

24 Ala ajo wěla kēbi lēf gēr iciw̃ ind Yosef. Yēl kēbi men oņ do nebara kēni osapar oņ. Yēl kēbi bēte opali ok er kēni yamb in. 25 Yēpētēra kēni bebēr kēno fupaxēn Yosef bēn, šēnixēn kēno exo maỹiw goyat. Gayikwa afel fel banēbi mēne na gēr iciw̃ ind Yosef kēni yambēra. 26 And ĥatēgu ko Yosef aņ, fupa kēno gē bebēr wēlanēgu bano bēn, do foxi kēni nēš gēr ebar gēr lēngw irexēm. 27 Ata ga šēma kēbi, wēka kēbi: «Sorix irewēn, axarēk ar felēra bane an, aye fo nde sebēgu kēno? Ga ko liyand nde bayi ko?» 28 Yaka kēno: «Xadēp irey in, faba irebi, aye fo sebēgu kēmo. Ga ko liya bayi ko!» Ga rēngw kēni, foxi kēni. 29 Ata ga rēnēta ko Yosef, wat kēņo Beņēšame, ar acēl amat gē mēņ an. Re ko: «Ajo nde ex imejanak indewēn ind fel bane iņ?» Baš ko: «Kaxanu yēlēlexi obetak ol, Asēniw̃ēn!»

30 Yosef anēngan nēngan baņo gēr yomb irexēm ga wat kēņo ar acēl amat gē mēņ an. Ata yāndi kēņo exo tes. Lil ko boxay nē aciw̃, do ko sesēxēnd. 31 And rēxasaw ko aņ, šanēgu ko, do ko xemēnarand kēdi ko ses. Re ko: «Dētīn ecemar el.» 32 Rētēn kēno mēņ pit. Rētēn kēnēbi pit bobinēm, pit Bēmisēra bēr bani yambērand bēn, gayikwa Bēmisēra bēn abani w̃a na eni yambēra andamat gē bērandēwēra and Eber bēn, ašēba šēba babi. 33 Bobinēm bor Yosef yēpara kēni gēr lēngw irexēm. Yēpa ko pere ar ebox itošan ikarēnak an ang yāpēk oxarēnak orexēm ak, felata ko imejanak iņ, ang yāpēk ak. Ata kēni nēkondērēnd ga šaran kēbi. 34 Yosef re ko enēbi yēlēra er rēdēn bano mēņ in. Edēt ed

Benjêsame el xuca bax ßanjo ed ala kala el, ðek ang ebani ak. Mondako ŝebëra bani xali ýawëra këbi.

44

End akalama and Yosef eņ

¹ Ga xucak eņo, Yosef fel këņo alëngw ar iciw̃ indexëm an: «Cëlëral eyamb yamb in gër ojabote od bela bëjo, ang këni xor eni ðëbi ak. Bëte mašid̃ kod̃i ir ala kala in gër jabote irexëm. ² Cëlid̃ bëte gër jabote ir amejanak arebën an akalama and kod̃i andam aņ, do gë kod̃i ir yëcaxën ko eyamb yamb in.» Ata alëngw an ri ko ang fel baņo Yosef ak. ³ Në ecan ijo, seb̃ kënebi mopëd̃ gëbër bosëñiw̃ ßor Yakob do kwël këni w̃aýind̃ gë opali odebën ok. ⁴ Ga këni këni ŝan angol aņ, ani ñaw̃ bana pere, Yosef fel këņo alëngw ar iciw̃ indexëm an: «Tëfëlëbi bela bëjo eyëbi tëraw. Mëkayid̃ëbi: “Inew̃a w̃ašënaxën këno eñëņenax ar rin këņun enjekax an? ⁵ Ax gi ex na nde akalama and ko ŝebëraxënënd axwën aram aņ rekaw kën? Ax gi ex na nde gë aņo ko ŝakixënënd? End ri kën eņo, ax ye ex na!”»

⁶ Alëngw an ga sëkëx këbi bobinëm ßor Yosef, felëx këbi ðek beņo. ⁷ Yaka këno: «E faba, inew̃a këy yeyanaxënënd mondako? Biyi ax mënd ex na mi di endako rako eņ, biyi okadëp oday ok! ⁸ Elod gër ebar ed Kanahañ ga ßakaliw këmi wa kod̃i ir sëk këmi gër ojabote odebi in. Mondake cëņ këmi xor mi deka kod̃i, ba kaņe, gër iciw̃ ind axwën arey? ⁹ Faba, angëmëne akalama aņo në ala sëk këy na, awa mëņ ar efaw̃ hi ko, do biyi

kwēnayayidēbo oxadēp!» ¹⁰ Yaka kēbi alēngw an: «Awa gilex gērēgako dēņ, ang re kēn ak! Gēr ar kēme sēk yo, mēņ kē hi xadēp iram in, do wēn kwēl kēmun sebēd en ye.» ¹¹ Ala kala wāra ko fedali ko gēr ebar edēbi edexēm el, do fēt ko jabote in. ¹² Alēngw an ŷana ko ocal ok gēr axarēnak, felata ko gēr abejanak. Sēk ko akalama aņ gēr jabote ir Beņēšame. ¹³ Ata ga wat kēni eņo, ĩesēra kēni banjēm bandebēn baņ. Ala kala lēbindēra kēņo gašēxe fali irexēm in, do baka kēni gēr angol.

End eyaka ed Yuda eņ

¹⁴ Yuda do gē bobinēm ĩat kēni gēr iciw ind Yosef. Ga sēk kēno na, foxi kēni gēr lēngw irexēm dēxas in gēr ebar. ¹⁵ Ata wēka kēbi Yosef: «Inewa rixēn kēn eņo? An nang ex na nde mēne ala ar ang wēno ako awat kēme watēnd?» ¹⁶ Yaka ko Yuda: «Axwēn, biyi ine kēmi xor mi de? Mondake kēmi yeyan? Mondake kēmi yax? Kaxanu šonētēk amena andebi aņ. Awa okadēp odey hi kēmi, andamat gē ar xana kēy akalama andey an!» ¹⁷ Re ko Yosef: «Bētēdēņ, ame di na eņo! Gēr ar xana kēme akalama fo kē hi xadēp iram in. Wēn cēņ, maŷiyin aye fo gēr sorix irewēn.»

¹⁸ Yuda sēka kēņo Yosef, do re ko: «Tebanēle Axwēn aram! Axara xara kēmi baxētēle mi pel emat. Kēreye koŷēn na wēno xadēp irey in, gayikwa wēj ang Farawoņ fo hi kēy! ¹⁹ Wēj wēka babo biyi okadēp odey ok ba abēngw bayi ko faba irebi, ba imaŷe šot kēmo na icēxe.»

²⁰ Yaka kēmi: «Na bayi ko faba, mokař xar ko,

do bête imaŋe imejanak ŝot këmo na, itoŝan ind rëw këŋo gër oxar orexëm iŋ. Ar acël amat gë mën an anemi nemi ko, do mën gabat bayik gër nëm, sëm moŋan ñan këŋo. ²¹ Wëj fel babo: “Mëlanëgune, aŋandi ŷandi ke mo wat.” ²² Yaka bami: “Awël nde axwën, lëmëta ijo ani ñawëtarënd na gë sëm. Angëmëne aŝapër ŝapër këni, sëm ata ko ŝës!” ²³ Fel bayëbo bête: “Angëmëne imaŋe imejanak indewën iŋ axo yow ex na gë wën, ala aŋun tebëd na ene watëre gë wëno.” ²⁴ And baka këmi gër faba irebi, xadëp irey aŋ, sëfëtanëx këmo dek bend fel bayëbo beŋ. ²⁵ Faba irebi re ko: “Bakayin enëbo yëcëngu tükër eyamb yamb in.” ²⁶ Yaka këmo: “Angëmëne ami tëfër ex na gë imaŋe imejanak indebi iŋ, ami kor na mi baka. Abaka këmi baka, angëmëne gë imaŋe imejanak indebi iŋ sëfër këmi. Barikan ami korëd na mi watër gë ala ajo angëmëne imaŋe imejanak indebi iŋ axo gi ex na gë biyi.” ²⁷ Re ko faba: “Anang nang kën mëne alindawën bëtox bëki fo ŝotën ke. ²⁸ Iñanar iŋ anem nem këmo, do wëndan ke mëne emacar wënanagëtëra këŋo, xali doro amo wat ex na! ²⁹ Angëmëne ene kwëcët bête iŋo ro, do eŋo giw etëm gër fëña, oxoŷ or këmun xoŷën ol ke law ga xar këme ako.” ³⁰ Gërëgako, mondake wa këme baka wëno gër faba, xarak ami tëfër ex na gë lëmëta ir lëka këŋo mbaŋ ijo in? ³¹ Ata ko ŝës sam exo wat mëne lëmëta in axo bo ex na. Biyi mbaŋ këmi wëndëra angëmëne faba irebi në end oxoŷ or xoŷën këbo ŝës ko ga xar ko ako! ³² Gayikwa wëno xadëp

irey in šanayak anëkona ar lëmëta an. Afel fel bamo: “Faba amena and din ir din këmi wënan angëmëne ami bakalinëgu ex na!” ³³ Gërëgako, axwën këla tebële me nëm̄ba wëno oxadëp ol gër ed ebax exo gi lëmëta ijo. Tebëlo lëmëta in eni maŷi gë bobinëm! ³⁴ Wëno mondake këme xor me baka gër faba angëmëne lëmëta in axo gi ex na? Këreme wat na wa kata ind këņo wëcan faba iņ!»

45

End ekwitar ed Yosef eņ

¹ And ĥata ko Yuda aņ, Yosef dek ŷëm baņo ongwën oņ gër ņangës, ogës od dek bëriyenin bërexëm. Ata xeŷ ko: «Wën dek canin!» Ariyenin gabatak ax ņayi bana na gë Yosef and xwitar këni gë bobinëm aņ. ² Ga ko ses këno wëlënd Bëmisëra bën xali gër eyang ed Fara-woņ. ³ Yosef fel këbi bobinëm: «Wëno ex Yosef! Faba ga ko liya nde ņayi ko?» Barikan, bobinëm ga yëbura këbi, sëkwän këni eno yaka in ga fabër bani gë mëņ. ⁴ Re ko bëte Yosef: «Axara xara këmun təkawëne tan.» And sëka këno aņ, re ko gašëxe: «Wëno ex Yosef, abaŷe arewën an, ar fan bano do wëlaw këno bër yëc bano bën ro gër ebar ed Misëra an. ⁵ Gërëgako, këren yëdara na, do këreņun cena na ba ine fanaxën bane. Gayikwa eni pexaxën bela lëngwalixënëgu ke Kaxanu.» ⁶ Yosef fel këbi bëte: «Bëniy bëki xucak elod ga ŷanak enjo eņ gër ebar ed Misëra. Bëte bëniy bënjo bënd kë yowënd bëņ, ala ax ñandëra na, ala ax kanara na. ⁷ Kaxanu wa

lëngwaligu ke ex bayixën enëŋ endefi eŋ gër ebar elo ro, do ene bayixëne bëbëngw. Mëŋ wa racët këbo gë panga itëm. ⁸ Enimin, Kaxanu lawënëgu ke rō, ax gi ex na wën. Mëŋ ri ke hi këme sëm ir Farawoŋ, alëngw ar gër iciw̃ indexëm, gofërëner ir ðek ebar ed Misëra in. ⁹ Marayin en baka yaŋ gër faba. And kën ðat aŋ, deyidën ga re ko asëñix Yosef: Kaxanu ri ke alëngw ar ðek ebar ed Misëra el. Cëlaw gër ndam ro, kërey përeraw na. ¹⁰ Gër ebar ed Goşen këy yëpati, do mondako këne sëkare wëj gë wëno, gë bosëñix, gë ejix bën, gë obeci ol, gë opeỹ ok, gë oxey ol, gë ogelemba ok, do gë ðek bebër xwën këy bën. ¹¹ Ro wëno kë yana exi yëlënd er kën liyaxën wëj, gë bër iciw̃ indey in, do er xwën këy in, gebatak ax nemi na. Gayikwa bëniy bënjo bayik bënd gë enjo bëŋ.»

¹² Yosef re ko bëte: «Awat kën watënd gë bangës bandewën baŋ. Do Beŋëşame, ar acël amat gë wëno an, awat ko watënd gë bangës bandexëm baŋ, mëne wëno dëŋ këŋun felërand. ¹³ Tëfëtanëxëdëno faba ðek enjaran end şot këme ro gër ebar ed Misëra eŋ, do gë ðek bebër wateli kën bën. Awa marayin eno mëlaw ro faba.»

¹⁴ Ata wëga këŋo gër egëla Beŋëşame, ar acël amat gë mëŋ an, këni sesënd mëŋ do gë Beŋëşame. ¹⁵ Gë otes fo wëgara këbi ðek bobinëm. And xofëtar këni mondako aŋ fo, xor bani bobinëm eno yeyaneli.

End orëfa or Yakob gër ebar Misëra eŋ

16 Ata wëlik gër eyang ed Farawoŋ mène bobinëm bor Yosef ñatëguk. Farawoŋ do gë bër eyang edexëm bën nëngan këbi. 17 Farawoŋ fel këŋo Yosef: «Pelëlëbi bobinëx mondako kën ri: dëbindërayinëbi opali odewën ok, en bakaxën gër ebar ed Kanahaŋ. 18 Medëgunëbi sorix, do gë dek bër oxun orewën bën, do mëlawnëbi ler gër ndam ro. Ayël këmun yël gër ed yek nëmëc ro gër ebar ed Misëra. Wën kë ýana ex yambënd bebër nëngak nëmëc gër ebar elo ro bën. 19 Wëj fana këmi eyëbi pel: Medëyin ocaret ro gër Misëra, enëbi mëlaxënëgu bolindawñ borewën, gë oxun orewën oŋ. Mëlawnëno bëte sorix irewën, dëfawën ro! 20 End bebër kën sebëraw eŋ, këren yëlarand na gayik er yek nëmëc ro gër Misëra in wën kë xwën.»

21 Bosëñiŵ bor Isërayel ri këni mondako. Yosef yël këbi ocaret ang fel baŋo Farawoŋ ak. Yël këbi bëte ocëlafana eni yambëx gër fëña. 22 Yël këbi ala kala acudf angaŝax. Yël këŋo Beñëŝame batama okeme otas band kodī, do gë bacudf bangaŝax banjo. 23 Ata Yosef lawënëli këbi gër sëm, opali epëxw od lëbindëra banëbi bebër nëngak nëmëc gër ebar ed Misëra bën, do gë opali onëm epëxw od lëbindëra banëbi bële, gë mburu, do gë bebëyamb yamb. Bebijo bax šëlafana ir ko rixënëgu Yakob dāmana irexëm in. 24 Ga xani këni oñe oŋ, Yosef fel këbi bobinëm: «Këreŋun takërëx na de gër fëña!»

25 Mondako xani bani na gër ebar ed Misëra do ñat këni gër ed Kanahaŋ, gër Yakob, sëm irebën. 26 Fel këno Yakob: «Yosef ga ko liya bayi ko, axo cës ex na. Mëŋ ex alëngw ar ebar

ed Misëra an!» Barikan Jakob ŷoweŷ aŋo gi bana gayik axo ma bana end bano felënd eŋ. ²⁷ Sëfëtandëra këno ðek ðend felëgu babi Yosef ðeŋ. Wat ko ocaret od lawëneliw baxo Yosef eno mëlaxën ok. Ata sëm irebën Jakob fuŋara këŋo gër onden ondexëm. ²⁸ Isërayel re ko: «Gwac ex go! Asëñiŷwën Yosef ga ko liya ðayi ko! Yeleme mo watëgu ðamana me çësaxën!»

46

End ekofëtar ed Jakob do gë Yosef eŋ

¹ Awa Isërayel barëra ko ngwa ðek ðebër xwën ko ðën, do xani ko ond gër Misëra oŋ. Hat ko gër Berëşeba do rix ko ocaðaxa eŋo calaxën Kaxanu, ar yata këŋo sëm Isak an. ² Ata Kaxanu felëra këŋo Isërayel gëmëð në lakeli. Wac këŋo: «Jakob! Jakob!» Yaka ko mëŋ: «Woy!» ³ Re ko Kaxanu: «Wëno ex Kaxanu, Kaxanu, ar yata këŋo sorix an. Kërey yëdara na ga këy šëland ako gër ebar ed Misëra, gayikwa fën këmëni šënanëgu ðërandëwëra andey ðën, xali eni gi ðulunda isëm. ⁴ Wëno alaŋëta këmi laŋëtand gër ebar ed Misëra. Bëte wëno fo këfi nëcëtëguð ðërandëwëra andey ðën. Yosef kë ðakali ðangës ðandey ðaŋ gë ataxan andexëm aŋ, yatir këy šës.»

⁵ Jakob xani ko na gër Berëşeba. Bosëñiŷwë bor Isërayel wëla këno sëm irebën, gë ðësoxari ðërebën ak, do gë oxun orebën ak ðek, gër ocaret od yëlëgu babi Farawoŋ enëbi mëlaxën ok. ⁶ Fac kënebi ðëte oyel ol, do gë ðebër šotëra bani gër ebar ed Kanahaŋ ðën. Jakob do gë

bërandëwëra andexëm bën mondako rëfa bani gër ebar ed Misëra. ⁷ Awëla wëla baxo gër ebar ed Misëra dek andëwëra andexëm aņ: bosëñiŵ, gë bobiŵ, do gë bër ebax ejiŵ edexëm bën, bëtošan bën do gë bëtoxari bën.

End ekun ed Jakob eņ

⁸ Mondako bax omac od bosëñiŵ bor Isërayel bor ye bax gër ebar ed Misëra bën: Jakob do gë bosëñiŵ. Itošan iñanar ind Jakob iņ: Ruben. ⁹ Bosëñiŵ bor Ruben: Enok, gë Palu, gë Hesëroņ do gë Karëmi. ¹⁰ Bosëñiŵ bor Simewoņ: Yemuwel, gë Yamin, gë Oxad, gë Yakin, gë Tësowar, do gë Sawul, asëñiŵ ar asoxari abëkanahaņ an. ¹¹ Bosëñiŵ bor Lewi: Gerëšoņ, gë Kehat, do gë Merari. ¹² Bosëñiŵ bor Yuda: Er, gë Onan, gë Êsela, gë Peres, do gë Sera. Barikan, Er do gë Onan anëka šës bani amëd aņo gër ebar ed Kanahaņ. Bosëñiŵ bor Peres: Hesëroņ do gë Hamul. ¹³ Bosëñiŵ bor Isakar: Tola, gë Pufa, gë Yob, do gë Šimëroņ. ¹⁴ Bosëñiŵ bor Sabuloņ: Sered, gë Eloņ, do gë Yahëlel. ¹⁵ Bën ex obaš or Leya ol, bëtošan bën, do gë Dina, itoxari iņ. Bën ex bër rëwën këņo Leya Jakob gër ebar ed Padaņ-Aram bën. Bën ex bosëñiŵ do gë bobiŵ, dek ang ebani ak: bën dek, bela ofëxw osas gë bësas.

¹⁶ Bosëñiŵ bor Gad: Tësifiwoņ, gë Hagi, gë Šuni, gë Etësëboņ, gë Eri, gë Arodi, do gë Areli. ¹⁷ Bosëñiŵ bor Aser: Yimëna, gë Yišëfa, gë Yišëfi, gë Beriya, do gë Sera, imaņe itoxari indebën iņ. Bosëñiŵ bor Beriya: Eber do gë Malëkiyel. ¹⁸ Mondako hi bani obaš or rëw

banëbi Yakob do gë Silëpa ol, xadëp isoxari ir yël baŋo Labaŋ abiw̃ Leya in. Bën ex bër rëwën këŋo Silëpa Yakob bën: bën ðek, bela epëxw gë bëcongabat.

¹⁹ Bosëñiw̃ bor Rašel, alindaw̃ ar Yakob: Yosef do gë Beŋëšame. ²⁰ Bosëñiw̃ bor Yosef, bër rëw këñëbi gër ebar ed Misëra gë alindaw̃ Asenet, abiw̃ ar Poti-Fera, ašadaxan ar edaš ed On bën: Manase do gë Efërayim. ²¹ Bosëñiw̃ bor Beŋëšame: Bela, gë Beker, gë Ašëbel, gë Gera, gë Nahamaŋ, gë Ehi, gë Roš, gë Mupim, gë Hupim, do gë Arëd. ²² Bën ex bër rëwën këŋo Rašel Yakob bën: bën ðek, bela epëxw gë bënax. ²³ Asëñiw̃ ar Dan: Hušim. ²⁴ Bosëñiw̃ bor Nefëtali: Yatësel, gë Guni, gë Yetëser, do gë Šilem. ²⁵ Bën ex ošaš or rëw këñëbi Yakob do gë Bila, xadëp isoxari ir yël baŋo Labaŋ Rašel ol: bën ðek, bela bëcongëbëxi.

²⁶ Bër sëfër bani gë Yakob gër ebar ed Misëra do hi bani bërändëwëra andexëm bën er hi bani bën ðek bela ofëxw ocongebat gë bëcongabat. Xarak, bolindaw̃ bor bosëñiw̃ ala abi pën bana. ²⁷ Gë bosëñiw̃ bor Yosef bër rëw këñëbi gër ebar ed Misëra bën: bela bëxi. Er hi bani ekun ed Yakob el ðek, bela ofëxw ocongoxi bër yow bax gër ebar ed Misëra.

End Yakob gër ebar ed Misëra eŋ

²⁸ Yakob lawën këŋo Yuda gër Yosef, eŋo pelëx exo ðëngwa gër Gošen, eŋo kacax fën. Ata Yakob do gë odexëm fiat këni gër ebar ed Gošen. ²⁹ Yosef wëd ko šaret irexëm in, do ye ko yaŋ gër Gošen, gër ekaca ed sëm Isërayel. Sam ga šanayaw ko, Yosef wëlën këŋo sëm, wëga këŋo

bëxiḃ gër egëla, do ses ko xali gër egëla edexëm.
³⁰ Ata Isërayel fel këṅo Yosef: «Ecës fo ḃayi ke gërëgako, gayikako awat wat këme mëne ga këy liya dëṅ ḃayi këy!» ³¹ Ga xucak eṅo, Yosef ga këni felar gë ḃobinëm do gë ḃër ekun ed sëm ḃën, re ko: «Aye këme ye mo tēfētandërax Farawoṅ. Afel këmo fel: “Bëmaṽe ḃëndam ḃëṅ, do gë dëk ekun ed faba el, anëka ḃatëgu këni gër ndam ro, ga xaniw këni gër ebar ed Kanahaṅ.
³² Bëxadac ḃër obeci, gë opeṽ, gë oxey, do gë ogelemba exëni. Bëxwël ḃër oyel exëni, do aṽëlaliw ṽëlaliw këneḃi oyel oreḃën ol, do gë dëk ḃebër xwën këni ḃën.” ³³ And këṅun ṽac Farawoṅ, do eṅun mëka ba ine ex andiyen andewën aṅ, ³⁴ yakayidëno: “Biyi okadëp odey ok, bëxwël ḃër oyel hi këmi. Aniyan andëḃi aṅ ex ekwël ed oyel, ang ebani bëxarëk ḃëreḃi ak.” And kën yeyan mondako aṅ, ata këṅun fel en dëg gër ebar ed Goḃën. Gayikwa Bëmisëra ḃën mḃaṅ ḃus këni ekwël ed oyel el hi këni opeṽ nde, hi këni obeci nde.»

47

¹ Yosef ye ko kwël eṅo tēfētandërax Farawoṅ. Ga ḃat ko, re ko: «Faba do gë bëmaṽe ḃëndam ḃëṅ anëka ḃatëgu këni ga xaniw këni gër ebar ed Kanahaṅ. Aṽëlali ṽëlaliw këneḃi opeṽ ok, gë obeci ol, gë oxey ol, do gë dëk ḃebër xwën këni ḃën. Gër ebar ed Goḃën ḃatëgu këni.»
² Bëmaṽe ḃënjo ḃëndexëm fel baḃi eno dḃaṅëta, eḃi watëgu Farawoṅ. ³ Ata Farawoṅ ṽëka këḃi ḃobinëm ḃor Yosef: «Ine ex wa andiyen andewën aṅ?» Yaka këno: «Biyi okadëp odey ok,

bëxwël bër obeci do gë opeỹ hi këmi, ang ebani bëxarëk bërebi ak.» ⁴ Fel këno bëte Farawoņ: «Oliyer yow këmi ro gër ebar edewën. Ondës ax bo ex na ond këni yamb obeci ol do gë opeỹ odebi ok, gayikwa enjo eņ mbaņ yëkak gër ebar ed Kanahaņ. Gërëgako, axara xara këmi, tebëlëbo mi ñëpa gër ebar ed Gošen.» ⁵ Farawoņ fel këno Yosef: «Sorix gë bobinëx, gër ndey ro ñatëgu këni. ⁶ Misëra in ðek, gër otaxan odey ex. Kwëtëlëbi sorix gë bobinëx gër ed xurik ex ye. Dëgëlexëni gër ebar ed Gošen. Angëmëne gër enga endebën na fo exëni bër gapak, dilëbi bëlëngw bër bëxadac bër oyel oram.»

⁷ Yosef wëla këno bëte sëm Jakob gër Farawoņ eni nangër. Ga këni šëmar, Jakob, šälen këno Farawoņ. ⁸ Ata Farawoņ wëka këno Jakob: «Bëniy bënjëgwe wa šot këy?» ⁹ Jakob yaka këno Farawoņ: «Ang nekak aniyän and wëno ar kë yëparand ang aliyer fo gand ed këme ye yo, asëk sëk ke ðe bëniy këme gë ofëxw osas. Bëniy bënd aniyän andam bëno ax ñëmb ex na do ax ye ex na ang bënd bëxarëk bëram ak ado ga bani yexërand bën bëte ang bëliyer fo.» ¹⁰ Jakob šälen këno gašëxe Farawoņ, do kwël šapër këni gë Farawoņ.

¹¹ Yosef xwët këbi sëm gë bobinëm gër ed xurik ex ye, gër ebar ed Misëra, gër ebar ed Ramëses, ang fel baņo Farawoņ ak. ¹² Yosef babi yëlënd eyamb yamb in sëm, gë bobinëm, do gë ðek oxun orebën oņ, ang yëmb bani ak.

End andiyen and Yosef eņ

¹³ Eyamb yamb dëņ ax bayi bana gër ed ex yo gër ebar ed Misëra, gayik enjo eņ mokuri xuri bax. Hik gër Misëra, hik gër ebar ed Kanahaņ, bela bën afişëra fişëra bani enjo eņ. ¹⁴ Ata Yosef xana ko dek kodi ir gër ebar ed Misëra in, do ir gër ebar ed Kanahaņ in, ir bani yëcaxënëd eyamb yamb in. Wëxëta ko gër eyang ed Farawoņ. ¹⁵ And faỹ këni kodi Bëmisëra do gë Bëkanahaņ aņ, Bëmisëra bën ye këni gër Yosef, do re këni: «Yëlëlēbo eyamb yamb in! Ba mi cës ogës odehy nde yãndi ki, gayikako kodi abo bo ex na?» ¹⁶ Yaka këbi Yosef: «Mëlawënëbi oyel orewën ol enëbi nëmb gë eyamb yamb, gayikako kodi ax gi ex na.»

¹⁷ Ata wëlaraw kënëbi oyel orebën ol gër Yosef, do mëņ yël këbi eyamb yamb in. Oyel olo nëmb banëbi: opanac, gë obeci, gë opeỹ, gë oxey do gë opali. Yosef yëlëra këbi eyamb yamb in aniy aņo gayik anëmb banëbi nëmbënd oyel orebën ol xali faỹ kënëbi dek. ¹⁸ And xucak aniy aņo aņ, bakaw këni gër ndexëm. Re këni: «Axwën, biyi ami con na mëne anëka faỹ këmi kodi in. Bëte oyel orebi ol, wëj xwën këbi. Er bayi këbo wayët mi yëlaya biyi dëņ, do gë owar orebi oņ. ¹⁹ Ogës odehy nde këmi šësëra do mi tebëta owar orebi oņ? Yëcëlëbo gë owar orebi ak, mi cotaxën er këmi yamb in. Kwënëlebo Farawoņ biyi gë owar orebi ak. Yëlëlēbo benedã bend këmi yãnderaxën, mi bayixën bëbëngw, ata fo bayik ami cësëra na, do owar orebi oņ ax cenëkëra na.» ²⁰ Ata Yosef mondako yëcën baņo Farawoņ dek owar or gër Misëra oņ. Bëmisëra bën fan baņo ocënga odebën ok, gayik enjo eņ mokuri

xuri bax. Farawoŋ, elod amëd aŋo xwën ko ebar ed Misëra el. ²¹ Ata rëfalira këbi bulunda in gër bangol, ga ŷana ko bebët ibat ñata ko bebët ijo dek ebar ed Misëra el. ²² Barikan Yosef axo yëc bana owar or bëšadaxan oŋ gayik apela ŷëgw baxo na Farawoŋ mène kërexo yëc na. Gë er re baxo enëbi yëlënd in fo bani liyand, mënŋ bayik ani panaxën bana owar orebën oŋ.

²³ Yosef fel këbi bulunda in: «Anëka yëc këmun gë owar orewën ak, dorodoro Farawoŋ xwën këjun. Kanayin eneda eŋ en nedëx gër ocënga. ²⁴ And kën xanara eyamb aŋ, tëyiyindën, do acariya anjoxën kala, Farawoŋ xwënëk. Mëxwëtayindën mar er xana kën in en di benëda, do mar enëbi dëbaxënënd bër gër bëciw bëndewën, do gë oxun orewën bën.» ²⁵ Yaka këni Bëmisëra bën: «Axwën, anëka fexën këyëbo. Gayikako oyekax orey ol wäsin këyëbo, aŵa wä këbi mi gi okadëp od Farawoŋ.» ²⁶ Ata acariya and ri baxo Yosef aŋo bayik xali dorodoro gër ebar ed Misëra: ecoxën ed er ex yo, Farawoŋ xwënëk. Owar or bëšadaxan oŋ fo bayik axo kwën bana Farawoŋ.

End bapela bapelatar band Yakob eŋ

²⁷ Isërayel do gë bërändëwëra andexëm bën yëpa këni na gër ebar ed Misëra, gër Gošen. Yëcëra këni owar, rëw kënebi obaš oranjëm, do kwël dëŋ këni šënarënd xali yëmb këni mbaŋ. ²⁸ Yakob liya ko bëniy epëxw gë bënjongëbëki gër ebar ed Misëra. Mondako sëk baŋo bëniy këme gë ofëxw onax gë bënjongëbëki.

²⁹ Ga nang ko mēne anēka kē saxēgund ecēs edexēm el, Isērayel w̄ac kēŋo asēñiŵ Yosef, do re ko: «Angēmēne aňan ñan kēye, d̄ilaliw ataxan andey aň gēr emef endam. Axara xara kēmi, d̄ēkayayid̄ ūenene end kēmi felēnd eňo: kēreye mēxwētad̄ na ro gēr ebar ed Misēra! ³⁰ And kēmi bar gēr ecēs gē b̄ēxarēk b̄eram aň, nēcētid̄ēne ebar ed Misēra el, do mēlayid̄ēne eye mēxwētax gēr ȳeg ireb̄en.» Ata yaka ko Yosef: «Ari kēme ri end fel kēye eňo.» ³¹ Re ko b̄ēte Yakob: «Awa yaūarēl.» Yosef yaūar ko. Ata Isērayel foxi ko gand ogaf od angaw̄ andexēm.

48

End obaū or Yosef eň

¹ Ga xucak eňo, fel kēno Yosef mēne sēm aūēxwēra ex. Ata w̄ēla kēbi bosēñiŵ, Manase do gē Efērayim, gēr ed laki baxo. ² Fel kēno Yakob: «Asēñix Yosef anēka yow ko d̄e exi nēkon.» Isērayel xemēnara ko xali xani ko, do ȳēpa ko gēr angaw̄ andexēm. ³ Yakob fel kēno Yosef: «Kaxanu, mēŋ ar Fangak an, ūanayaxēn baxe gēr Lus, gēr ebar ed Kanahaŋ, do ȳēl ke obetak ol. ⁴ Er fel baxe: “Ar gē obaū oranjēm ri kēmi, wēno kēbi ūēnandēra xali. Bēte wēno ki ri axarēk ar amara and obulunda odanjēm. Ayēl kēmēni ȳēl b̄erandēw̄ēra andey b̄ēn, and kēy xuca wēj aň, oxwēn or din ir din or ebar elo ro ol.” ⁵ Gērēgako b̄ētoūan b̄ēki b̄ēnd ūotēli kēyēbi ro gēr ebar ed Misēra d̄amana me d̄ēfaxēnēgu gēr ndey ro b̄ēŋo, wēno xwēn kēbi. Efērayim, do gē Manase, wēno xwēn kēbi, ang xwēn kēmēni

Ruben do gë Simewoņ ak. ⁶ Angëmëne obaš ošëxe rëw këyëbi na bëte, ani gi na oram. Bën paš gë Efërayim do gë Manase këni bëteliđ eram in. ⁷ And ñatëgu këme gër ebar ed Kanahaņ, ga xaniw këme gër ed Padaņ aņ, lap këmo norix Rašel gër fëña, đamana me ñataxën gër Efërata, gër Betëlexem.» ⁸ And wat këbi odëmëta od Yosef aņ, Isërayel wëka ko: «Nobën ex wa bëjo?» ⁹ Yaka ko Yosef: «Obaš or yël ke Kaxanu ro gër ebar ed Misëra ol ex.» Re ko bëte Yakob: «Këla təkaliwëyëbi gër ndam ro, mëni karanaxën obetak ol.»

¹⁰ Oxar ol anëka dëņ baņo šotand Isërayel, axo bo bana ga ko watëra šenene. Yosef səkali këbi bosëñiw gër Yakob. Ga lëk këbi, nëyaya këbi ñëš gër emëkw edexëm, do wëga këbi. ¹¹ Ata Isërayel fel këņo Yosef: «Wëno abame yëla na awat këme wat gašëxe dëxas irey in, barikan Kaxanu anëka wäsin ke bëte andëwëra andey aņ!» ¹² Yosef fedali këbi odëmëta odexëm od ebax gër olëkëna or sëm ok, do foxi ko eyiŷ el ñëš gër ebar. ¹³ Ga xani ko, las këbi tak oki, Efërayim gë ataxan and liw aņ, do gand šame ir Isërayel, Manase gë ataxan and šame aņ do gand liw ir Isërayel. Yosef səkali këbi mondako gër sëm. ¹⁴ Barikan Isërayel nëmbëndër ko otaxan ok: xwët ko ataxan and liw aņ gër gaf ir Efërayim, xarak mëņ ebax lëmëta ibeja in. Ataxan and šame aņ, xwët ko gër gaf ir Manase, lëmëta iyanar ir Yosef in. ¹⁵ Ata Yakob këņo xaran obetak ol Yosef ko rend:
«Kaxanu, mëņ ar babi laņëtarand bëxarëk
bëram an, Abëraxam do gë Isak,

Kaxanu, mēŋ ar ebax nand ex yo axadac aram
xali doro an,

¹⁶ Mēŋ ar ex Meleka ir racēt ke gēr eñēŋenax end
ex yo an,

yələlebi obetak ol odēmēta oko!

Bēn macindēlenēbi gē oŵac oram ol,

gē omac od bēxarēk bēram Abēraxam do gē Isak
ok.

Bērandēwēra bāndebēn bēn,

ñēmbērēlexēni xali eni beñēta dek ebar edebēn
el!»

¹⁷ Yosef ga wat ko mēne sēm ataxan and liw̄ aŋ
xwēt ko gēr gaf ir Efērayim, ūsus ko eŋo. Rēxēt
ko ataxan and liw̄ and sēm aŋ gēr gaf ir Efērayim
exo kwētaxēn gēr gaf ir Manase. ¹⁸ Yosef fel
kēŋo sēm: «Ali faba, ax gi ex na mondako! Ajo
ro wa ex lēmēta iŋanar in. Kwētēl ataxan and
liw̄ andey aŋ gēr gaf irexēm.» ¹⁹ Barikan sēm
ñēp ko, do re ko: «Anang nang kēme asēñiw̄wēn,
anang nang kēme. Mēŋ bēte bulunda isēm ko hi,
mēŋ bēte angwēlik ko hi. Barikan lēmēta ibeja
in kē xuri ex gi angwēlik, do andēwēra andexēm
aŋ amara and benēng bēdanjēm kē hi.»

²⁰ Ata Yakob mondako ūsalendēra babi yatijo ga
ko re:

«Bērandēwēra and Isērayel bēn mondako kēni
ŋana eni calendērēnd:

“Kaxanu yələlexi obetak or Efērayim do gē
Manase ol.”»

Ata Yakob mondako lēngwēn baŋo Efērayim gēr
Manase. ²¹ Isērayel fel kēŋo Yosef: «Wēno
gogo kēme sēs, bārikan Kaxanu gē wēn ko
bayi. Abakali kēŋun bakali gēr ebar ed bēxarēk
bērewēn. ²² Wēno cēŋ, anēka ūšetēgu kēmi ebar

nēmēc ed bobinēx gēr Sišem. Bërandëwëra and Amor bën xan këmëni gë duxuma iram in, do gë atumb andam aṅ.»

49

End ofelar or Yakob do gë bosëñiĩw eṅ

¹ Akey amat, Yakob ga w̄ac kēbi bosëñiĩw, re ko: «Macërëgun mun nangënaṅen ala kala er kēṅo hi ecan-ecan in.»

² «Barërëgun ene baxët wën bosëñiĩw bor Yakob! Baxëtino Isërayel, baxëtino sorix irewën!

³ Ruben, wēj ex itošan iñanar indam in, wēj ex odëwërëwën oñanar od ojaṅ odam ok, wēj nēmëca kēbi bobinēx gaf in, ojaṅ ok do gë or gapak ol,

⁴ Ola orey ol ang oÿëm fo ex, bari ami yël ex na olëngw ol, gayikwa yaṅ gër angaṅ and sorix bët bay, angaṅ andam aṅ buyarën këy ga bët bay gër asoxari aram.»

⁵ Simewoṅ do gë Lewi, bër acël amat exëni, angwëlëra andebën aṅ, ang oÿënga or emer fo ex.

⁶ Wëno ami bar angwëlëra and edi ed eñëṅënaṅ elo aṅ,

ame d̄il na gër amara andebën! Gayikwa në end oxoÿ orebën lawëra kënëbi bela, do në end owër orebën saṅëra kënëbi oxey or bela.

⁷ Kata fo ex oxoÿ orebën ol, gayik or gë axaÿënan këm ex!

do kata fo ex owër orebën ol, gayikwa xodfux fo ex!

Bërandëwëra bandewën bën așapëreli këmëni
 șapëreli șit gër bulunda ir Isërayel,
 ayic këmëni yic eni dëgëra đek ebar ed Isërayel
 el.

⁸ Wëj cëņ Yuda, ayas këni ŷana eni yasënd
 bobinëx,
 ataxan andey aņ gër eporëfor ed bërangoŷëra
 andey kë hi,
 obaș or sorix ol afoxi këni ŷana eni poxind gër
 lëngw irey.

⁹ Yuda yëraņ ibeja hi këy!
 Gër emaŷi edey këy bakawënd and yambëgu
 këyo emacar aņ,
 abaf këy bafënd, alaki këy lakind,
 ang yëraņ inëm fo: noŷo këņo xanin?

¹⁰ Acët and owun aņ, laņ kë bayi gër ekun ed
 Yuda,
 Acët and olëngw aņ, laņ kë bayi gër
 bërandëwëra andexëm,
 xali exo űatëgu Șilo, ar xwënëk an,
 do eno kwëtaxën benëng bend bela beņ.

¹¹ Axap këņo ŷana eņo kapënd fali irexëm in lëf
 gër andëđa and reseņ,
 axap këņo ŷana eņo kapënd atox and fali inëm
 aņ në atëx and reseņ.
 Acuđ andexëm aņ ko ŷana exo nebënd gë ngoy
 in,
 anjëm andexëm aņ ko ŷana exo nebënd gë omen
 od reseņ ok.

¹² Ngoy in kë ŷana ex barënënd bangës
 bandexëm baņ,
 omër kë ŷana ex peșënënd oŷënga orexëm oņ.

¹³ Sabulon kë lëg ler gër obëņa od bangwëngw,

gër ed kē ŷana ex kwëšand okuluj,
do ebar ed ko xwën el, aňat kē ħat xali gër ed
Sidon.

14 Isakar mën cën, fali ir gë ojaŵ hi ko,
alaki ko lakind mërëxand ir bakece.

15 Awat wat ko mēne gër ed ko seyētand anēnga
nēngak, do ebar enēngax ex.

Aŵa ŵa ko eno kap exo dëbixën esibax,
aŵa ŵa ko exo diyenind ang xadëp fo.

16 Dan kēbi ŷana ebi kitind bulunda irexēm in,
ang enēng emat end Isërayel fo.

17 Dan er hi ko ang andën and nē fēña fo,
ang ekifoxifo ed nē lec fo,

gër osak kēno ħatënd fanac in
exo datixën gë eyiŷ el ar ŷëpaxën kēno an.

18 (Axwën, ayar kēme yarënd apexa andey aņ!)

19 Gad mën cën, enga end bërek bëxeŷax kēno
ŵereli,

barikan aŵer ko ŵer xali ebi kor, do ebi űŵay!

20 Gër ebar ed ko xwën Aser,
eyamb el ax gi na mopaŷ,

mën kē ŷana ebi dëband bemun beņ.

21 Nefëtali ang ebëjare ed kē radërand fo hi ko,
oyeyan oyekax ko ŷana exo yeyanënd.

22 Yosef mën cën, ang atëx and kē rëŵënd fo hi
ko,

ang atëx and lëgëk ler nē añësa and men fo hi
ko,

benini bendexëm beņ yabët kece in kē lefënd.

23 Aŷanaxën ŷanaxën këno,

do aŵan ŵan këno gë opës odebën ok,

gë opës odebën ok ŵan këno bërangoŷëra
andexëm bën.

24 Barikan atumb andexëm aņ ax yëlora ex na,
onëxar orexëm oņ bayik ñw̄ac-ñw̄ac.
Paß gë otaxan od ar fangak ok,
ar këņo yëlënd panga Jakob an (ar ex Axadac,
do Angaỹ and Isërayel an).

25 «Paß gë Kaxanu, ar yata këņo sorix an (gilexo
angwak andey aņ)!

Ar Fangak an, yëlëlexi obetak ol,
obetak or yaņ gër orën ol,
obetak or gëđ ebar ol,
obetak or gër obër,
do gër acël and asoxari ol!»

26 «Obetak or xaran ki sorix ol,
nëmëcak obetak or gër osënd or angwën ol,
or gër bëtënd bënd akarëk ol.
Obetak olo, gilex gër gaf ir Yosef,
gil ex gër egor ed ar hik emun end bofinëm an!»

27 «Beņëšame mën cëņ, yëlemu ixeyax hi ko,
gëbër këņo yambënd emacar end law̄ këņo eņ;
genëka, ebi cetëra er šotëgu ko in.»

28 Bosëñiŵ bor Jakob ex bëxarëk bër benëng
epëxw gë beki bënd Isërayel beņ. Bendey beņo
felëra babi sëm irebën and babi xaran obetak
aņ, ala kala gë obetak orexëm pit.

End ecës ed Jakob eņ

29 Ga xucak eņo, Jakob fel këbi bosëñiŵ:
«Wëno gogo këme šës. Mëlayidëne ene
mëxwëtax gër yeg ir wëxëta kënëbi bëxarëk
bëram, gër oxel or gër ošënga or Efëroņ,
arandëwëra and Het an, 30 gër oxel or gër
ošënga or Makëpela, ler gër Mamëre, gër ebar
ed Kanahaņ, ošënga or yęc ko Abëraxam gër

Efëron, arandëwëra and Het an, gër ošënga or xwën ko. ³¹ Fën wëxëta kënëbi Abëraxam do gë alindaŵ Sara, gë Isak do gë alindaŵ Rebeka. Fën wëxëta këmo wëno bëte Leya. ³² Ošënga olo do gë oxel ol, Abëraxam yëcëk gër otaxan od bërandëwëra and Het.» ³³ And ñata ko epelëra ed bosëniŵ aņ, Yakob baka ko laki ko gër angaw, kwël xoti ko do ñarëx këni gë bëxarëk bërexëm bër šësëk elod anëka fo bën.

50

End oŷaw or Yakob eņ

¹ Yosef ga lapaya ko gër sëm, wëga këņo, do ko sesënd. Ongwën oņ kë šarënd gër dëxas ir Yakob. ² Ga xani ko na, Yosef fel këbi bëxora bën eni nëmëra eman end sëm eņ xali eņo dëlër ogu oņ. Ata bëxora bën nëmëra këno Isërayel xali lilër këņo ogu oņ. ³ Bakey ofëxw onax nëmëra bano mondako ang rëp bax ak, xali lilër këņo ogu oņ. Bëmisëra bën ŷaw këno Yakob bakey ofëxw ocongoxi.

⁴ Ga xucak bakey band ŷawëra bano Yakob baņ, Yosef fel këbi bër eyang ed Farawoņ bën: «Angëmëne aňan ñan këne, ñateliyin eyeyan edam elo gër Farawoņ, axara xara këmun.» ⁵ «Ga re ko Yosef: Faba re bax me yašar yatir baxe felërand mëne mëņ gogo ko šës, mëne mo mëlad mo mëxwëtax gër ŷeg ir nacën këno gër ebar ed Kanahaņ. Gërëgako pelino Farawoņ mëne axara xara këmo exe teš me ye yaņ gër ebar ed Kanahaņ moxwëtax faba. And këmo wëxëtax aņ me ñakaw.» ⁶ Yaka ko Farawoņ:

«Oko yel eyo mēxwētaw sorix, ang re baxo ey yašar ari kēy ri ak.»

⁷ Yosef ye ko yaņ gēr ebar ed Kanahaņ eņo mēxwētaw sēm. Laņēta kēno đek eyang ed Farawoņ el do gē bēxarēk bēr iciw̄ indexēm bēn, gē bēxarēk bēr ebar ed Misēra bēn đek. ⁸ Aye ye bani bēte đek ekun ed Yosef el, gē bobinēm do gē đek ekun ed sēm el. Er seb banēbi na gēr ebar ed Gošen wayēt bēsoxari bēn, gē obaš ol, gē obeci ol, gē opey ok, gē oxey ol, do gē ogelemba ok. ⁹ Yosef awēla wēla babi bēr gē opanac od bax lasēnd ocaret od emer ok: gēr engā eņo aỹēmb yēmb bani.

¹⁰ Ga ģat kēni gēr angēni and kēni w̄acēnd Atad, kegēt Yurēdeņ in, ses kēni šor xali wēlik angōņ atēm. Yosef mondako ri baxo na oỹaw̄ or sēm ol bakey banjongēbaki. ¹¹ Bēr lēg bax na gēr ebar ed Kanahaņ bēn, ga wēl kēni angōņ aņ gēr angēni and Atad, re kēni: «Awa oỹaw̄ osēm hi kēbi Bēmisēra bēn!» Mēņ w̄acaxēn kēni na gēr ed ebani, ekeg Yurēdeņ in, «Abel-Mitēsērayim», mēne ngēņ «Oỹaw̄ or Bēmisēra».

¹² Ata bosēñiw̄ bor Jakob mondako ri bani er fel babi sēm irebēn in. ¹³ Bosēñiw̄ wāyeli baņo Jakob gēr ebar ed Kanahaņ, do wēxēta kēno gēr oxel or gēr ošēnga or Makēpela, gēr ošēnga or yēc ko Abēraxam gēr Efēroņ, arandēwēra and Het ol, ler gēr Mamēre. Gēr osēnga olo ri baxo Abēraxam banapēra band bēr ekun edexēm baņ. ¹⁴ And wēxēta kēno sēm aņ, Yosef, gē bobinēm, do gē đek bēr laņētaw babi gēr emēxwēta ed sēm irebēn yaņ na gēr ebar ed Kanahaņ bēn, baka kēni gēr ebar ed Misēra.

End eŋata ed aniyan and Yosef eŋ

¹⁵ And wat kēni boḃinēm ḃor Yosef mēne anēka šēs ko sēm irebēn aŋ, re kēni: «Bamat Yosef ašenaxēn kēbo šēnaxēn eḃo maša đek eñēŋēnax end ri banēŋone eŋ.» ¹⁶ Ata lawēn kēni mondako gēr Yosef: «Damana exo cēsaxēn, sorix aseḃēn seḃēn kēbo eyeyan elo: ¹⁷ “Axara xara kēmi, teḃanēlēḃi boḃinēx eñēŋēnax eŋ, do gē amena andeḃēn aŋ, gayikwa aŵenan wēnan kēni! Axara xara kēmi, teḃanēlēḃi gērēgako dēŋ okadēp od Kaxanu ok, ar yata kēŋo sorix an, eñēŋēnax end ri kēni eŋ”.» Ata Yosef ses ko and fel kēno mondako aŋ. ¹⁸ Ata boḃinēm ḃor Yosef ga sēka kēno, lapaya kēni gēr osapar orexēm, do re kēni: «ḃiyi okadēp oḃey hi kēmi.» ¹⁹ Yaka kēḃi Yosef: «Kēren yēdara na: ba wēno nde ex Kaxanu? ²⁰ Eñēŋēnax end šala ban ene di eŋ, Kaxanu nēngwētēk enjekax, ex gixēn er hik doro ijo in, eni pexaxēn ḃela ḃēranjēm. ²¹ Gērēgako, kēren yēdara na. Arēcara kēmūn ŷana mun dēcarand, wēn do gē oxun orewēn oŋ.» Yosef mondako yifara baḃi boḃinēm, xali fuŋara kēḃi.

²² Mondako lēg bani na gēr eḃar ed Misēra Yosef do gē ḃēr ekun ed sēm ḃēn. Yosef liya ko ḃēniy keme gē epēxw. ²³ Yosef awat wat baḃi oḃaš or Efērayim ol, xali gē ejiŵ ekēnukēnu ḃēn ak. Oḃaš or Makir ol, aseñiŵ ar Manase, gēr olēkēna orexēm rēŵ banēḃi. ²⁴ Yosef afel fel baḃi boḃinēm: «Awa wēno gogo kēme šēs. ḃarikan Kaxanu ayowēnēgu kēŋun yowēnēgu. Anēcēt kēŋun nēcēt gēr eḃar elo ro, eŋun ḃakali gēr eḃar ed ḃeya ko gē eyašar mēne ayēl yēl kēḃi oxwēn ol Abēraxam, gē Isak, do gē Jakob

el.» ²⁵ Ata Yosef fel këbi eni yaşar bërändëwëra and Isërayel bën mène ari këni ri end re ko eŋ. Mondako yeyan baxo: «And këŋun yowënëgu Kaxanu aŋ, mëlalidën oşapar oram oŋ.»

²⁶ Ata Yosef şës ko and sêk këŋo bëniy keme gë epëxw aŋ. Nëmëra këno ogu oŋ xali lilër këŋo, do xwët këno polo në kes na gër ebar ed Misëra.

clix

Oniyan
Oniyan: Oniyan (New Testament+)

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Oniyan)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

8b7902f3-5e35-5b89-86b2-c6da1be458b9